

Nahi gabeko bakardadeari buruzko diagnostiko parte-hartzailea Getxon



Aurkibidea

0. Sarrera	05 - 09
1. Getxora hurbilduz: udalerriaren karakterizazioa	
1.1. Testuinguru soziodemografikoa	15 - 19
1.2. Gizarte eta lan testuingurua	20 - 23
1.3. Erkidegoko aktiboak	23 - 29
2. Pertsona bakartiak eta bakardadearekiko harremana	31 - 45
3. Getxo eta bere auzoak	47 - 52
3.1. Algorta	53 - 56
3.2. Areeta/Erromo	57 - 61
3.3. Andra Mari	62 - 65
3.4. Neguri	66 - 68
4. Landa-lanaren emaitzak	71 - 72
4.1. Hurbilketa Metodologikoa	73 - 76
4.2. Inkesta	77 - 09
4.3. Elkarrizketa erdiegituratuak	102 - 143
4.4. Elkarrizketa sakonak	144 - 207
5. Ondorioak eta Proposamenak	209 - 219

Índice Gráficos

1. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa sexuaren arabera 2025	22
2. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa adinaren arabera 2025	24
3. grafikoa: Jatorri atzeritarreko biztanleria Getxon 2025	24
4. grafikoa: Getxoko jatorri atzeritarreko biztanleria, auzoen arabera 2025	25
5. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa ikasketa-mailaren arabera	25
6. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa jardueraren arabera	26
7. grafikoa: Populazioaren banaketa jardueraren arabera Algortan	27
8. grafikoa: Biztanleriaren banaketa jardueraren arabera Areetan	27
9. grafikoa: Biztanleriaren banaketa jardueraren arabera Andra Marin	28
10. grafikoa: Getxoko ostalaritza- eta jatetxe-establezimenduak mila biztanleko	33
11. grafikoa: Txikizkako merkataritza-dentsitatea Getxoko mila biztanleko	33
12. grafikoa: Getxoko saltokien banaketa, jarduera-sektorearen arabera	35
13. grafikoa: Getxon bakarrik bizi diren pertsonen banaketa ehunekotan, sexuaren arabera. 2025	39
14. grafikoa: Getxon bakarrik bizi diren pertsonen banaketa ehunekotan, adinaren arabera. 2025	39
15. grafikoa: Pertsona bakarreko etxebizitzaren bilakaera Getxo 2015 - 2023	40

16. grafikoa: Euskal AEko familiak, bizilagunekiko harremanaren, lurralde historikoaren eta erreferentziako pertsonaren jarduerarekiko harremanaren arabera (milaka) 1989 - 2024	41
17. grafikoa: Bilbo Handiko bizilagunekiko harremanen maiztasuna	42
18. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa auzoen arabera	56
19. grafikoa: Algortako biztanleria sexuaren arabera	60
20. grafikoa: Algortako biztanleria adinaren arabera	60
21. grafikoa: Areetako biztanleria sexuaren arabera	64
22. grafikoa: Areetako biztanleria adinaren arabera	64
23. grafikoa: Andra Mariren populazioa sexuaren arabera	69
24. grafikoa: Andra Mari herria adinaren arabera	69
25. grafikoa: Neguriko biztanleria sexuaren arabera	73
26. grafikoa: Neguriko biztanleria adinaren arabera	73
27. grafikoa: Inkestatutako biztanleen banaketa sexuaren arabera	84
28. grafikoa: Inkestatutako biztanleriaren banaketa adinaren arabera	85
29. grafikoa: Inkestatutako biztanleriaren banaketa egoera zibilaren arabera	85
30. grafikoa: Galdetutako biztanleen banaketa, udalerrian bizi izandako denboraren arabera	85

31. grafikoa: Galdetutako biztanleen banaketa, udalerriko auzoen arabera	86
32. grafikoa: Bakarrik bizi diren pertsonen ehunekoen banaketa	86
33. grafikoa: Bakarrik sentitzen direla adierazi duten pertsonen ehunekoen banaketa	87
34. grafikoa: Ezagutzen dituzu zure bizilagunak? Inkesta	89
35. grafikoa Zenbateraino sentitzen duzu zure auzoko norbait eduki zenezakeela, konpainia beharko bazenu?	90
36. grafikoa: Eta norbaitek mesede bat egin behar badizu?	91
37. grafikoa: Azken 6 hilabeteetan, zer maiztasunekin lagundu diozu bizilagunen bati?	92
38. grafikoa: Galdetutako pertsonen banaketa, auzoko kide izatearen sentimenduaren arabera	95
39. grafikoa: Nola deskribatuko zenuke zure auzoko giro soziala?	98
40. grafikoa: Zure auzoan beste pertsona batzuk ezagutzea edo haiekin harremanak izatea errazten duten espazioak edo jarduerak daudela uste duzu?	101
41. grafikoa: Zenbateraino errazten du zure auzoak jendeak elkar ezagutzea eta elkarrekin erlazionatzea?	102
42. grafikoa: Gustatuko litzaizuke zure auzotarran/auzoan beste pertsona batzuk ezagutzeko edo haiekin harremanak izateko aukera gehiago izatea?	104
43. grafikoa: Zenbateraino uste duzu pertsonen artean konektatuago dagoen auzo batek lagunduko lukeela nahi ez den bakardadea murrizten?	105

44. grafikoa: Ezagutzen dituzu zure bizilagunak? Elkarrizketa erdiegituratua	112
45. grafikoa: Ezagutzen dituzu haien izenak?	112
46. grafikoa: Azken astean, zenbat bizilagunekin izan duzu 5 minutu baino gehiagoko elkarrizketa?	112
47. grafikoa: Sartu al zara inoiz bizilagun baten etxean?	114
48. grafikoa: Bizilagun baten mesede bat beharko bazenu, baduzu norengana jo?	115
49. grafikoa: Zure bizilagunak hobeto ezagutu nahi dituzu?	116
50. grafikoa: Zure egunerokotasunean, auzotarrean, zein maiztasunekin sentitzen duzu konpainia falta duzula edo zure harremanak ez direla nahi bezain sakonak?	117
51. grafikoa: Bakarrik sentitu zara azken urtean?	118
52. grafikoa: Zure auzoaren parte sentitzen zara?	119
53. grafikoa: Zure bizilagunen parte aitortua eta baloratua zarela sentitzen duzu?	120
54. grafikoa: Zure auzoan bizitzeari utziko bazenio norbaitek nabarituko lukeela sentitzen al duzu?	121
55. grafikoa: Azken urteetan auzoko bizimoduan aldaketak sumatzen dituzu?	122
56. grafikoa: Zure auzoan beste pertsona batzuekin elkartzeko eta topaketa errazteko baliabiderik ba ote dagoen uste duzu?	123

57. grafikoa: Auzoko jardueraren batean parte hartzen duzu?	123
58. grafikoa: Zure jatorriak, adinak, orientazio sexualak edo egoera fisikoak auzoko bizitzan parte hartzea zailtzen dizutela sentitzen duzu?	125
59. grafikoa: Nahi gabeko bakardadea zure auzoan arazo bat dela uste duzu?	126
60. grafikoa: Esango zenuke azken urteetan lehen baino pertsona gehiago daudela bakarrik?	127
61. grafikoa: Inoiz nabaritu duzu norbait bakarrik senti daitekeela pentsarazten dizun egoerarik? (adibidez: ia inoiz ateratzen ez diren pertsonak, bisitarik jasotzen ez dituztenak, espazio publikoetan beti bakarrik daudenak, etab.)	128
62. grafikoa: Bizilagun bat bakarrik sentituko balitz, auzokoek erreakzionatuko luketela uste duzu?	129

Taulen aurkibidea

1. taula: Getxoko biztanleriaren banaketa jardueraren arabera	26
2. taula: Getxoko biztanleriaren banaketa jardueraren arabera, auzoen arabera	27
3. taula: Getxoko auzoetako biztanleriaren banaketa, sexuaren, adinaren eta iraupen luzeko langabeziaren ehunekoaren arabera	29
4. taula: Getxoko saltokien banaketa, jarduera-sektorearen arabera	34
5. taula: Bilbo Handiko harreman-tipologiaren banaketa milaka	44
6. taula: EAEko harremanak (milaka), harreman-motaren, maiztasunaren, eremuaren eta aldiaren arabera	46
7. taula: Getxoko auzoetako biztanleriaren banaketa, biztanleria, adina, atzerritarren ehunekoa eta sexuaren arabera	57
8. taula: Merkataritza-mota Algortan, ehunekoetan eta zenbaki absolutuetan, 2025	62
9. taula: Merkataritza-mota Areeta/ErErromon, ehunekotan eta zenbaki absolutuetan, 2025	65
10. taula: Merkataritza-mota Andra Marin, ehunekoetan eta zenbaki absolutuetan, 2025	71
11. taula: Bakarrik sentitzen direla adierazi duten pertsonen ehunekoa, adinaren arabera	88
12. taula: Auzokoa izatearen sentimendua, adinaren arabera	96
13. taula: Auzoko kide izatearen sentimendua, auzoaren arabera	96
14. taula: Auzoaren arabera hautemandako giro soziala	100

0.

Sarrera





Nahi ez den bakardadea eguneroko errealitate horietako baten parte da, eta, haien presentzia etengabea izan arren, askotan ez dira ohartzen gizarte- eta komunitate-bizitzan. Diskretua, askotan ikusezina eta, hala ere, normalean sumatzen duguna baino askoz hedatuagoa.

Izan ere, ezohiko egoerei erantzun beharrean, nahi gabeko bakardadeak gure bizitzako une eta testuinguru sozial asko zeharkatzen ditu, beti identifikatzeko gai ez garen askotariko formak hartuz.

Diagnostiko hori premisa horretatik abiatzen da, hain zuzen ere,

*nahi ez den bakardadea ulertzea, ez esperientzia isolatu gisa,
baizik eta bizi garen ingurunearekin harreman zuzenean
eraikitzen den fenomeno sozial gisa.*

Dokumentu honen helburua Getxoko udalerrian nahi ez den bakardadearen argazki ahalik eta fidagarriena egitea da, eta arreta auzotarrean eta auzoan jartzea, eguneroko loturak sortzen diren gunek giltzarri gisa. Horretarako, irakurketa bat planteatu dugu, fenomenoaren egungo errealitatea ez ezik, haren zergatiak ere identifikatzeko, bai eta etorkizunean egin daitezkeen esku-hartzeak bidera ditzaketen jarraibideak ere.

Gure abiapuntua, beraz, nahi ez dugun bakardadeari bakardade indibidualetik heltzea da, eta ez hori bakarrik, baizik eta baldintza sozial eta komunitarioetan jardutea eskatzen duen fenomeno gisa, harreman-maila desberdinak eraikitzea ahalbidetzen duten ardatz gisa. Horretarako, ikuspegi metodologiko bat ezarri dugu, hainbat ikerketa-teknika konbinatzen dituen, bai kualitatiboak, sakoneko elkarrizketak eta elkarrizketa erdiegituratuak, bai kuantitatiboak, inkestak. Horri esker, datuak jaso ahal izan ditugu, baina baita esperientziak, pertzepzioak eta esanahiak ere.

Jasotako informaziotik abiatuta, diagnostikoa dimentsio sozialak, harremanetakoak eta lurraldekoak integratzen dituen irakurketa baten arabera egituratu da, bakardadea kausa bakar batera edo profil bakar batera murriztea saihestuz. Zahartzeak, laguntza-sareak eraldatzeak, bizimoduak aldatzeak edo auzoen konfigurazioak berak elkarri eragiten diote, eta erantzun desberdinak behar dituzten askotariko egoerak sortzen dituzte.

Izan ere, hurrengo orrialdeetan irudikatu dugun bezala, espazio bera partekatzeak ez du bermatzen lotura esanguratsuak sortzea, eta distantzia horretan kokatzen dira jorratu beharreko erronka gehienak.

Diagnostikoak, gainera, agerian uzten du badagoela guztiz aktibatuta ez dagoen erlazio-potentzial bat.

Herritarrek harremanak izateko duten jarrera eta ingurune konektatuagoen balorazio positiboa ez datoz bat loturak sortzeko aukera errealean urritasunarekin. Horrek arrakala bat sortzen du xedapenaren eta baldintzen artean, eta horrek ekintza-eremu argi bat adierazten du VecinDIARIO elkartearen esparruan aurreikusitako ondorengo jarduerak garatzeko.

Hori dela eta, ikerketa hau ez dugu soilik analisi-ariketa gisa planteatzen, ekintzarako tresna gisa baizik. Abiapuntu bat, jarduerak sortzeaz gain, eguneroko harremanak sendotzen, elkarreraginerako sarbidean desberdintasunak murrizten eta auzoak elkar babesteko eta zaintzeko espazio gisa duen zeregina indartzen lagunduko duten estrategien diseinua errazteko.

Izan ere, kohesio soziala ez da emandako elementu bat, baizik eta inguru hurbilean harremanen, aitortzaren eta inplikazioaren bidez egunez egun eraikitzen den prozesu bat. Zentzu horretan, bat gatoz BizkaïSarearen ikuspegiarekin, hau da, gizarte-ongizatearen eredu prebentiboagoak, harremanezkoagoak eta lurraldearekin lotuagoak lortzeko bidean aurrera egiteko behararekin.

Diagnostiko hori hor kokatzen da, hain zuzen ere, auzoak eta auzotarrak zaintzarako gizarte-azpiegitura gisa ulertzean.

Azkenik, ezin dugu ahaztu lan hau prozesu kolektibo baten emaitza dela, eta, horregatik, lehenik eta behin, eskerrak eman nahi dizkiogu DFB-ri proiektu gisa VecinDIARIO programaren alde egiteko erakutsi duen konfiantzagatik, eta, bestetik, proiektu honen garapenean parte hartu duten pertsona, erakunde eta eragile komunitario guztiei, haien denbora, esperientziak eta ezagutza partekatzeagatik. Haien ekarpenak funtsezkoak izan dira Getxoko auzoen eta udalerraren errealitatearekin lotutako begirada kokatua eraikitzeko.

Dokumentu hau ahalegin partekatu horren isla da, eta, batez ere, komunitate konektatua-goetarantz eta, batez ere, ez hain bakartasunerantz aurrera egiteko borondate komun baten, non harremanak ez diren salbuespena, baizik eta nahi ez den bakardadearen aurka borrokatzeko eguneroko baldintza.

WWW.MOVIENDOTE.ORG

WWW.VECINDIARIO.COM



1.

GETXORA HURBILDUZ: udalerriaren ezaugarriak





1.1 Testuinguru soziodemografikoa

Lortutako emaitzak testuinguruan jartzeko eta identifikatutako harreman dinamikak hobeto ulertzeko, lehen urrats gisa, udalerriko auzoen deskribapena egiteko erabili ditugun parametro nagusiak azalduko ditugu.

Izan ere, abiapuntuko hipotesi gisa, lurraldea ez da elementu neutroa; aitzitik, eragin nabarmena du harreman-aukeretan, sareen eraketan eta pertsonen pertenezia-esperientzian.

Hori dela eta, zenbait aldagai aztertuta —hala nola populazioaren tamaina eta bilakaera, sexuaren eta adin-taldearen arabera banaketa, jarduerarekiko harremana edo etxeen osaera—, errazago identifikatuko dira lotura sozial haiek sortzearekin edo prebenitzearekin zuzenean lotutako egitura-ereduak, zeinak funtsezkoak baitira nahi ez den bakardadea aztertzeke.

Biztanleriaren zahartzea, pertsona bakarreko etxeen feminizazioa, jarduerarik eza edo biztanle etorri berrien presentzia bezalako alderdiek argi eta garbi eragiten dute gizarte-isolamenduaren arriskuan.

Gainera, kontuan izanik nahi ez den bakardadea ez dela esperientzia homogeen bat, ezin da ulertu hura gertatzen den gizarte-baldintzetatik kanpo, eta, horregatik, adina, generoa, jatorria, egoera sozioekonomikoa edo dibertsitate funtzionala bezalako aldagaiek baldintzatzen dituzte haren agerpena eta intentsitatea.

Getxok, beste udalerri batzuek bezala, ez du gizarte-errealitate homogeneousik; aitzitik, egitura demografikoari, harreman-sareari eta baliabide komunitarioen eskuragarritasunari dagokienez, dinamika bereziak elkarrekin bizitzearen emaitza da.

Berezitasun horiek aztertzeak aukera emango digu ulertzeko nola ingurune hurbilenak, auzoak, auzotarrak, funtsezko faktore gisa jotatzen duen loturak sortzeko, kide sentitzeko eta bakardade egoerak goiz hautemateko.

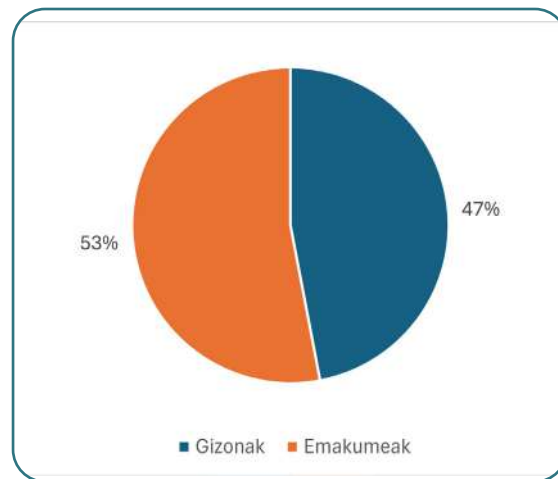
Getxo udalerria, Uribe Kosta eskualdean dago, Bizkaiko Lurralde Historikoaren erdialdean.

2025eko urtarrilaren 1ean, 75.015 biztanle zituen guztira udalerriak,

Datu horrek bermatzen du Getxok Bilbo Handiko eskualdean duen ordezkaritza demografikoa murriztu egin dela 2001-2011 hamarkadaz geroztik. Horrek adierazten du biztanle-galeraren ondorioz bizitoki-nukleo gisa duen pisu erlatiboa galdu duela.

Sexuaren arabera banaketak populazio-egituraren feminizazio txiki bat erakusten du, eta emakumeen pisua gizonena baino 6 puntu handiagoa da ehunekoetan.

Adinaren aldagaiari dagokionez, 20 eta 64 urte bitartekoaren artean dago pisurik handiena, baina 65 urtetik gorako $\geq$ biztanleak % 29,2 dira.



1. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa sexuaren arabera. 2025

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

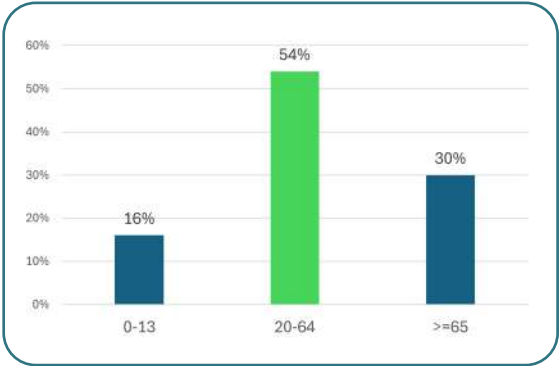


Horrek erakusten du nabarmen zahartzen ari dela udalerria, Bilbo (25,4) edo Leioa (22,5) bezalako beste batzuen aldean. Ezaugarri hori azpimarratzea garrantzitsua da; izan ere, normalean, biztanleriaren zahartzearekin batera pertsona bakarreko etxeak ugaritzen dira, batez ere adinekoetan, alargunetan edo banandutakoetan, bai eta etxeetan ere.

Izan ere, eredu horrek eragin zuzena izan dezake nahi ez den bakardadean; izan ere, bakardadean bizitzea ez da bakarrik sentitzea, baina harremanak isolatzeko aukerak areagotzen ditu, batez ere mugikortasun-oztopoekin, osasuna hondatzearekin, lagunak galtzearekin edo laguntza-sare gisa auzoak ahultzearekin konbinatzen denean.

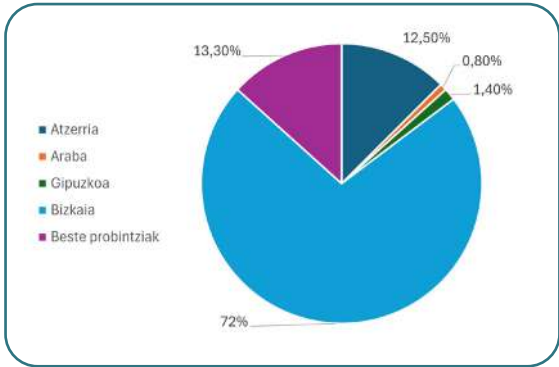
Populazio atzerritarraren presentziaren azterketari erreparatuz, datuek totalarekiko %12,50ean kokatzen dute.

Aldeak nabari dira, eta azterketan auzoa aldagaia sartu da, zeinak erakusten baitu Algortan eta Areetan migratutako biztanle gehiago daudela, Andra Mariko datuekin alderatuta.



2. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa adinaren arabera. 2025

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta



3. grafikoa. Jatorri atzerritarreko biztanleria Getxon 2025

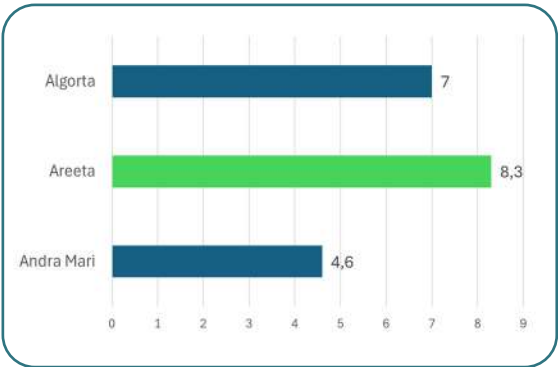
Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

Nahi gabeko bakardadeari buruzko
diagnostiko parte-hartzailea Getxon

Ikasketa-mailaren aldagaiari dagokionez, goi-mailako ikasketak dituzten pertsonen ehuneko handi bat Getxon bizi da, batez ere EAEko batezbestekoarekin alderatuz gero. Ehuneko horren aldea 17 puntukoa da, eskuragarri dauden azken datuen arabera (2020).

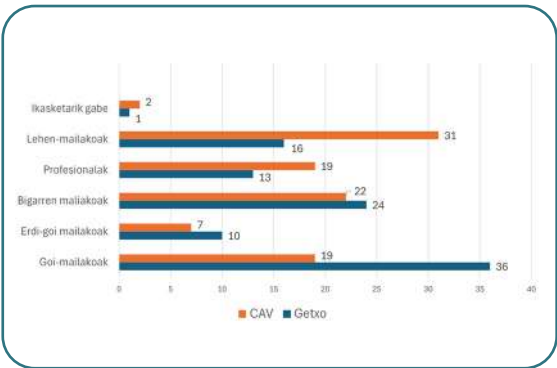
Datu sozioekonomiko batzuk aztertuta, esan dezakegu Getxo ez dela udalerri homogeneous arlo horretan, eta, hain zuzen ere, lurralde berean, errenta handiko eta dentsitate txikiko eremuak eta bizitegi-dentsitate eta gizarte-aniztasun handiagoko beste eremu batzuk elkarrekin bizi dira, eta horrek harreman-modu desberdinak, ikusgarritasuna, komunitaterako sarbidea eta, jakina, bakardadearen bizipena sortzen ditu.

Izan ere, desberdintasun horiek ez dute ezeztatzen, a priori suposa litekeen moduan, bakardadea testuinguru aberatsenetan egotea, baina aldatu egiten dituzte haren adierazpena eta ulertzeko modua, eta bakardade isilagoa, ez hain agerikoa eta hautematen zailagoa izan daiteke nahi ez den bakardadearekin lotu ohi ez den ongizatea auresuposatzen den inguruetan.



4. grafikoa Getxoko jatorri atzeritarreko biztanleria, auzoen arabera 2025

Iturria: Geuk egina, Ikuspegiren datuetan oinarrituta



5. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa ikasketa-mailaren arabera

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

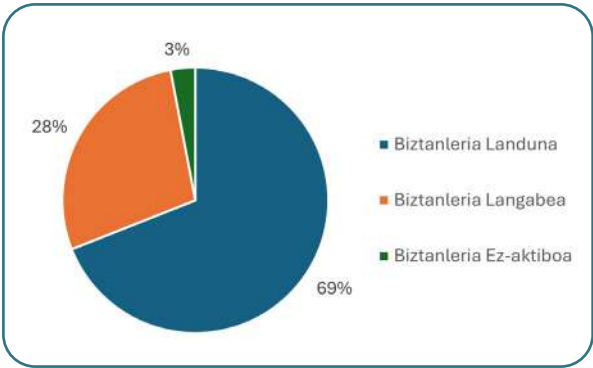
1.2. Gizarte- eta lan-testuingurua

Jarduerari dagokionez, Eustaten eskuragarri dauden eta Euskal AEko Biztanleriari buruzko inkestan jasotako azken datuak. Euskadin, 10.000 biztanletik gorako udalerrietako auzoen arabera, jarduerarekiko harremanaren arabera, biztanle okupatuak %70 (69) inguru direla erakusten dute, eta ez da alde handirik hauteman maila horretan auzoen artean.

1. taula: Getxoko biztanleriaren banaketa jardueraren arabera

Biztanleria okupatua	Biztanleria langabea	Biztanleria ez-aktiboa
31891	2026	41389

Fuente: Eustat 2025



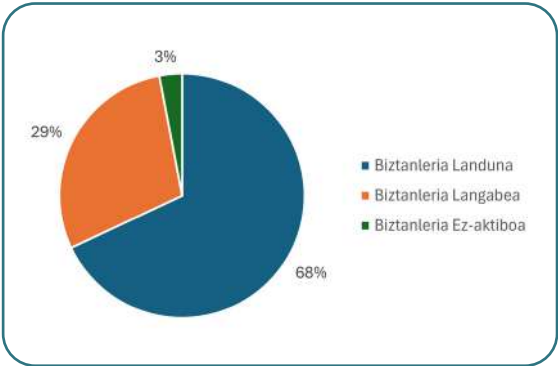
6. grafikoa. Getxoko biztanleriaren banaketa jardueraren arabera

Iturria: Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

2. taula: Getxoko biztanleriaren banaketa jardueraren arabera, auzoen arabera

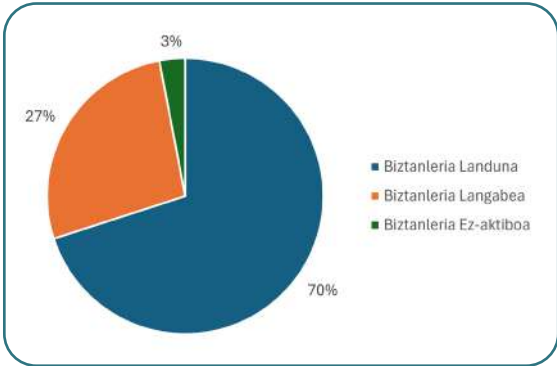
	Biztanleria okupatua	Biztanleria langabea	Biztanleria ez-aktiboa
Algorta	37569	15623	1808
Areeta	25456	9869	1181
AndraMari	13294	5520	626

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta



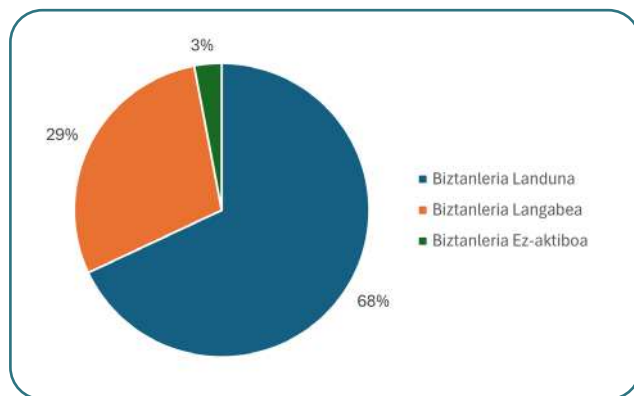
7. grafikoa: Populazioaren banaketa
jardueraren arabera Algortan

Iturria: Geuk egina, Eustat



8. grafikoa: Biztanleriaren banaketa
jardueraren arabera Areetan

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta



9. grafikoa: Biztanleriaren banaketa jardueraren arabera, Andra Marin

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

Langabezia auzoka aztertuz gero, datuek erakusten dute guztietan ehuneko handienak emakumeenak direla. Auzoaren mailan Areeta da garaiena: Datu hori azpimarratuko dugu, langabeziak eragin ekonomikoa ez ezik, harremanei eta komunitateari ere eragiten baitie, eta bi alderdi horiek funtsezkoak dira nahi ez den bakardadeari aurre egiteko.

Enplegua galtzeak edo ez izateak elkarreragin sozialeko eguneroko espazioak murriztu ditzake, laguntza-sareak ahuldu eta isolamendu-arriskua areagotu, batez ere denboran luzatzen denean (iraupen luzeko langabetuen kasuan gertatzen den bezala).

Horrez gain, deslotura sentimenduekin, kide izateari uztearekin edo komunitate-bizitzan parte-hartze txikiagoa izatearekin lotutako faktore emozionala da.

3. taula: Getxoko auzoetako biztanleriaren banaketa, sexuaren, adinaren eta iraupen luzeko langabeziaren ehunekoaren arabera

	Emakumeak	< 35	>54	% PLD
Algorta	55,2%	23,7%	34,1%	46,4%
Andra Mari	55,1%	24,3%	39,3%	46,8%
Areeta	57,2%	22,0%	40,2%	49,6%
Neguri	57,0%	21,5%	42,3%	46,3%
Guztira	56,0%	23,0%	37,4%	47,6%

Iturria: Lanbide enplegu eskatzaileak eskualdeka eta auzoka 2025

1.3. Erkidegoko aktiboak

Funtsezko beste alderdi bat, udalerrian nahi ez den bakardadearen inguruan dimentsionatzen diren harremanen esparrua definitzeko oso baliagarria izango zaiguna, komunitate-aktibo gisa ezagutzen ditugunak dira.

Horien artean, udalerriak dituen espazioak, zerbitzuak eta baliabideak daude, eta, beraz, baita bere lokatzak ere. Izan ere, “harreman-nodoen” funtzioa bete dezakete.

Hurbileko saltokiek, tabernek eta kafetegiek, elkarteek, gizarte- eta kultura-etxeek, kirol- eta osasun-ekipamenduek, espazio publikoek (plazak, pasealekuak, parkeak)... osatzen duten sareari buruz ari gara, eta sare sozioekonomikoaren zatitzat ez ezik, eguneroko gizarte-azpiegituraren zatitzat ere hartuko ditugu.

Izan ere, baliabide horiek, berez, ez dute loturarik sortzen, baina haien dentsitateak, aniztasunak eta irisgarritasunak elkartzeko eta interakziorako aukerak baldintzatzen dituzte.

Alde horretatik, ezin dugu ahaztu udalerri edo auzo baten errealitatearen irakurketa, bakardadearen azterketaren ikuspegitik, ezin dela bertako baliabideen azterketatik soilik elikatu. Udalerrri edo auzo batek merkataritza-hornidura handia edo zerbitzu ugari izan ditzake, eta, hala ere, egiturazko bakardadea sor dezake, baldin eta gune horiek iristezinak badira, komunitate-bizitza eremu pribatuetan gertatzen bada edo kultura-kodeek biztanleriaren zati bat baztertzen badute.



Hori dela eta, gure irakurketak adierazle objektiboak (dentsitatea, zahartzea, merkataritza, zer-bitzuak) eta erabilitako ikerketa-tekniken bidez jasotako irakurketa kualitatibo eta kuantitati-boak konbinatzen ditu, auzoan eta auzotarrean bizitzeko eta esperimentatzeko moduari buruz.

Adierazle horiek giltzarri izango dira ulertzeko zer-nolako bakardadeak azaleratzen diren, se-guruenik lan-bazterketa estrukturalari lotuagoak eta bizi-trantsizioei, prekarietate ikusezinei, zainketa-gainkargari edo loturei eusteko denborarik ezari lotuagoak.

*Testuinguru horretan, nahi ez den bakardadea ez da azaltzen soilik
baliabiderik ez dagoelako, baizik eta denbora antolatzeagatik,
eguneroko bizitza zatikatzegatik eta harreman-espazioen
pixkanakako galeragatik.*

Espazio publikoaren azterketarekin hasita, bereziki interesgarria da, hirigintza edo ingurumen funtzioaz gain, rol sozial eta komunitarioa betetzen baitu.

Plazen, parkeen edo pasealekuen kalitateak, irisgarritasunak eta gizarte-erabilerak baldintzatzen dituzte, neurri handi batean, herritarren eguneroko topaguneak, iraunkortasun-aukerak eta elkarreraginerako aukerak, eta elkarbizitza informaleko agertoki gisa jokatzeko dute, non bat-bateko harremanak, auzo-onarpena eta ingurunea komunitatean bereganatzeko dinamikak sortzen baitira.

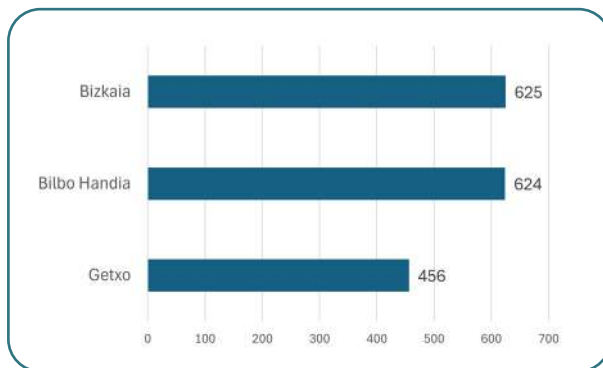
Getxoko HAPOn jasotako datuen arabera. udalerriko gune askeen sistema osatzen duten elementu bereizgarrienak honako hauek dira:

- Txurrukako Kaia eta Areetako Kaiko pasealekua.
- Etorbideko zerrenda berdea. Zugazarte eta bere jarraipena Arriluzeko lorategietan.
- Areetako geltokiko eta ErErromoko Gobelaurre parkeko plazak.
- Maria Cristina parkea eta haren jarraipena Usategin eta Zugazarteko San Joseren parkea.
- San Inazio parkea, Comporteko zerrenda berdea eta Areatzetako plaza, Negurin.
- Aixerrostatik abiatuta Sopelako udal mugaraino iristen den itsas-zerrenda.
- Santa Maria Parke berriak, Martiturri-Diliz ardatzeko bidean oinarrituta, egoitza-alde berria zeharkatzen du, azken bi irteerekin, bata Kortiñen eta bestea Gorrondatxeko hondartzan.
- Ibai Parkea. Fadura, Venancios eta Zubilleta Industrialek mugatzen duten aldean Gobela ibaiaren ibilguaren inguruko lursailak ez direla egokiak argudiatuz,
- Ibai-parketik abiatuta Bolueko hezegunearekin lotzen duen korridoreari lotutako zerrenda berdea.

Guztira 125,89 Ha-z ari gara, ratioa 15,7 m²/biztanleko zen (legezko gutxienekoak hirukoizten zituena).

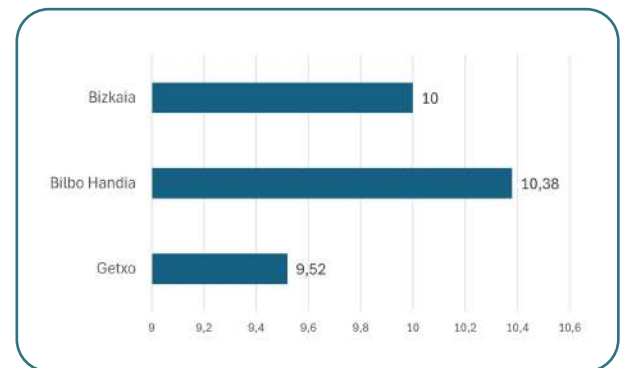
Merkataritzari dagokionez, 2013tik 2020ra bitartean, txikizkako merkataritza-establezimenduak kopuruan dagoen aldean, milakotan, ia 3 puntukoa da, eta horrek gertuko merkataritza-ehunaren gutxitze progresibo hori islatzen du. Hori oso faktore garrantzitsua da auzoetako eguneroko bizitza marrazteko orduan.

Udal-erregistroen arabera, 2.743 saltoki eta zerbitzu-establezimendu zenbatu daitezke. Datuek ehun dibertsifikatua erakusten dute, baina eguneroko bizitzarekin lotutako jarduerak daude, eta, beraz, pertsonen arteko ohiko harremanetarako ahalmena dute.



10. grafikoa: Getxoko ostalaritza- eta jatetxe-establezimenduak mila biztanleko

Iturria: Getxoko Udala



11. grafikoa: Txikizkako merkataritza-dentsitatea Getxoko mila biztanleko

Iturria: Getxoko Udala

Taberna/kafetegien sektorea da nagusi, %9,6ko ehunekoarekin (262 bertakoak). Horren atzetik daude ile-apainketa eta edertasuna (%8,4) eta osasun-zerbitzuak (%7,9) (218 establezimendu).

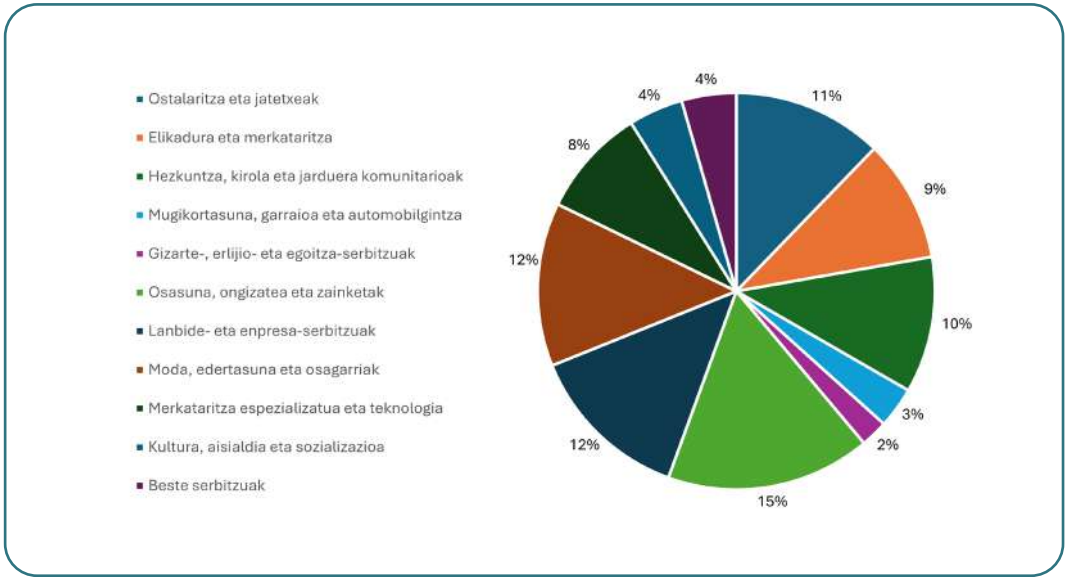
Nabarmentzekoak dira, halaber, akademiak (%3,8), kirolak eta kirol-jarduerak (%3,1) eta elkar-teak (%2,1). Gune horiek harreman-gune garrantzitsuak izan daitezke, talde-dinamikak, parte-hartzea eta kide izatearen sentimendua bultzatzen baitituzte.

4. taula: Getxoko saltokien banaketa, jarduera-sektorearen arabera

Kategoria	Establezimendu-kopurua
Ostalaritza eta jatetxeak	310
Osasuna, ongizatea eta zainketak	417
Elikadura eta merkataritza	239
Lanbide- eta enpresa-zerbitzuak	339
Hezkuntza, kirola eta jarduera komunitarioak	278
Moda, edertasuna eta osagarriak	332
Etxea, eraikuntza eta hornidurak	257
Merkataritza espezializatua eta teknologia	214
Mugikortasuna, garraioa eta automobilgintza	90
Kultura, aisialdia eta sozializazioa	117
Gizarte-, erlijio- eta egoitza-zerbitzuak	44
Beste zerbitzu batzuk	106
Guztira	2743

Izan ere, bere funtzio ekonomikoaz gain, hurbileko merkataritza funtsezkoa da udalerriko komunitate-bizitzarako, eta, askotan, elkarreraginerako, errekonozimendurako eta auzoko eguneroko presentziarako euskarri informal gisa jotzen du.

Topaguneak, elkarrekintzarako aukerak eta hurbileko baliabideak nola banatzen diren aztertzea funtsezkoa da ulertzeko auzoak zenbateraino jardun dezakeen elementu babesle gisa nahi ez den isolamenduaren eta bakardadearen aurrean. Horregatik, analisiaren ildotik, bakarrik bizi diren pertsonen eta harremanen kalitateari buruzko datuekin jarraitzen dugu.



12. grafikoa. Getxoko saltokien banaketa,
jarduera-sektorearen arabera

Iturria: Getxoko Udala. 2025

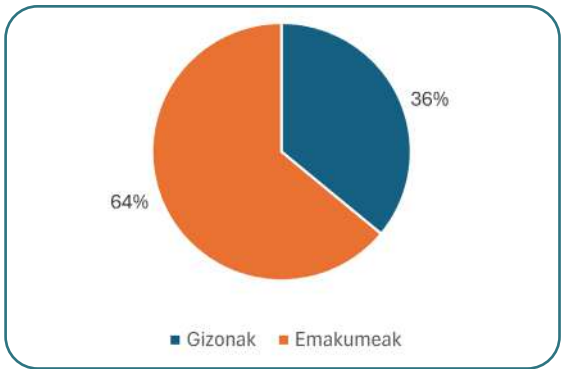
2.

Pertsona bakartiak eta bakardadearekiko harremana



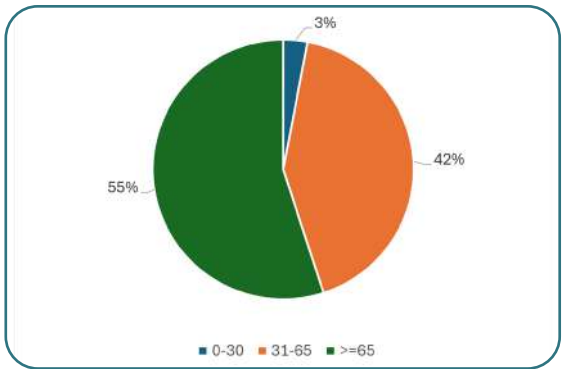


Eustaten azken datuen arabera, 8.778 pertsona bizi dira bakarrik Getxon. Horietatik %64 emakumeak dira.



13. grafikoa: Getxon bakarrik bizi diren pertsonen banaketa ehunekotan, sexuaren arabera. 2025

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

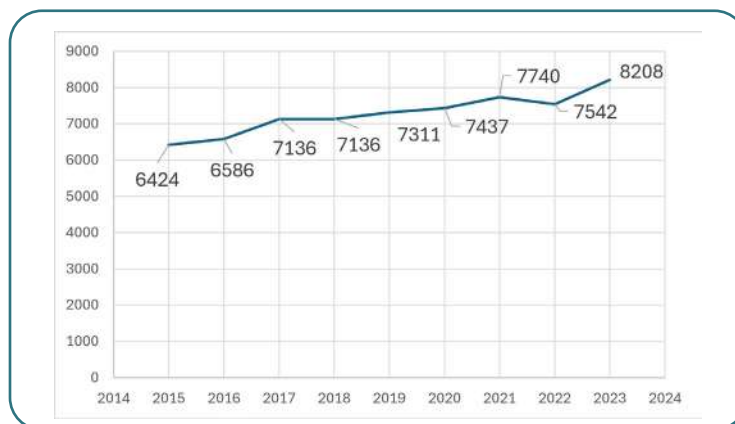


14. grafikoa: Getxon bakarrik bizi diren pertsonen banaketa ehunekotan, adinaren arabera. 2025

Iturria: Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

65 urtetik gorakoen artean dago portzentajerik handiena; adin-tarteak aztertuz gero, kolekti-boaren erdia baino gehiago dira.

Izan ere, pertsona bakarreko etxebizitzaren bilakaerak goranzko joera izan du herrian 2015etik.

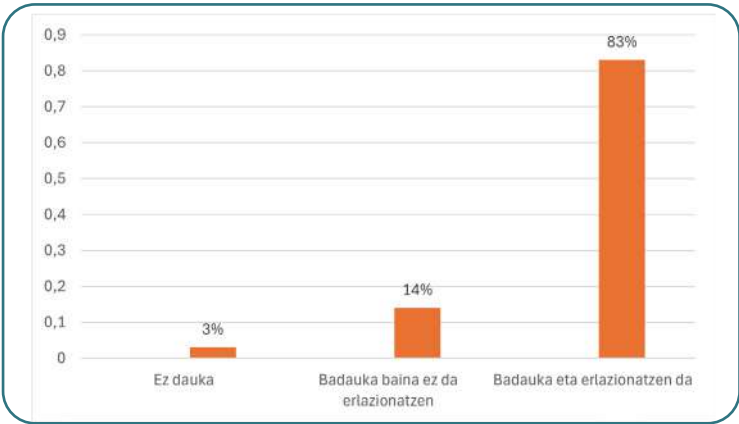


**15. grafikoa. Pertsona bakarreko etxebizitzaren bilakaera
Getxon. 2015 - 2023**

Geuk egina, Eustaten datuetan oinarrituta

Egoitza-eredu hori gero eta finkatuago dago, eta horrek aldaketa demografikoak, sozialak eta familiarrak ekarri ditu, bizikidetza-moduak eta eguneroko harreman-dinamikak aldarazi dituztenak.

Bakarrik bizitzeak nahi ez den bakardadea derrigorrez esperimentatzea ez badakar ere, pertsona bakarreko etxeen ugaritzeak ingurune komunitarioak, auzo-sareek eta eguneroko elkarreragin-espazioek biztanleriaren harreman-ongizatean nola eragiten duten aztertzearen garrantzia indartzen du. Eta horretarako erlazio horien kalitatea eta kantitatea nolakoa den aztertuko dugu. Datuak Bilbo Handiko eremurako bakarrik eskuratu dira, hori hartuko baitugu erreferentziazat analisirako.



16. grafikoa: Euskal AEko familiak euskaditik, bizilagunekiko harremanaren, lurralde historikoaren eta erreferentziako pertsonaren jarduerarekiko harremanaren arabera (milaka). 1989 - 2024

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

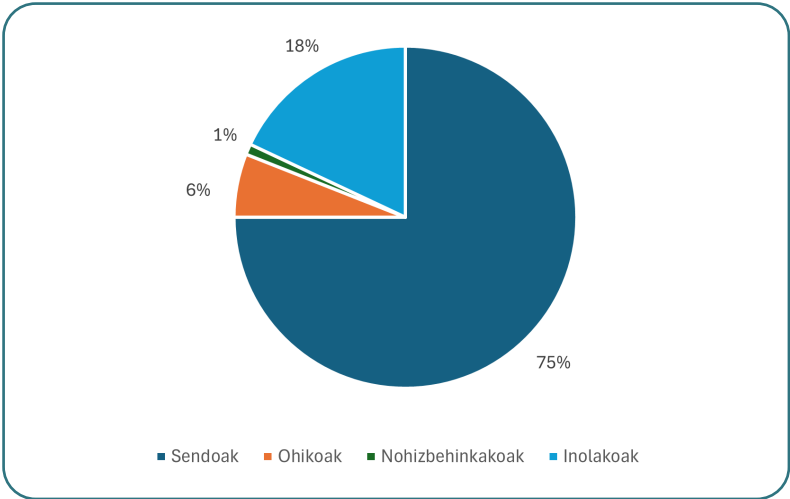
Familien %83k auzokoekin harremana dutela esateak adierazten du auzoak oraindik ere gizarte-interakziorako eta hurbiltasunerako espazio esanguratsua izaten jarraitzen duela. Datu horrek indartu egiten du ideia hau: bizikidetza-moduetan aldaketak egon arren eta dinamika indibidualizatuagoak areagotu arren, auzo-harremanek leku garrantzitsua izaten jarraitzen dute eguneroko bizitzan.

Eta erlazio horien maiztasunari buruzko datuek zer erakusten digute?

Bilbo Handiko bizilagunekiko harremanen maiztasuna

Sendoak	271
Ohikoak	23,5
Noizbehinkakoak	1,9
Inolakoak	66,9

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024



17. grafikoa: Bilbo Handiko bizilagunekiko harremanen maiztasuna

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Herritarren %75ek adierazi du harreman estua duela bizilagunekin, eta, hala, eguneroko laguntza, elkarrekiko aintzatespena eta komunitate-kohesioa sortzeko gaitasuna duten hurbiltasun-sareak sendotzen dituela; %18k, berriz, ez du auzo-harremanik.

Alde hori bereziki adierazgarria da, agerian uzten baitu erkidegoaren esperientzia ez dela homogenea lurralde beraren barruan, eta eguneroko loturak hainbat gizarte-, egoitza- eta pertsona-faktoreren mende daudela

Datuek pentsarazten digute auzotarrek funtsezko harreman-eremu gisa funtzionatzen jarraitzen dutela biztanle askorentzat, baina, era berean, gizarte-sektore batzuk komunitate-dinamika horietatik kanpo geratzen direla partzialki edo erabat.

Hain zuzen ere, hor agertzen da nahi ez den bakardadea prebenitzeko erronka nagusietako bat, ez soilik jada badauden sareak indartzea, baizik eta sare horietatik kanpo daudenak sartzea ahalbidetuko duten baldintzak sortzea.

Eta analisisian gehixeago sakonduz:

nolako harremanak sortzen dira nagusiki?

5. taula: Bilbo Handiko harreman-tipologiaren banaketa milaka

Eskaileran hitz egin

Egunero	248,3
Astean behin edo	111,2
Hilean behin	30,2
Urtean behin	3,1
Ia inoiz ez	4,2

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Bizilagunentzako bisitak

Egunero	8,4
Astean behin edo	19,0
Hilean behin	23,1
Urtean behin	20,4
Ia inoiz ez	326,1

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Bilerak eta bazkariak

Egunero	3,6
Astean behin edo	7,3
Hilean behin	13,1
Urtean behin	16,8
la inoiz ez	356,2

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Elkarri laguntzea

Egunero	49,3
Astean behin edo	52,8
Hilean behin	74,5
Urtean behin	92,1
la inoiz ez	128,3

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Datuek auzotarren arteko harreman molde tradizionalen eraldaketa islatzen dute. Eguneroko elkarrekintzek eta elkar onartzeak hor jarraitzen dute, baina soziabilitate eredu arinagoak, ez hain inbasiboak eta intimitate maila txikiagokoak dira nagusi.

Nahi ez den bakardadeari aurrea hartzearen ikuspegitik, gai hori bereziki garrantzitsua da, agerian uzten baitu auzoak harreman potentziala duen espazio bat izaten jarraitzen duela, nahiz eta gero eta lotura ahulagoak eta harreman informalak dituzten, eta lotura horiek indartu egin behar dira konfiantza, parte-hartze eta gizarte-lotura handiagoa sortzeko gai diren komunitate-dinamiken bidez.

6. taula: EAEko harremanak euskal Autonomia Erkidegoa (milaka), harreman-motaren, maiztasunaren, eremuaren eta aldiaren arabera

Hurbileko familiarekin

Handia	320,5
Ohikoa	15,3
Noizbehinkakoa	2,5
Bat ere ez	25,1

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Beste senide batzuekin

Handia	107,9
Ohikoa	107
Noizbehinkakoa	53,4
Bat ere ez	95,1

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Lagunekin

Handia	287,1
Ohikoa	36,5
Noizbehinkakoa	4,9
Bat ere ez	34,9

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Bizilagunekin

Handia	271
Ohikoa	23,5
Noizbehinkakoa	1,9
Bat ere ez	66,9

Iturria: Eustat Bizi-baldintzen inkesta 2024

Nahi gabeko bakardadeari buruzko diagnostiko parte-hartzailea Getxon

Diagnostikoaren testuinguruan, auzo-harremanei buruzko datuen ondorioz, datuaren analisiaren gelditzen gara.

Familia- edo adiskidetasun-harremanetan ikusten dena baino intentsitate txikixeagoa izan arren, lotura handiko mailak dituzte, eta nahiko harreman sendoak. Auzotarren arteko harreman biziak adiskidetasunaren antzeko zifrak lortzeak erakusten du auzoak eguneroko elkarre-raginerako eta gizarte-gertutasunerako gune garrantzitsu gisa funtzionatzen jarraitzen duela.



Hala ere, haustura esanguratsua ere agertzen da, bizilagunekin inolako harremanik ez dutela dioten hirurogeita sei mila familia baino gehiagok irudikatua. Oso finkatutako auzo-loturen eta erabateko desbinkulazio-egoeren arteko koexistentzia horrek agerian uzten du gero eta handiagoa dela harreman-desberdintasuna komunitatean bertan.

Hain zuzen ere, hor agertzen da diagnostikorako elementurik garrantzitsuenetako bat, auzotarren babes-gaitasuna ez da modu homogeneoan banatzen, eta, neurri handi batean, komunitatean integratzeko eta eguneroko harreman-sareetarako benetako aukeren mende dago.

Alde horretatik, auzoak eginkizun zentrala hartzen du, eguneroko bizikidetza-sareak eraikitzeko espazio gisa.

Horrenbestez, Getxoko auzoen berezitasunak aztertuko ditugu, hobeto ulertzeko nola eragiten duten zenbait faktorek, hala nola hiri-egiturak, merkataritza-sareak, topaguneek, konposizio soziodemografikoak edo komunitate-bizitzak loturak sortzeko eta nahi ez den bakardadea prebenitzeko.

Nahi gabeko bakardadeari buruzko
diagnostiko parte-hartzailea Getxon



3.

GETXO eta AUZOAK





Auzoak eta auzotarrek nahi gabeko bakardadea prebenitzeko prozesuan duten papera errealitate hurbiltzeak, gure udalerriko auzoen ezaugarri nagusien karakterizazioa egitea eskatzen digu.

Administratiboki, **Getxo** bost auzok osatzen dute:

- Algorta

- Andra Mari / Getxoko Andra Maria

- Areeta

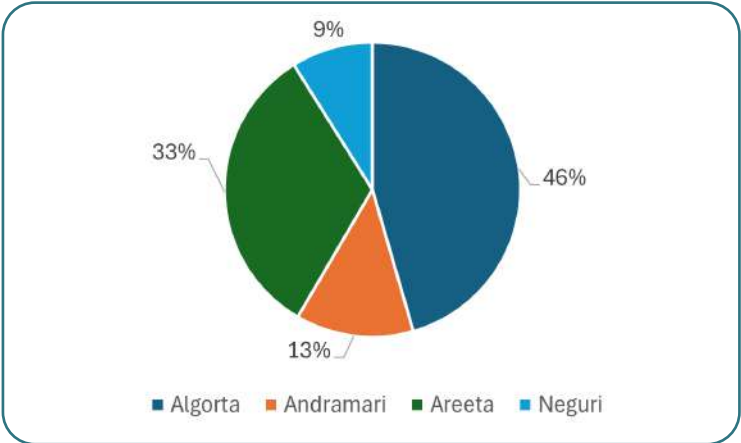
- ErErromo

- Neguri



Hala ere, estatistikak egiteko, auzoz auzoko biztanleriaren datuak Areetan Erromo gehituz eta Andra Mari Getxoko Andra Maria gisa tratatuz aurkezten dira.

Horietako bakoitzaren populazio-pisua honako hau da:



18. grafikoa: Getxoko biztanleriaren banaketa auzoen arabera

Iturria: Eustat Biztanleriaren eta etxebizitzaren zentsua.

Biztanleriaren egitura. 2025eko abendua

7. taula: Getxoko auzoetako biztanleriaren banaketa, biztanleria, adina, atzeritarren ehunekoa eta sexuaren arabera

	Biztanleria total	% ≥65	%Atzerritarrak	%Emakumeak
Algorta	33.553	27,7 %	8,4 %	53,2 %
Areeta + Erromo	24.803	31,6 %	9,4 %	54,0 %
Andra Mari	9.525	31,6 %	4,3 %	52,2 %
Neguri	7.134	24,6 %	6,5 %	53,0 %

Iturria: Eustat Biztanleriaren eta etxebizitzaren zentsua. Biztanleriaren egitura. 2025eko abendua

Auzoaren araberrako ezaugarri soziodemografikoak dira, gizarte-lotura errazten edo zailtzen duten baldintzak nola eratzen diren ulertzen lagunduko digutenak. Hurbilketa horri esker, fenomenoak hobeto interpretatzeaz gain, etorkizuneko jarduera-ildoak bideratu ahal izango ditugu.

Izan ere, orain arte ikusi dugun bezala, bakardadea ez da modu berean esperimentatzen tes-tuinguru guztietan, eta hiri-ingurunearen diseinua, irisgarritasuna, topaguneak izatea eta ko-munitate-bizitza bezalako faktoreak dira harreman-aukera errealetan modu erabakigarrian eragiten dutenak.

Lurraldea ez da soilik eskenatoki pasibo bat, baizik eta eragile aktibo bat bakardadearen produkzioan edo arintzean.

Ikuspegi horretatik, auzotartasuna harreman-azpiegitura gisa ulertzen da, hurbileko harreman-sare batetik sortzen dena. Harreman horiek, funtzionatzen dutenean, laguntza emozionala, informazioa, laguntza praktikoa eta kide izatearen sentimendua lortzen laguntzen dute. Hala ere, ahultzen direnean isolamenduaren, ikusezintasunaren eta nahi ez den bakardadearen arriskua areagotu dezakete.

Hori dela eta, auzotarrak dira, pertsona askorentzat, familiatik kanpo sozializatzeko lehen eta berehalako espazioa. Bertan modu informalean ikasten dira, harreman moduak, elkarbizitza arauak, aitortza kodeak eta elkarrekikotasun espektatibak. Dinamika horiek, araututa ez egon arren, etengabe dihardute eguneroko bizitzan.

Hori dela eta, esan dezakegu auzoak, mikrosistema gisa, bizi-ibilbide anitzak gurutzatzen diren eta topaketa laburrak baina errepikatuak izaten diren leku nagusi bat hartzen duela. Hain zuzen ere, topaketa horiek hartzen dute harreman-esanahi nabarmena.

3.1. Algorta

Algorta udalerriko auzorik populatuena eta heterogeneoena da.

Bertan, eremu historikoak, etapa desberdinetan garatutako bizitegi-eremuak eta ezaugarri sozial bereziak dituzten espazioak bizi dira. Horrek esan nahi du auzo berean oso errealitate desberdinak daudela, biztanleria zahartuagoa eta etxebizitza zaharrak dituzten eremuetatik hasi eta familia eta dinamika berriagoak dituzten eremuetaraino.

33.553 biztanle ditu, hau da, udalerriaren %45. Ehuneko horretatik, %53 emakumeak dira.



33.553 biztanle



Udalerriaren %45.
Ehuneko horretatik



53% emakumeak dira



65 urtetik gorako
pertsonek % 27,7



Atzerriko biztanleriaren ehuneko
auzoan: % 8,4



Algortako etxebizitza-kopuru
osoa 15.859koa da.



Udalerriaren
guztizkoaren % 45,7



Auzoko batez besteko adina
47,2 urtekoa da.



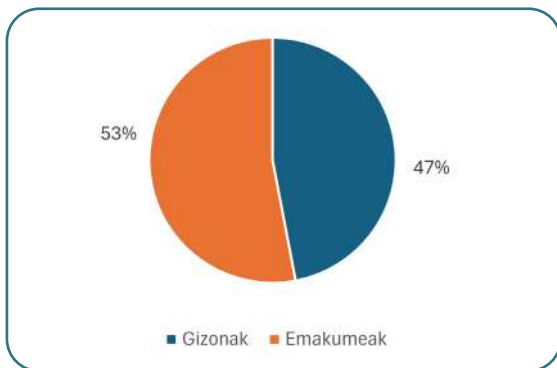
Etxebizitzako biztanle-kopurua
2,4koa da.



1.162 establezimendu
/jarduera komertzial

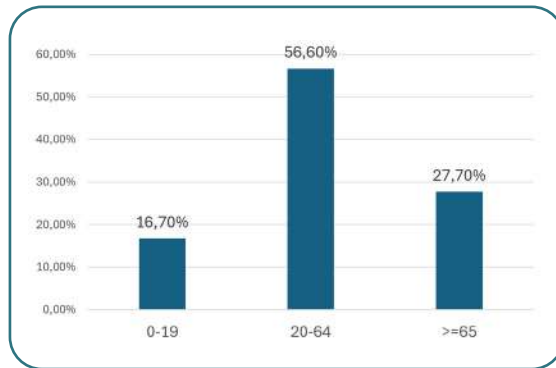


Udalerriaren guztizkoaren % 48



19. grafikoa: Algortako biztanleria sexuaren arabera

Iturria: Eustat



20. grafikoa: Algortako biztanleria adinaren arabera

Iturria: Eustat

Auzoko atzerritarren %: %8,4

Guztira, 15.859 etxebizitza daude Algortan, hau da, udalerriko etxebizitza guztien %45,7. Auzoko bizitegi-gunearen batez besteko antzinatasuna 47,2 urtekoa da, eta etxebizitza bakoitzeko batez besteko biztanle-kopurua 2,4 da.

Algortan, ikastetxeak, kirol-instalazioak, kultura-guneak, elkarteak, gertuko merkataritza eta garraio publikoko nodo garrantzitsuak daude. Zuzkidura horrek indartu egiten du Getxoko beste auzo batzuetako biztanleentzat ez ezik, baita herritarrentzat ere duen erreferentzia-puntua.

Datuen arabera, egitura demografiko baten aurrean gaude:

- Getxoko biztanleriaren %45 biltzen du
- Zahartze-portzentaje handiarekin, baina “udalerriko batez beste-koaren” barruan (65 urtetik gorako pertsonen %27,7)
- Jatorri migratzaileko biztanleriaren presentzia moderatua (%8,4), udalerriko batezbestekoa baino 4 hamarren handiagoa.
- 1.162 merkataritza-establezimendu eta -jarduera biltzen ditu, hau da, udalerri osoaren %48.

8. taula. Merkataritza-mota Algortan, ehunekoetan eta zenbaki absolutuetan, 2025

Merkataritza mota	Establezimendu- /jarduera kopurua	algorta osoaren %
Txikizkako merkataritza (moda/edertasuna/etxea)	316	27,20%
Ostalaritza (tabernak/k	182	15,70%
Eguneroko elikadura eta erosketa	132	11,40%
Osasuna eta zainketak	123	10,60%
Zerbitzu profesional eta finantzarioak	118	10,20%
Kirola eta aisialdia	84	7,20%
Hezkuntza eta ikaskuntza	58	5,00%
Zerbitzu publiko eta komunitarioak	22	1,90%
Mugikortasuna eta logistika	24	2,10%
Beste batzuk (kategoriak	103	8,90%
Algorta guztira	1.162	100%

Faktore konbinazio horrek honela definitzen du Algorta: “eguneroko azpiegitura” indartsua duen auzoa, irteera-errutinei, mikrokontuei eta ondasun/zerbitzuetarako sarbideari eusteko; hau da, udalerriko herritarrentzako harreman-sare gisa jarduteko gaitasuna duena.

3.2. Areeta – Erromo

Areeta-Erromo Getxoko auzorik hiritarrena eta biztanle-dentsitate handiena duena da. 24.803 biztanle ditu, hau da, udalerriaren %33. Adin-banaketa gainerako auzoen antzekoa da, eta biztanle migratuen kopurua ere handiagoa da.

Emakumeen ehunekoa gizonena baino handiagoa da (%54), eta biztanleria zahartuagoa, gizarte-aniztasun handiagoa eta udalerriko populazio atzerritar gehiago dago.

Errenta ertain-handiko eremuak (Areeta erdialdea) eta langile-tradizio eta biztanle-dentsitate handieneko eremuak (Erromo) barne hartzen ditu.



24.803 biztanle



Udalerriaren %33.
Ehuneko horretatik



54% emakumeak dira



65 urtetik gorako
pertsonen % 32



Atzerriko biztanleriaren
ehunekoa auzoan: % 9,5



Algortako etxebizitza-kopuru
osoa 11.541koa da.



Udalerriaren
guztizkoaren % 34,56



Auzoko batez besteko adina
52,2 urtekoa da.



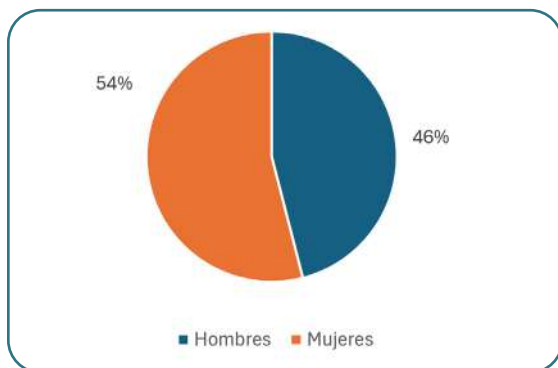
Etxebizitzako biztanle-kopurua
2,5ekoa da.



1.010 establezimendu
/jarduera komertzial

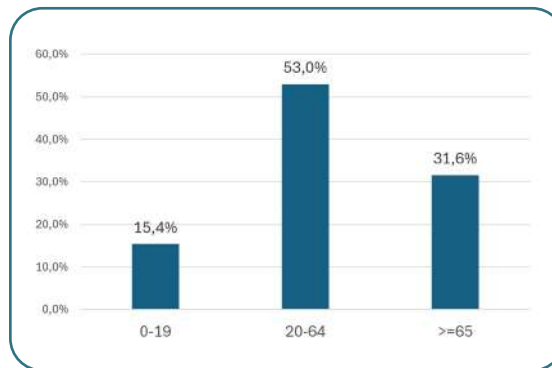


Udalerriaren
guztizkoaren % 41,72



21. grafikoa: Areetako biztanleria sexuaren arabera

Iturria: Eustat



22 grafikoa: Areetako biztanleria adinaren arabera

Iturria: Eustat

Auzoko atzerritarren %: %9,5

Guztira 11.541 etxebizitza daude Areetan; batez besteko antzintasuna 45,2 urtekoa da, eta egoiliarren batez besteko kopurua 2,5ekoa.

Egitura demografikoa:

- Pisu demografikoa, Getxo osoaren %33
- 65 urtetik gorakoen portzentajea: ia %32koa
- Feminizazio argia: %54
- Udalerriko biztanleria migratzaile altuenaren pisua: %9,5

Udalerriko merkataritzaren %42 biltzen du, hau da, zenbaki absolutuetan, 1.010; guztira, 2.407.

Datu hori giltzarria izan daiteke igarotze-errutinei eusteko gai den eguneroko azpiegitura bat ulertzeko (erosketa, kafea, izapideak, osasuna), bakardadeari dagokionez, “intentsitate handiko sare” potentzial gisa funtzionatzen duena: “irten”, “jendea ikusi” eta kontaktu informala aktibatu daitekeen espazioak. Merkataritza-hipologia nagusiari dagokionez, honako hau da:

9. taula. Areetako merkataritza mota ehunekoetan
eta zenbaki absolutuetan, 2025

Merkataritza mota	Establezimendu-kopurua Auzo osoaren %	
Txikizkako merkataritza (moda/edertasuna/etxea)	292	%28,90
Ostalaritza (taberna/kafetegiak + jatetxeak, pizzeriak)	162	%16,00
Eguneroko elikadura eta erosketa	124	%12,30
Osasuna eta zainketak	78	%7,70
Zerbitzu profesional eta finantzarioak	81	%8,00
Hezkuntza eta ikaskuntza	38	%3,80
Kirola eta aisialdia	24	%2,40
Zerbitzu publiko eta komunitarioak	13	%1,30
Mugikortasuna eta logistika	7	%0,70
Beste batzuk (goian multzokatu gabeko kategoria desberdinak)	191	%18,90
Guztira	1010	%100

Merkataritza- eta zerbitzu-sarearen pisuari buruzko datuek erakusten dutenez, auzo horrek gaitasun handia du eguneroko interakzioa bultzatzeko; izan ere, saltoki txikiak, ostalaritza eta zerbitzuak konbinatuz gero, ingurunearekin kontaktu handiagoa izateko aukerak sortzen dira.

Horrek beste irakurketa bat ere izan dezake, kontsumoan oinarritutako soziabilitatearena, kolektibo batzuentzat baztergarria izan daitekeena. Merkataritzaren eta ostalaritzaren presentziak topaketari mesede egin diezaiokeen arren, hori lagunduko duten komunitate-dinamikarik ezean, harremanak azalekoagoak eta lotura esanguratsuak sortzeko gaitasun txikiagokoak bihur daitezke.

Estatistikoki Areetan integratuta egon arren, Erromoren espezifikotasun soziologikoak berariaz aztertzea garrantzitsua da.

Izan ere, Getxoko hiri- eta gizarte-nortasun propioa duen auzoa da Erromo, eta Areetatik bereizitako ibilbide historikoa eta lurralde-konfigurazioa ditu.

Biztanle-dentsitate handia eta langile- eta herri-auzo gisa duen tradizioa direla eta, udalerriko eguneroko bizitzako unitaterik ezagunenetako bat da. Erromo, oro har, biztanle-dentsitate handiko auzo gisa ikusten da, eta espazio publikoaren erabilerak eta etxebizitzaren arteko hurbiltasunak bizikidetzaren modu espezifikoak zehazten dituzte.

Hurbileko auzo baten aurrean gaude, non eguneroko joan-etorriak gehienbat oinez egiten diren, eta non espazio publikoak paper nagusia betetzen duen auzoko eguneroko bizitzan.

Alde horretatik, egitura demografikoaren ezaugarri nagusiak hauek dira:

- Langile-tradizioa, 50-70eko hamarkadetako etxebizitza, dentsitate handia eta Getxoko beste auzo batzuek baino errenta txikiagoa.
- Areetako batez bestekoa baino biztanle gazteagoa.
- Etorkin jatorriko familia gehiago daude udalerriko beste auzo batzuekin alderatuta.
- Aniztasun sozioekonomiko eta kultural handiagoa duten eremuak.

Hori dela eta, hurrengo ataletan aztertuko dugun bezala, nahi ez den bakardadearekin duen loturak berezitasun espezifikoak ditu, landa-lanaren azterketan identifikatuko ditugunak.

3.3. Andra Mari (Getxoko Andra Mari)

9.525 biztanle ditu, eta Andra Mari auzoak udalerrian duen pisua guztizkoaren %13 da; %52 emakumeak dira eta %48 gizonak.

Feminizazio arin hori bat dator emakumeen bizitza luzeagoko patroia demografiko batekin, baita adin aurreratuetan alarguntasunarekin eta zaintzarekin lotuago dagoen bakardade mota bat identifikatzeko aukerarekin ere, bereziki honelako auzo batean, zahartze handia baitu.

Adinaren aldagaia aztertuta, ikusten da 65 urtetik gorako biztanleen ehunekoa Areetako bera dela (%31,6).



9.525 biztanle



Udalerriaren %13.
Ehuneko horretatik



52% emakumeak dira



65 urtetik gorako
pertsonen % 31,6



Auzoko atzerriko biztanleriaren
ehunekoa: % 4,5



Algortako etxebizitza-kopuru
osoa 4.150koa da.



12,43% del total del municipio



Auzoko batez besteko adina
38,6 urtekoa da.



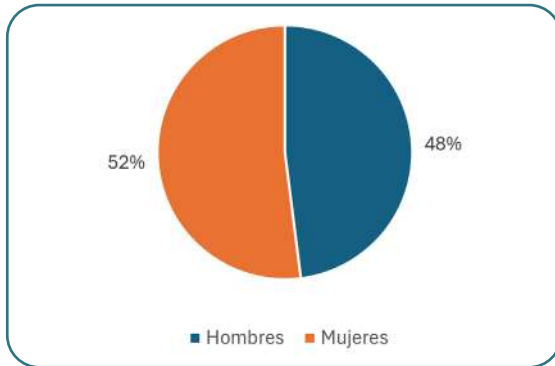
Etxebizitzako biztanle-kopurua
2,6koa da



235 establezimendu
/jarduera komertzial

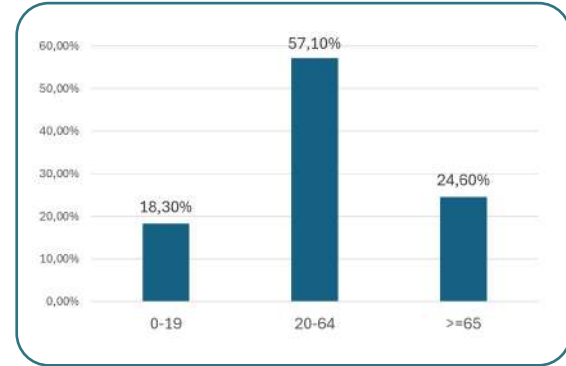


Udalerriko guztizkoaren % 9,7



**23. grafikoa: Andra Mariren populazioa
sexuaren arabera**

Iturria: Eustat



24. grafikoa: Andra Mari herria adinaren arabera
Iturria: Eustat

Auzoko atzerritarren %: %4,5

Hala ere, migratutako populazioaren ehunekoari dagokionez, ehuneko hori txikiagoa da, eta horrek adierazten du udalerriko beste eremu batzuek baino migrazio-heterogeneotasun txikiagoa duen auzo bat dagoela.

4.150 etxebizitzak hamarren bat (2,6) gainditzen dute udalerriko batez besteko biztanle-dentsitatea; beraz, biztanle-dentsitate txikiko eremua da, hau da, etxebizitza, txalet eta familia bakarreko etxebizitza gutxi ditu.

Egitura demografikoa:

- Pisu demografikoa: %13
- Zahartze handia (%31,6, 65 urtetik gorakoak)
- Atzerritartasuna: Getxo osoko txikiena (%4,5)
- Bikote helduen eta familia bakarreko etxeen presentzia handia

Espazioan sakabanatuta egoteak garraio publikoarekiko eta pribatuarekiko mende-kotasun handiagoa dakar, eta, beraz, taldeak (adinekoak, adibidez) isolatzeko arrisku handiagoa dago (Andra Marin dago udal-merkataritzaren presentzia, %9,7).

10. taula. Andra Mariko merkataritza mota ehunekoetan
eta zenbaki absolutuetan, 2025

Merkataritza-mota	Zk.	%
Kirola eta aisialdia	41	%17,40
Txikizkako merkataritza (moda/edertasuna/etxea)	32	%13,60
Beste batzuk	30	%12,80
Osasuna eta zainketak	25	%10,60
Ostalaritza	23	%9,80
Eguneroko elikadura eta erosketa	23	%9,80
Hezkuntza eta ikaskuntza	22	%9,40
Zerbitzu profesional eta finantzarioak	19	%8,10
Mugikortasuna eta logistika	18	%7,70
Zerbitzu publiko eta komunitarioak	2	%0,90
Andra Mari guztira	235	%100

3.4. Neguri

Neguri, Getxoko auzorik berezietako bat da, bai bere jatorri historikoagatik, bai bere hiri-konfigurazioagatik.

Tradizioz, dentsitate baxuko egoitza-garapenari lotuta egon da, eta Negurik zeregin bereizia izan du udalerriko gizarte-eta lurralde-egituran. Hiri-ikuspegitik, Getxoko beste auzo batzuekin alderatuta, familia bakarreko etxebizitzak, txaleak eta dentsitate txikiagoko eraikinak dira nagusi.

7.134 biztanle ditu, eta aztertutako gainerako auzoetako joerak jarraitzen du, 418 pertsonatan emakumeak gizonak baino gehiago izanik.

Eta adinaren arabera banaketa, udalerriko auzorik zahartuena dela erakusten duena.



7.134 biztanle



Udalerriaren %9
Ehuneko horretatik



52.9% emakumeak dira



65 urtetik gorako
pertsonek % 24



Auzoko atzerriko biztanleriaren
ehunekoa: % 6,5



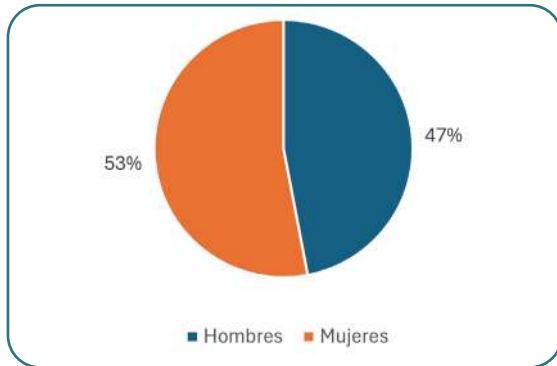
Algortako etxebizitza-kopuru
osoa 3.120koa da.



Auzoko batez besteko adina
45,2 urtekoa da.

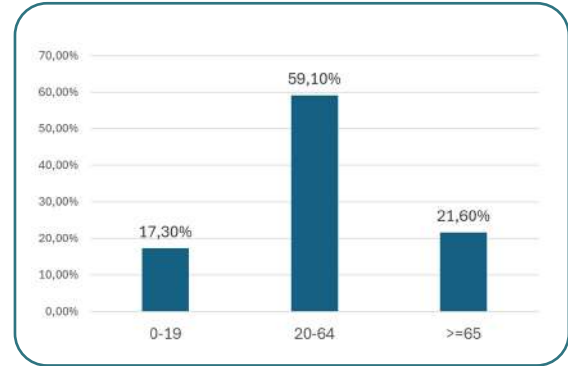


Etxebizitzako biztanle-kopurua
2,8koa da.



25. grafikoa: Neguriko biztanleria sexuaren arabera

Iturria: Eustat



26. grafikoa: Neguriko biztanleria adinaren arabera

Iturria: Eustat

Auzoko atzeritarren %: %6,5

Etxebizitza kopurua 3.120koa da, udalerriko batez besteko egoiliar kopuru altuenarekin (2,8) eta batez besteko antzintasun baxuenarekin (45,2).

Egitura demografikoa:

- Udalerrri osoaren pisu demografikoa: %9
- 4 auzoetako zahartze txikiena (%24)
- Migratutako pertsonen ehunekoa nahiko apala da gainerakoen aldean (%6,5)

Hiri-bizitza nahiko sakabanatua du, Algorta edo Areeta aldean hurbileko merkataritza eta ekipamendu gutxiago dituen.

Hori dela eta, eguneroko bizitzaren antolamendua bizitegi-eremuaren inguruan eta zerbitzuak, kultura-jarduerak edo topaguneak lortzeko Bilbora edo udalerriko beste auzo batzuetara egiten diren joan-etorrien inguruan antolatzen da gehienbat.

Egindako azterketak erakusten digu auzo bakoitzak, a priori bederen, zer inplikatzeko duen:

- Auzo-harremanetarako modu desberdinak
- Elkartzeko aukera ezberdinak
- Dentsitate-mailak, era askotakoak

Horregatik, lehenengo karakterizazio honen ondoren, egindako landa-lanaren emaitzetan murgilduko gara.

**Nahi gabeko bakardadeari buruzko
diagnostiko parte-hartzailea Getxon**

4.

Landa-Lanaren Emaizak





4.1 Hurbilketa metodologikoa

Getxon nahi ez den bakardadearen errealitatera hurbiltzeak, planteamendu metodologiko zorrotza garatzea exijitu digu, kasu honetan teknika kuantitatiboak (inkesta), kualitatiboak (elkarrizketa sakona) eta mistoak (elkarrizketa erdiegituratuak) uztartzearen emaitza izan dena, fenomenoaren konplexutasuna ikuspegi integral batetik atzemateko helburuarekin.

Nahi ez den bakardadea soilik bizipen indibidual gisa ulertzetik urrun, gure analisiak ikuspegi multidimentsional bat hartzen du, non hainbat alderdi erlazionatzen diren, hala nola ingurune soziala, urbanoa eta komunitarioa. Ikuspegi horren arabera, faktore pertsonalen, sozialen, auzoaren ezaugarrien eta bizitza komunitarioan parte hartzeko aukeren arteko interakziotik sortzen den fenomeno da nahi gabeko bakardadea.

La encuesta ha sido la herramienta que hemos utilizado para ampliar el alcance del estudio, proporcionando datos cuantificables que contribuyen a dimensionar la magnitud del fenómeno y a detectar tendencias generales. Su aplicación ha facilitado la obtención de información homogénea sobre un número mayor de personas, reforzando la capacidad de generalización de los resultados.

Elkarrizketa sakonari esker, teknika egituratuagoen bidez nekez azaleratzen diren esanahiak eta ñabardurak atzeman ditugu. Bere izaera irekiak edukiz aberatsak diren kontakizunak sortzea bultzatu du, testuinguru ezberdinetan nahi ez den bakardadea nola esperimentatzen eta eraikitzen den ulertzeko gako interpretatiboak emanez.

Elkarrizketa erdiegituratuak malgutasunaren eta sistematikotasunaren arteko oreka eskaini dute, eta profil parte-hartzaileen diskurtsoak konparatzeko aukera eman dute. Teknika hori bereziki erabilgarria izan da pertzepzio partekatuak identifikatzeko, bai eta komunitateko dinamikei, baliabideei eta esku hartzeko ildo posibleei buruzko informazio garrantzitsua jasotzeko ere.

Inkesta erabili dugu azterketaren irismena zabaltzeko. Fenomenoaren garrantzia dimentionatzen eta joera orokorrak hautematen laguntzen duten datu kuantifikagarriak ematen ditu. Hori aplikatuta, jende gehiagori buruzko informazio homogeneoa lortu da, eta emaitzak orokortzeko gaitasuna indartu da.

Fitxa teknikoa:

Noiz egingo den: 2026ko otsailaren 1etik martxoaren 30era

Tokia: Getxo udalerria

Elkarrizketa sakonak: 17

Elkarrizketatutako pertsonen profilak; Getxoko elkarteetako ordezkariak, udalerriko hainbat talderekin zuzenean esku hartzen dutenak eta nahi ez den bakardadea zeharka lantzen dutenak.

Profil horien parte-hartzea funtsezkoa izan da; izan ere, ez dira informatzaile huts gisa hartzen, baizik eta udalerriko harreman-dinamikak interpretatzen, bitartekotzen eta laguntzen dituzten ezagutza-eragile gisa.

Hori dela eta, hautaketa ez da egin ordezkagarritasun estatistikoaren irizpidearen arabera, baizik eta komunitate-sarean duen pisuaren arabera.

- Argia Fundazioa
- Cruz Roja
- Gizatiar
- EurGetxo
- Pertsonalde
- San Nikolás Zabalik
- Sortarazi
- Ibar Nagusia
/Nagusien Etxea Romo
- Aizibizia
- Getxo Zurekin
- Sarekide
- Egizu Getxo Euskaldun
- Haszten
- Zabalketa (SolidaridUP)
- Caritas
- Eskubeltz
- Ukatu

Elkarrietzeta erdiegituratuak: 19

Galdera irekien eta itxien konbinazioa.

Profilak: Getxoko hainbat auzotako bizilagunak. Auzo eta kolektibo aldagaiak hartu dira erreferentziatzat, diagnostikoaren lurralde-dimentsioan eta dimentsio interseksionalean sakontzeko.

Inkestak: 137

Herria: Getxoko hainbat auzotako bizilagunak.

Tekniken konbinazio horrek lurralde estaldura osoa bermatu digu, ez zenbakizko oreka perfektu gisa ulertuta, baizik eta auzo guztien presentzia esanguratsu gisa informazioa biltzeko prozesuan.

4.2. Analisi kuantitatiboa

Inkesta egin den eguna: 2026ko otsaila-martxoa

Egindako inkesten kopurua: 137

Item kopurua: 20

Galderen tipologia: Itxiak

Nola hautematen eta esperimentatzen da nahi ez den bakardadea udalerriko herritarren artean?

Galdera horri erantzuteak eraman gaitu analisia honako dimentsio hauen inguruan artikulatzera:

- Harremanen kalitatea eta dentsitatea
- Auzoko espazio publikoen erabilera eta esanahia
- Auzokoa izatearen sentimendua
- Auzokoen laguntza eta eguneroko elkarreraginerako aukerak hautematea

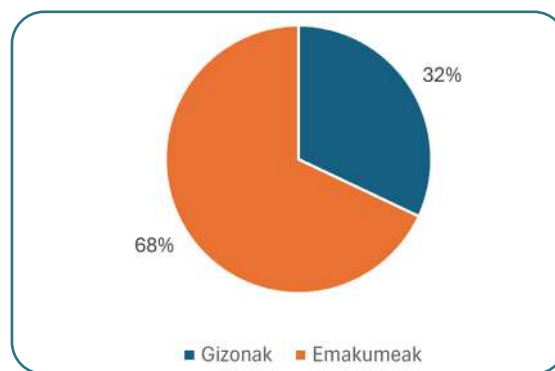
Horietako bakoitzak Getxoko bizilagunek beren ingurua nola bizi duten eta gizarte-konexiorako aukerak nola eraikitzen dituzten azaltzen duen informazioa eman digu. Ikuspegi horrek garrantzi handia du adierazle kuantitatibo isolatuetatik haratago joatean eta pertsonen hurbileko testuinguruarekin duten harremanari buruzko esperientzia subjektiboa txertatzean, kasu honetan, auzotarrengan kokatzen baitugu.

Auzoak eta auzotarrak esparru fisikoa izateari uzten diote, nahi ez den bakardadea produzitzeko edo arintzeko elementu aktibo bilakatzeko.

Datuak irakurrita, udalerrian **nahi gabeko bakardadea** nola bizi den eta auzoak eta auzotarrak bizipen horietan duten zeregina ulertzen lagunduko diguten patroiak eta faktore esplikatzaileak identifikatu ahal izango ditugu.

Hasteko, inkestan parte hartu duten pertsonen **karakterizazio soziodemografikoa** egingo dugu:

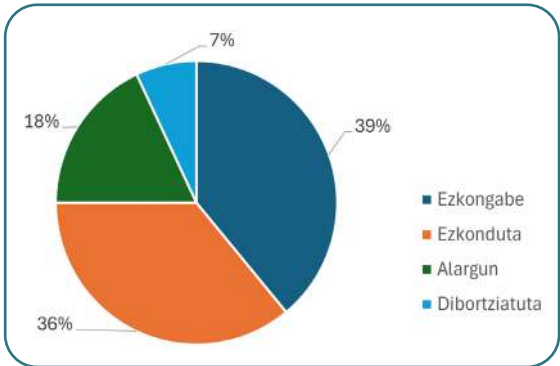
Inkestari erantzun dioten pertsonen %68 emakumeak dira.



27. grafikoa: Inkestatutako biztanleen banaketa sexuaren arabera

Adin-aldagaiari dagokionez, inkestatutako taldeen proportzionaltasuna ehuneko hauen arabera egituratzen da:

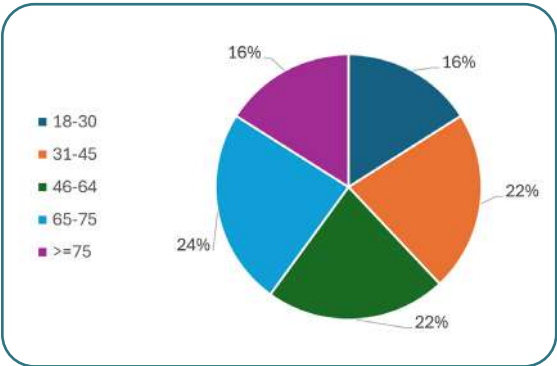
Honako hau da inkestatutako pertsonen banaketa **egoera zibila** kontuan hartuta.



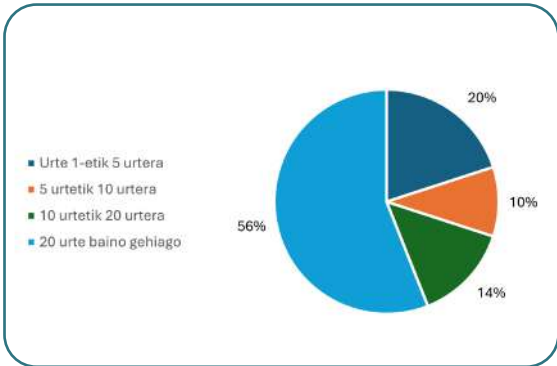
29. grafikoa: Inkestatutako biztanleriaren banaketa egoera zibilaren arabera

Jatorria, inkestari erantzun dioten pertsonen %21 atzerritarrak dira, eta %79k adierazi du herrialdean jaioa dela.

Udalerrian bizi emandako denbora funtsezkoa da auzotarren sustraitzea edo auzoaren memoria kontuan hartzeko, eta horrek erakusten du inkestatutako pertsonen erdiak baino gehiagok 20 urte baino gehiago daramatzala Getxon bizitzen.

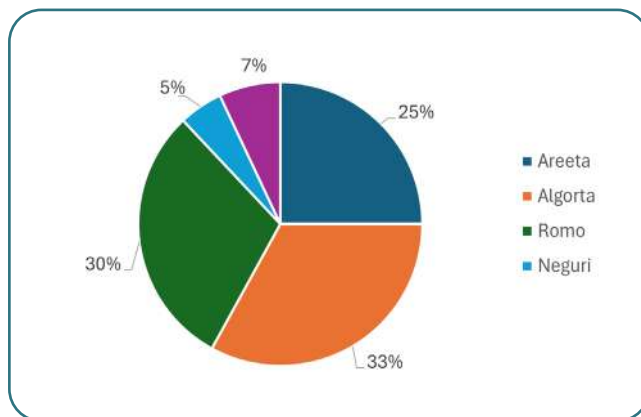


28. grafikoa: Inkestatutako biztanleriaren banaketa adinaren arabera



30. grafikoa: Galdetutako biztanleen banaketa, udalerrian bizi izandako denboraren arabera

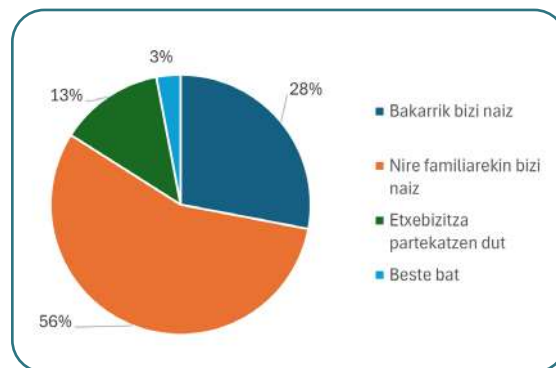
Auzoen arabera banaketa honako hau da:



31. grafikoa: Galdetutako biztanleen banaketa, udalerriko auzoen arabera

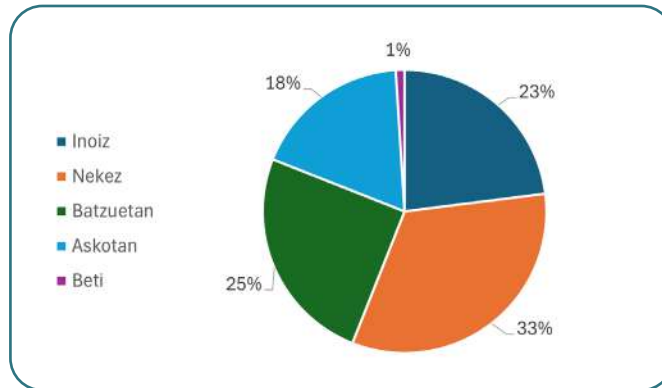
Nahi gabeko bakardadea modu espezifikoagoan jorratuz, datu hauek lortu ditugu:

Inkestari erantzun dioten pertsonen %28k bakarrik bizi direla adierazi dute.



32. grafikoa: Bakarrik bizi diren pertsonen ehunekoen banaketa

baina zer ehunekok adierazten du ez bakarrik bizi dela, baizik eta bakarrik sentitzen dela?



33. grafikoa: Inkestatutako pertsonen zer ehunekok adierazten du bakarrik sentitzen dela?

Datuek erakusten dutenez, bakardadearen bizipenak nahiko banaketa heterogeneoa du inkestatutako biztanlerian.

Pertsonen %23k sekula bakarrik sentitzen ez dela adierazi du, eta %33k oso gutxitan sentitzen dela. Hala ere, %25ek batzuetan bakarrik sentitzen direla adierazi dute eta %18k bakardadea maiz izaten dutela adierazi dute.

Emaitza horiek agerian uzten dute bakardadea ez dela hondar-fenomeno bat edo muturreko egoeretara mugatutako fenomeno bat; aitzitik, biztanleriaren zati esanguratsu bati eragiten dio aldizka edo behin eta berriz.

Zehazki, pertsonen %43k adierazi du bakardadea bizi duela egoera jakin batzuetan, eta horrek agerian uzten du biztanleriaren zati handi bat egoera ahulean dagoela harremanei dagokienez. “Sarritan” eta “Beti” erantzunak eta adinaren aldagaia bakarrik kontuan hartuta, emaitza hauek lortzen ditugu.

11. taula: Bakarrik sentitzen direla adierazi duten pertsonen ehunekoa, adinaren arabera

Adin tartea	% “Sarritan” edo “Beti”
18-30 urte	%13,6
31-45 urte	%16,7
46-64 urte	%16,7
65-75 urte	%27,3
76tik gorakoa	%22,7

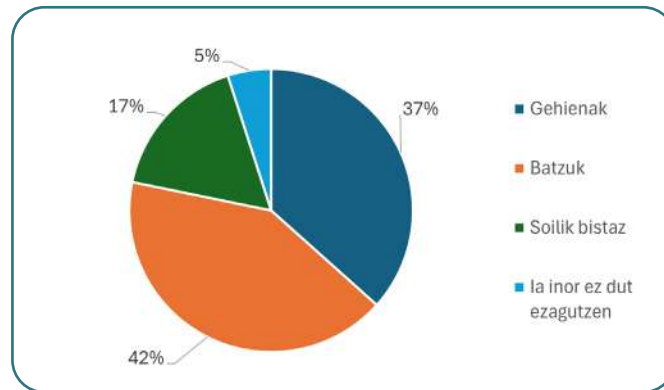
Bi aldagai horien gurutzaketak erlazio zuzenki proportzionala erakusten du adinaren eta bakardadearen pertzepzioaren artean, batez ere 65 eta 75 urte bitarteko biztanlerian. Horrek adierazten du harremanak ahulagoak direla bizitzako etapa horretan, eta hori bateragarria dela laguntza-sareetan, erretiroan, alarguntasunean edo elkarrekintza-espazioetan egunero parte-hartze txikiagoa izatearekin.

Adin ertainetan, proportzioa %16,7 inguruan mantentzen da, eta horrek adierazten du helgueroan bakardadea ez dela desagertzen, zahartzaroan baino gutxiagotan bada ere.

18-30 urteko gazteen artean, ehunekoa txikiagoa da, baina, hala ere, inkestatutako zazpi gaztetik batek adierazi du sarritan sentitzen dela bakarrik.

Testuinguru horretan, **nola bihur daiteke bizilaguna dimentsio gako, nahi ez den bakardadeari heltzeko orduan?**

Lehen begiratuan hain oinarritzkoa iruditu dakigukeen zerbaitekin hasiko gara;



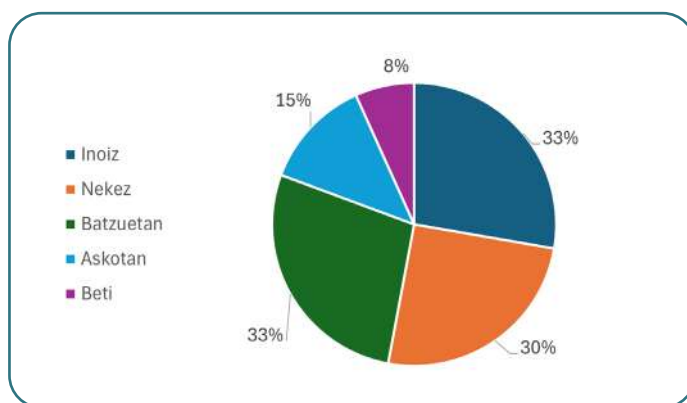
**34. grafikoa: Ezagutzen dituzu zure
bizilagunak?**

Datuen arabera, pertsonen %37k dio bizilagun gehienak ezagutzen dituela, eta %41ek, berriz, batzuk bakarrik ezagutzen dituela. %16ak bizilagunak bistaz bakarrik ezagutzen dituela adierazi du eta %5ak ia inor ezagutzen ez duela adierazi du.

Eraitza horiek erakusten dutenez, ingurune bera partekatzen duten pertsonen artean ezagutza-maila jakin bat badago ere, ingurune hori azalekoa dela esan daiteke.

Zehazki, herritarren %62k (batzuk bakarrik edo bistaz bakarrik ezagutzen dituztenak) harreman mugatuak dituzte, eta horrek nekez ekar dezake konfiantzazko edo elkarri laguntzeko loturarik. Halaber, ezagutza oso baxua edo batere ez duen %21ak deskonexio egoera esanguratsuak islatzen ditu auzo-eremuan.

Agurrak, elkarrizketa laburrak, eguneroko errekonozimendua... nahiz eta txikiak irudit, funtsezkoak dira partaide izatearen eta babes komunitarioaren sentsazioa mantentzeko.



35. grafikoa: Zenbateraino sentitzen duzu auzoko norbait eduki zenezakeela konpainiarik behar izanez gero?ecindario si necesitaras compañía?

Auzotarren artean dagoen laguntza-pertzepzioari dagokionez, datuek erakusten dute galde-tutako pertsonen %14k uste duela ezingo lukeela inoiz bere bizilagunaren bat izan bakardadea arintzeko, eta %30ek dio oso gutxitan izango lukeela. Bestalde, %33k esan dute noizbehinka norbait izan dezaketela, %15ek maiz eta %8k bakarrik beti.

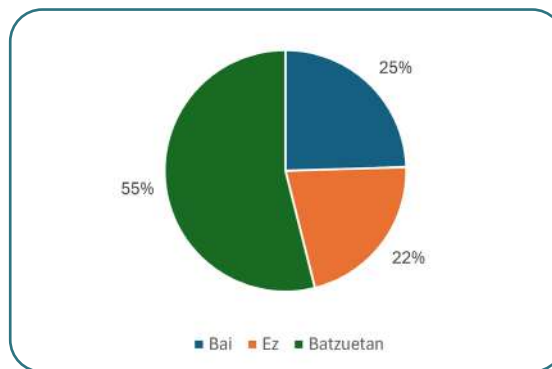
Datuen irakurketak agerian uzten du auzo-ingurunean komunitatearen laguntzaren pertzepzio mugatua dagoela.

Inkestan parte hartu duten pertsonen %44k ez du inoiz edo oso gutxitan hautematen laguntza-sare bat dutenik auzoan, behar izanez gero. Horrek ahultasun nabarmena erakusten du hurbiltasun-harremanetan.

Halaber, %33k zenbaitetan laguntza badutela adierazi arren, pertzepzio horretan egonkortasunik ez egoteak harreman sozial ahulak edo gutxi finkatuak daudela iradokitzen du.

Pertsonen %23k soilik (maiz edo beti) hautematen du auzokoen laguntza duela.

Oro har, datu horiek agerian uzten dute espazio fisiko bereko elkarbizitzak, eta harremanekiko hurbiltasunak, aukera ematen duela auzo-inguruneko eguneroko loturak sendotzera bideratutako estrategiak abian jartzeko, nahi ez diren bakartasun-egoerei aurre egiteko mekanismo gisa.

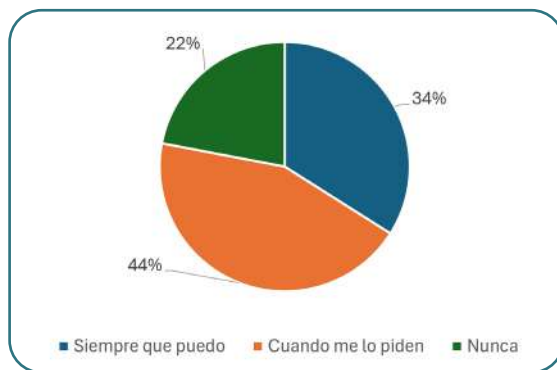


36. grafikoa: Eta mesede bat egiteko beharko bazenu?

Auzoan bertan laguntza-sare bat izateko aukerari dagokionez, inkestan parte hartu duten pertsonen %53k adierazi dute horrelako babesa dutela; %22k, berriz, ez dute norengana jo laguntza eske, eta %25ek adierazi dute batzuetan bakarrik jaso dezaketela laguntza hori.

Hala ere, datuen beste irakurketa batek erakusten digu “ez” eta “batzuetan” erantzuten dutenen batura ia erdia dela, %47, eta horrek iradokitzen du galdetutako pertsonen ia erdiek ez dutela identifikatzen auzotasuna laguntza-talde gisa, behar izanez gero.

Egoera horrek ondorio garrantzitsuak izan ditzake gizarte-zaugarritasunari eta ongizateari dagokienez, batez ere familia- edo adiskidetasun-sareak mugatuak diren testuinguruetan.



37. grafikoa: Azken 6 hilabeteetan, zer maiztasunekin lagundu diozu bizilagunen bati?

Bizilagunen arteko laguntza-jarduerei dagokienez, galdetutako pertsonen %34k adierazi du ahal duen guztietan lagundu diela bizilagunei, eta %44k, berriz, eskatzen diotenean laguntzen diela. %22k adierazi dute azken sei hilabeteetan ez diotela inolako laguntzarik eman bizilagunei.

Beraz, auzo-ingurunean laguntzeko joera dago, baina eskaera esplizitu baten aurrean sortzen den jarrera errektiboa da gehienbat. Horrek iradokitzen du laguntza-dinamikak, neurri handi batean, norbanakoaren ekimenaren eta harreman- edo konfiantza-kanalen mende daudela.

“Laguntzen” dutela adierazi duten %34k agerian utzi dute eguneroko elkartasun-jarduerak daudela auzoan, nahiz eta ez dauden guztiz zabaldua.

Datu horiek aztertuta, ondoriozta dezakegu badela auzo-laguntzaren eredu bat, ez oso egituratua, eta laguntza puntuala nagusitzen dela elkarrekikotasun-dinamika egonkorren aurrean.

Egoera hori bizilagunek euskarri sozial gisa izan duten bilakaeraren esparruan interpreta daiteke, eguneroko laguntzarako erreferentzia-gune izatetik harreman-modu ahulagoak nagusi diren ingurunera pasatuz, laguntza-adierazpen ez hain espontaneoak eta baldintzatuagoak dituztenak.

Pauso bat haratago eman eta kide izatearen sentimenduaz hitz eginez, honi buruz galdetu dugu:

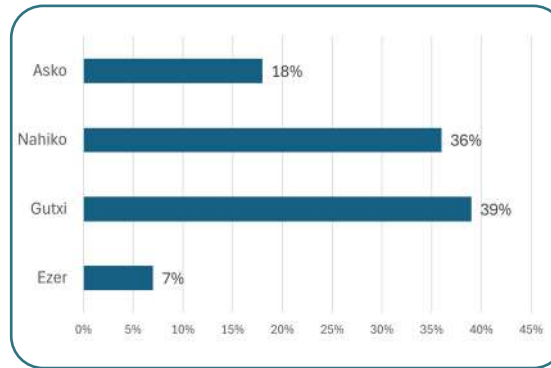
Zenbateraino sentitzen zara zure auzoaren parte?

Galdera hori bereziki interesgarria da diagnostikoaren esparruan, kohesio komunitarioaren funtsezko alderdi batera hurbiltzeko aukera ematen baitigu, bakardadeari dagokionez, hots, kide izatearen sentimendura.

Beste adierazle batzuek ez bezala (ukipen-maiztasunean edo laguntza-praktiketan zentratuagoak), aldagai honek funtsezko alderdi kualitatibo bat jasotzen du: komunitatean integratzen eta elkar onartzen dela hautematea.

Auzoaren parte sentitzeak esan nahi du, beste pertsona batzuk ezagutzea edo tarteka elkarre-raginean aritzea ez ezik, inplikazioa, konfiantza eta erreferentziazko talde/sare baten parte izateko jarrera bultzatuko duten loturak garatzea ere.

Alde horretatik, kide izatearen sentimendua funtsezko faktorea da laguntza-sare informalak eratzeke; izan ere, beren burua komunitateko kideztat hartzen duten pertsonak harreman egonkorragoak ezartzen dituzte, auzoko bizitzan gehiago inplikatzeko dira, eta laguntza-mekanismoak aktibatzen dituzte nahi gabeko bakardadea bezalako fenomenoaren aurrean.



**38. grafikoa: Galdetutako pertsonen
banaketa, auzoko kide izatearen
sentimenduaren arabera**

Herritarren %46k (gutxi edo batere ez) identifikazio ahula du auzo-ingurunearekin, eta horrek komunitatearekiko lotura nabarmen hausten duela adierazten du. Bestalde, %54k auzotarren zati handi bat edo nahikoa sentitzen dela adierazi arren, gutxiengo batek (%18) baino ez du adierazten kidesun-sentimendu sendo eta finkatua.

Kasu honetan, bi aldagai sartu ditugu, analisia are gehiago zehazteko: adina eta udalerrian bizi den auzoa.

12. taula: Auzokoa izatearen sentimendua, adinaren arabera

Adin tartea	% “Handia eta Nahikoa”
18-30 urte	%45
31-45 urte	%52
46-64 urte	%67
65-75 urte	%76
76tik gorakoa	%82

13. taula: Auzoko kide izatearen sentimendua, auzoaren arabera

Getxoko auzoa	% “Handia eta Nahikoa”
Algorta	%68
Areeta	%71
Erromo	%75
Neguri	%64
Andra Mari	%58

Adinaren aldagaiaren eragina argia dela dirudi. Auzokoa izatearen sentipena hazi egiten da adinarekin. 65 urtetik gorakoek dituzte mailarik altuenak (%76-82), eta gazteenak (18-30) ozta-ozta iristen dira %45era. Horrek berretsi egiten du auzoko integrazioa sendotu egiten dela denborarekin eta bizitegi-egonkortasunarekin.

Auzoka, Erromo eta Areeta dira nagusi (%75 eta %71), eta Andra Marik, berriz, portzentaje txikiagoa lortu du (%58). Horrek desberdintasunak isla ditzake auzoen arteko harreman dentsitatean, historia komunitarioan edo osaera demografikoan, aurreko ataletan ikusi ditugunak.

Ingurune sozialaren pertzepzioa: auzoa

Behin bakardadearekin, bizilagunen babesarekin, bizilagunen arteko ezagutzarekin eta kide izatearen sentimenduarekin lotutako dimentsioak aztertuta, auzoa harremanak garatzen diren ingurune sozial gisa nola ikusten den aztertu dugu.

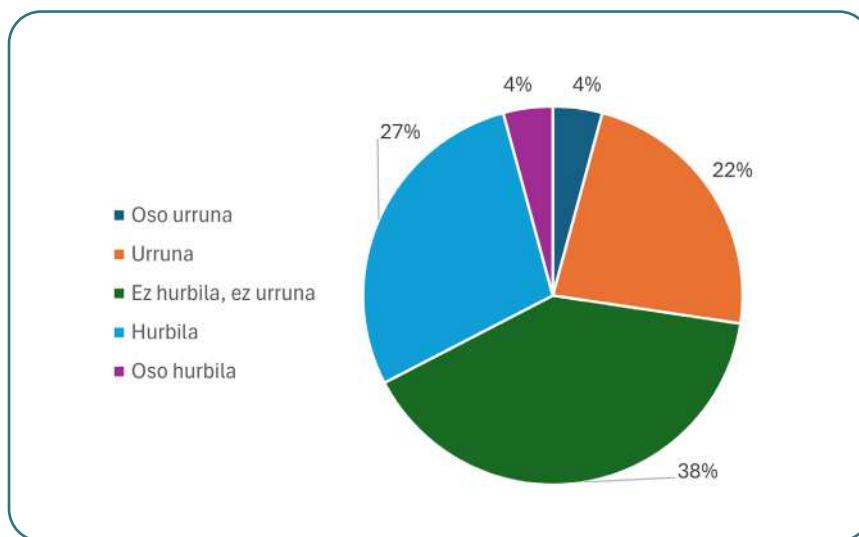
Banakako esperientzietatik harago, auzoko giro soziala funtsezko elementua da, eta harremanak, kalitatea elkarrekin eta kohesio komunitarioko sareak sortzeko aukera baldintzatzen du.

Gizarte-klimaren pertzepzioak ahalbidetzen du ulertzea zenbateraino bizi den auzoa konfiantzazko, hurbiltasunezko eta elkarbizitzarako espazio gisa, edo, aitzitik, distantzia, axolagabeke-ria edo gizarte-zatiketa nagusitzen diren ingurune gisa. Testuinguru horretan, garrantzitsua da kontuan hartzea auzoko giro sozialak elkarrekintzen isla gisa eta haien baldintzatzaile gisa jarduten duela.

Irisgarritzat eta hurbilekotzat jotzen den inguruneak lotura berriak sortzea erraztu dezake; distantziaren edo anonimotasunaren pertzepzioak, berriz, harremanetarako aukerak mugatu ditzake.

Hori dela eta, dimentsio hori aztertzeak ingurune sozialaren ulermena osatzeko aukera ematen du, behatutako gertaerak ez ezik, pertsonak erlazionatzeko eta komunitatean integratzeko moduan eragina duten pertzepzioak ere txertatuz, aurreko adierazleei ikuspegi osagarria emanez eta loturak egoteaz gain, horiek errazten edo zailtzen dituzten baldintzak eta nahi ez den bakardadearen prebentzioan izan dezaketen eragina identifikatuz.

Auzoko giro sozialaren pertzepzioari dagokionez, harremanetako zehaztugabetasuna islatzen duten jarrera neutroak erakusten dituzte datuek. Zehazki, pertsonen %38k auzoko gizarte-giroa “ez hurbila, ez urruna” gisa definitzen du, eta horrek iradokitzen du elkarbizitza gehiago identifikatzen dela espazioa partekatzearekin, horrek lotura esanguratsurik ez dakarrela.



39. grafikoa: Nola deskribatuko zenuke zure auzoko giro soziala?

Herritarren %30ek (oso urrun edo ez oso urrun) uste du auzo-ingurunea ez dela oso hurbila, eta horrek deskonexio-dinamikak edo elkarreragin sozial eskasa adierazten ditu. Bestalde, %31k (nahiko edo oso gertukoa) giro positiboa identifikatzen duen arren, oso hurbilekotzat hartzen duten pertsonen ehuneko baxuak (%4k) kohesio komunitario altuko testuinguruak mugatuak direla adierazten du.

Oro har, datu horiek agerian uzten dute harreman moderatuak edo ahulak ezaugarri dituen gizarte-giroa dagoela, eta giro horretan hurbiltasuna ez dagoela orokortuta, baina distantzia ere ez dela nagusi. Egoera horrek indartu egiten du komunitate-dinamikak indartzeko tar- te handia dagoelako ideia, elkarrekintza, konfiantza eta auzo-ingurunean lotura sendoagoak eraikitzea errazten duten espazioak eta aukerak sustatuz.

Gure abiapuntua nahi ez dugun bakardadea harremanik ezari lotutako fenomeno gisa ulert- zean datza, baina baita harreman horiek garatzen diren ingurune sozialaren kalitatearekin lotutako fenomeno gisa ulertzean ere. Hori dela eta, aztertu beharreko hurrengo alderdia hau da:

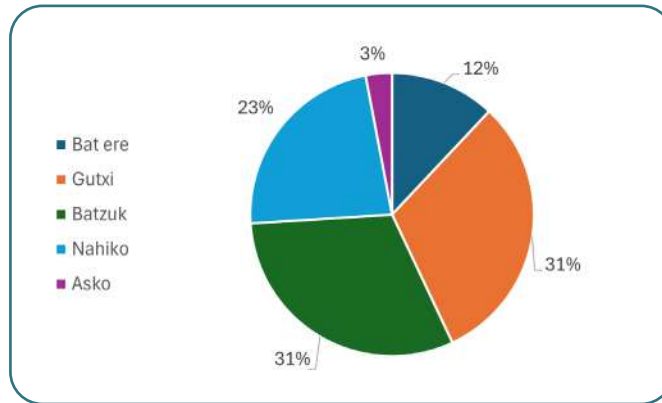
Zein auzotan sumatzen da gertuko giroa? “Oso hurbileko” eta “nahiko hurbileko” erantzunak multzokatuz, hauek dira emaitzak:

14. taula: Auzoaren arabera hautemandako giro soziala

Getxoko auzoa	% “Handia eta Nahikoa”
Algorta	%68
Areeta	%62
Erromo	%7
Neguri	%58
Andra Mari	%52

Izan ere, harreman-dentsitate baxua edo lotura ahulak dituen auzo bat arrisku-faktore gisa agertzen da nahi ez den bakardadearen analisian; aldiz, giro hurbila eta irisgarria elementu babeslea da.

Horregatik aztertzen dugu auzoko gizarte-giroa esku-hartzearen dimentsio gisa, harremane-tarako, kide izateko eta elkarri laguntzeko testuinguru egokiagoak sortzera bideratua.



40. grafikoa: Zure auzoan beste pertsona batzuk ezagutzea edo haiekin harremanak izatea errazten duten espazioak edo jarduerak daudela uste duzu?

Orain arte ikusten ari garen bezala, auzoa eta auzotarra funtsezko inguruneak dira, eta gizarte-lotura errazten dute. Harreman-ekosistema gisa jarduten dute, eta eguneroko interakzioa bultzatzen dezakete, edo, bestela, isolamendu- eta deskonexio-dinamikak erreproduzi ditzakete, topaketa sustatzen duten baldintzarik ez badago.

Lortutako emaitzek erakusten dute herritarrek badutela harreman-aukera mugaturik Getxoko auzoetako auzo-ingurunean.

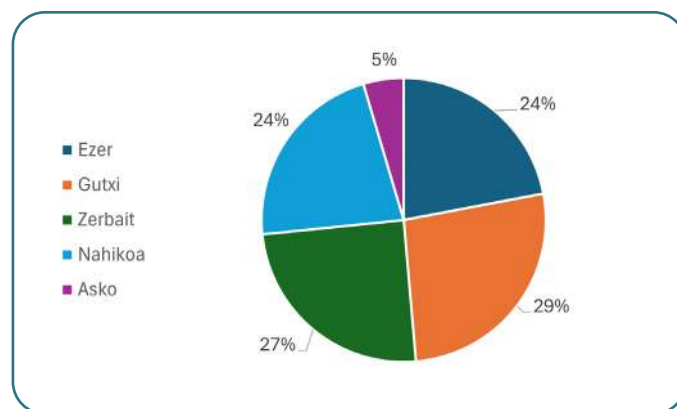
Hala, inkestatutako pertsonen erdiak baino gehiagok (%54) gizarte-interakzioa errazten duten espazioen eskasia sumatzen du (bat ere ez edo gutxi), eta hori oztopo garrantzitsua da loturak sortzeko, eta egiturazko ahulezia elkarrekintzarako komunitate-mekanismoetan, bizileku duzun auzoaren aldagaia kontuan hartuta aztertzen ditugun lurralde-desberdintasun espezifikoek harago. Izan ere, auzo horretan Erromok du baliorik handiena (%41,5).

Datu horiek nahi gabeko bakardade-fenomenoarekin erlazionatuz, garrantzi berezia hartzen dute. Erromo/Areetan, Erromo Kultur Etxea (RKE) erreferentziako espazio gisa seinalatzen da, eta pisu espezifiko du auzoko nahiz udalerriko beste auzo batzuetako bizilagunak dinamizatze-ko espazio gisa.

Auzoak pertsonen elkar ezagutzeko eta elkarrekin erlazionatzeko duen erraztasunari buruzko galdera bereziki esanguratsua da komunitate-dinamiken eta nahi gabeko bakardadea-rekin duten loturaren azterketan.

Banakako esperientzietan edo espazio zehatzak izatean zentratutako beste gai batzuetan ez bezala, galdera honek inguruneak berak gizarte-harremanak errazteko edo mugatzeko eragile gisa duen zeregina ebaluatze-ko aukera emango digu.

Emaitzen arabera, auzoa gizarte-harremanen bideratzaile gisa mugatua da.



41. grafikoa: Zenbateraino errazten du zure auzoak jendeak elkar ezagutzea eta elkarrekin erlazionatzea?

Zehazki, herritarren %44ren ustez (ezer ez edo gutxi), beren auzoak ez du topaketarako eta elkarrekintzarako baldintza nahikorik sortzen, eta horrek adierazten du pertsonen arteko lotura zailtzen duten oztopoak daudela.

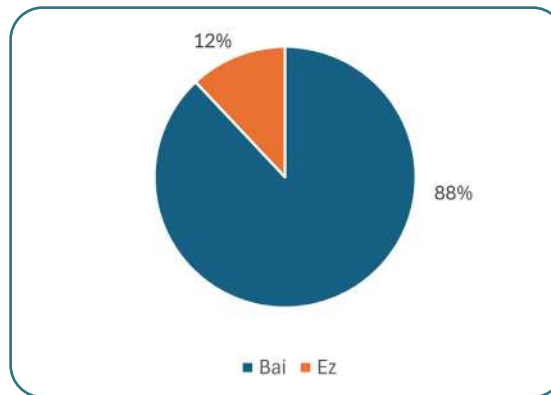
%27k maila ertainean (“zerbait”) kokatzen du bere pertzepzioa, eta harremanetarako aukerak dauden testuingurua islatzen du, baina ez behar bezain argi, modu eskuragarrian edo iraunkorrean.

Pertsonen %29k baino ez du auzoa harremanak errazten dituen ingurune gisa identifikatzen (nahikoa edo asko).

Auzoak harremanak errazteko duen gaitasunari buruzko pertzepzio positiboa aztertzea, “Nahikoa” eta “Asko” erantzunak kontuan hartuta, maila moderatuak eta desberdinak erakusten ditu analisia auzo desberdinen arabera egiten badugu.

Hala, Erromok du balorazio positiboaren ehuneko handiena (%39,0), ondoren Algortak (%31,1) eta, neurri txikiagoan, Areetak (%23,5). Andra Marin proportzioa nabarmen jaitsi da (%10,0), eta Negurin ez da balorazio positiborik izan.

Eszenatoki horretan, auzoak loturen bideratzaile aktibo gisa jarduten ez duenean, lotura esanguratsuak ezartzeko aukerak norbanakoaren ekimenaren baitan daude neurri handiagoan. Egoera horrek harreman-desberdintasunak sor ditzake, eta kanpoan utzi gizarte-sare txikiagoa, konfiantza txikiagoa edo komunitate-bizitzan parte hartzeko zailtasun handiagoak dituzten pertsonak.



42. grafikoa: Gustatuko litzaizuke zure auzoan/auzotarrean beste pertsona batzuk ezagutzeko edo haiekin harremanak izateko aukera gehiago izatea?

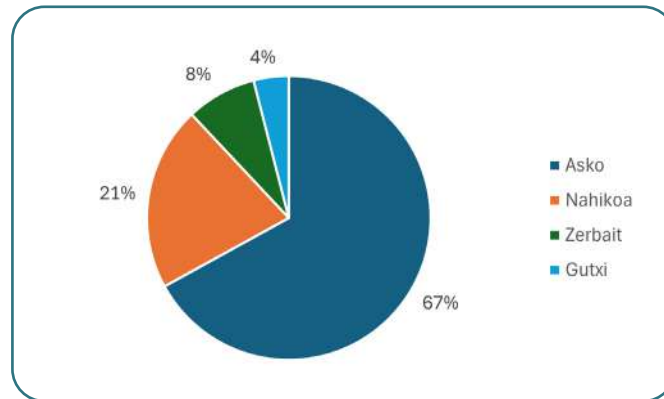
Auzo-ingurunean beste pertsona batzuk ezagutzeko edo haiekin harremanak izateko aukera gehiago izateko interesari dagokionez, datuek erakusten dute pertsonen %88k adierazi duela horretarako espazio edo aukera gehiago egotea gustatuko litzaiokeela.

Eraitza horrek agerian uzten du gizartearen eskaera bat dagoela erkidego-mailan loturak eta harremanak izateko. Horrek agerian uzten du aurreko erantzunen bidez hautemandako harreman-dentsitate mugatua ez dela norbanakoaren borondate faltaren ondorio, baizik eta inguruan baldintza erraztailerik ez egotearen edo ez egotearen ondorio.

Ondorioztu al dezakegu Getxon badagoela harreman-potentzial latente bat, eta ez dela erabat gauzatzen ari, eguneroko topaketa errazten duten espazio, dinamika edo egituren urritasunagatik? Norbanakoaren jarreraren eta harremanetarako aukera errealean arteko arrakala baten aurrean al gaude? Nola eragiten du alderdi horrek nahi gabeko bakardadeari heltzeko orduan?

Dударик gabe, interakziorako espazioak eta aukerak izatea ez da nahikoa, harreman-dinamika eskuragarriak eta denboran iraunkorrak sortzen ez badira.

Alde horretatik, udalerriko auzoek eguneroko topaketak errazteko eta lotura informalak aktibatzeke duten gaitasuna giltzarria da bakardadeari aurrea hartzeko, bereziki dimentsio zabalenean eta aldizkakoenean.



43. grafikoa: Zenbateraino uste duzu pertsonen artean konektatuago dagoen auzo batek lagunduko lukeela nahi ez den bakardadea murrizten?

Nahi ez den bakardadeari aurre egiteko bizilagunek duten potentzialari dagokionez, inkestan parte hartu duten Getxoko bizilagunen %67k uste du bizilagun konektatuagoak izateak asko lagunduko lukeela bakardadea murrizten, eta %21ek, nahikoa.

Eraitza horiek islatzen dute adostasun sozial zabala dagoela auzotarrek harreman-ongizatearen hobekuntzan hurbileko harremanak sendotzeko tresna gisa izan dezaketenez zereginari buruz. Asko/nahikoa tartetan (%88) eman diren erantzunen proportzio handiak adierazten du auzokoen arteko lotura bakardadearen esperientzian eragiteko benetako gaitasuna duen faktore gisa hautematen dela.

Ondorio gisa, esan dezakegu datuek erakusten dutela auzokoen inguruneak bakardadearen aurkako tresna gisa duen potentziala modu positiboan baloratzen dela, baina, horrez gain, aditza ematen dutela bakardadea modu partekatuan ulertzen dela komunitatetik heldu dakioken fenomeno gisa.

Bakardade arriskuaren pertzepzioa, beraz, lotuago agertzen da harremanen ahuleziarekin aldagai independenteekin baino, hala nola adinarekin, sexuarekin edo baita bizi den auzoarekin ere.

Gertutasun fisikoaren eta gertutasun erlazionalaren artean alde handia dagoela erakusten dute erlaitzek. Ingurune bera izan arren, galdetutako herritarren zati handi batek ez du auzoa harremanak errazteko gune gisa ikusten, eta ez du hurbileko laguntza-sarerik.

Alde horretatik, ikusten da auzotarren aldeko dinamikak erreaktiboak eta gutxi egituratuak direla nagusiki, eta horrek adierazten du auzotarrek galdu egin dutela, neurri batean, sostengu-funtzio tradizionala. Aldaketa hori gizarte-aldaketa zabalagoetan gertatu da, non komunitate-loturak bat-batekoak eta egonkorak izatetik, neurri handiagoan banakako ekimenen edo testuinguru espezifikoaren mende egotera pasatu baitira.

Bestalde, datuek erakusten dute aktibatu gabeko erlazio-potentzial garrantzitsu bat dagoela.

Biztanleek harremanetarako aukera gehiagotan parte hartzeko duten joera handiak eta bizilagun konektatuago baten eragin positiboari buruzko adostasun zabalak adierazten dute arazoa ez dela interes falta, elkarrekintza erraztuko duten baldintza falta baizik.

Alderdi hori bereziki garrantzitsua da, maila indibidualean ez ezik, harreman- eta komunitate-mailan ere jardun behar dela adierazten baitu.

Oro har, analisiak iradokitzen du nahi gabeko bakardadea estuki lotuta dagoela eguneroko inguruneen harreman-dentsitate txikiarekin, eta ez gizarte-harremanik ezarekin.

Horrek indartu egiten du esku-hartzeak auzoaren harreman-ahalmena aktibatzerara bideratzeko beharra, topaketa, konfiantza eta elkarri laguntzeko sareak eraikitzea erraztuko duten baldintzak sustatuz. Auzotarrak bakardadeari aurrea hartzeko funtsezko esparru gisa agertzen dira, betiere komunitate-loturak sortzeko ingurune gisa duten gaitasuna sendotzen bada.

4.3. Elkarrizketa erdiegituratuak

Adierazi dugun bezala, lortutako informazioa osatzeko, 19 elkarrizketa erdiegituratu egin ditugu Getxoko hainbat auzotako bizilagunen profil desberdinei.

Profil horiek aukeratzeko erabili diren aldagaiak, a priori, nahi ez den bakardade sentimendua defini dezaketenetan oinarritu dira, hala nola, sexua, adina, jatorria, orientazio sexuala edo aniztasun funtzionala. Horrek udalerrriaren ikuspegi heterogeneoa lortzea eta Getxon dauden errealitateen aniztasuna onartzea erraztuko digu.

Horien bidez, nahi gabeko bakardadearen esperientzian sakondu nahi izan dugu, a priori harreman-zaugarritasuneko egoeren eragin handiagoa izan dezaketen profiletan, hala nola haueetan:

- Helmugako gizartean harrera-sarerik ez duten pertsona migratuak
- LGTBQ+ pertsonak
- Aniztasun funtzionala duten pertsonak
- Bakarrik bizi diren adinekoak

**Nahi gabeko bakardadeari buruzko
diagnostiko parte-hartzailea Getxon**



Beste teknika batzuen aurrean, hala nola inkesta edo elkarrizketa sakonen aurrean, elkarri-
zketa erdiegituratuen bidez bakardadearen bizipen emozional eta erlazionalean jartzen dugu
fokua, eguneroko ingurunean loturak sortzeko eta eusteko zailtasun handienak izan ditzake-
tenen ikuspegia txertatuz.

Gidoian, azterketaren alderdi nagusiak sartu ditugu, udalerriko gizarte-harremanetan antze-
mandako aldaketak, auzotarren eta komunitate-espazioen rola eta eguneroko bizitzako ha-
rremani ekiteko orduan hautemandako oztopoak eta aukerak ardatz hartuta.

Teknika honek, esperientzia zehatzak ikusarazteko aukera eman digu, pertsonak beren bizipenei egozten dizkieten esanahietan sakonduz eta erantzun itxiak galdera irekien bidez jasotako hausnarketekin uztartuz.

Beraz, ikuspegi horren helburua ez da adierazgarritasun estatistikoa lortzea, baizik eta nahi ez den bakardadea hainbat testuingurutan eta profil desberdinetatik nola bizi den ulertzen lagunduko duen informazioa biltzea, ondorengo ataletan garatuko ditugun patroiak eta berezitasunak identifikatu ahal izateko.

Egindako elkarrizketa erdiegituratuen banaketak egitura honi erantzuten dio, **Auzoa** eta **Profila** aldagaien arabera:

5 Erromon

5 Areetan

5 Algortan

2 Negurin

2 Andra Marin



4 gazte



4 adineko pertsonak



LGTBIQ+ kolektiboko
3 pertsona



5 harrera sarerik gabeko
pertsona migratuak



3 aniztasun funtzionala
duten pertsonak

Zein da galdetutako pertsonen bizikidetza-unitatea?

Bakarrik: 21%

Familiarekin: 47%

Pisukideak: 21%

Beste batzuk: 21%

Denbora Auzoan bizitzen:

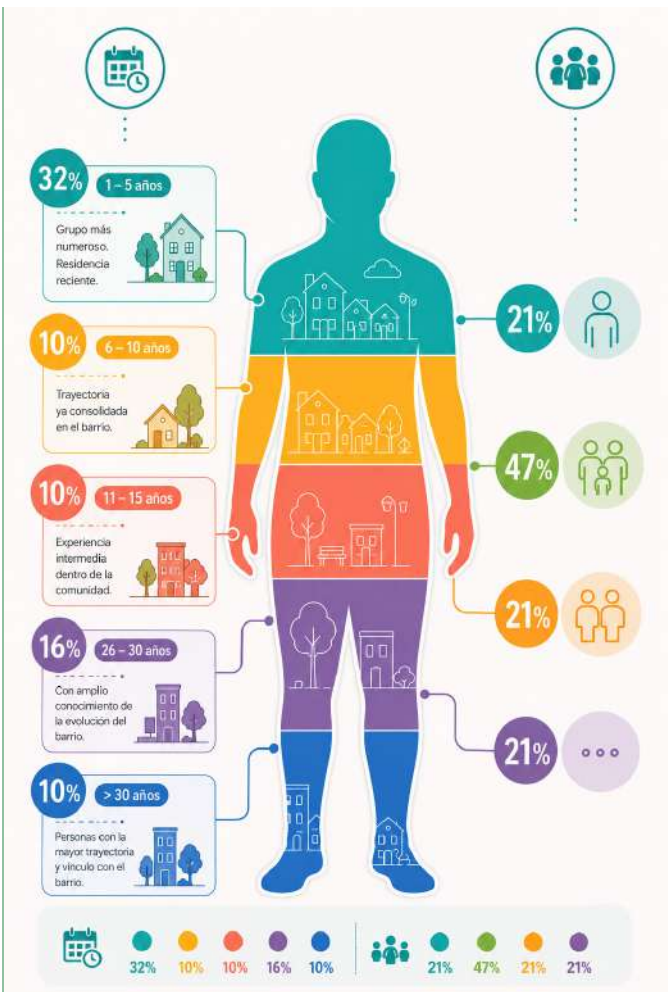
1-5: %32

6-10: %10

11-15: %10

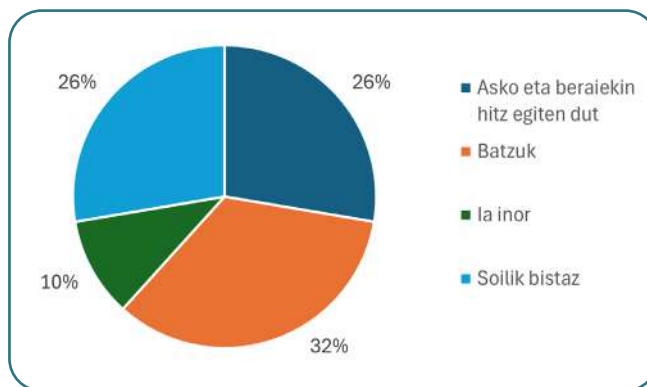
26-30: %16

>30: %10



Ezagutzen dituzu zure bizilagunak?

Elkarrizketatutako pertsonen %32k adierazi du “asko” ezagutzen dituela bere bizilagunak; %36k, berriz, “bistatik bakarrik” edo “ia inor ez” ezagutzen dituela adierazi du. Datu horrek iradokitzen du biztanleriaren zati handi bat bizilagunen arteko elkarrekin-tza ahula edo azalekoa den inguruneetan mugitzen dela, konfiantzazko loturak sortzeari eta/edo laguntza informaleko sareak aktibatzeari ekitean funtsezkoa ikusi dugun bezala.



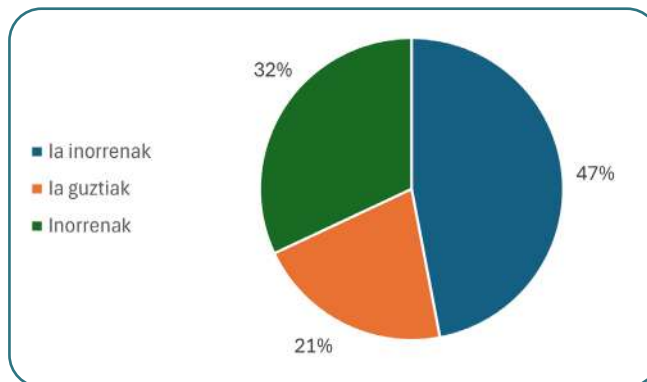
44. grafikoa: Ezagutzen dituzu zure bizilagunak?

Ezagutzen dituzu haien izenak?

Bizilagun-sarea bezalako talde baten barneko loturaren kalitatea ezagutzeko adierazle bat da ingurune berean bizi garen pertsonen izenak ezagutzea.

Alde horretatik, lortutako datua esanguratsua da, elkarrizketatutako pertsonen %79k adierazi baitu ez dakiela “ia inor” edo “inoren” izena. Eraitza horrek agerian uzten du ezen, nahiz eta ikusizko errekonozimendua edo interakzio puntualak egon daitezkeen, interakzio horiek ez direla normalean harreman pertsonalizatu edo esanguratsu bihurtzen.

Ingurune bat partekatzen da, baina ez da lotura ezagunik ezartzen.



45. grafikoa: Ezagutzen dituzu haien izenak?

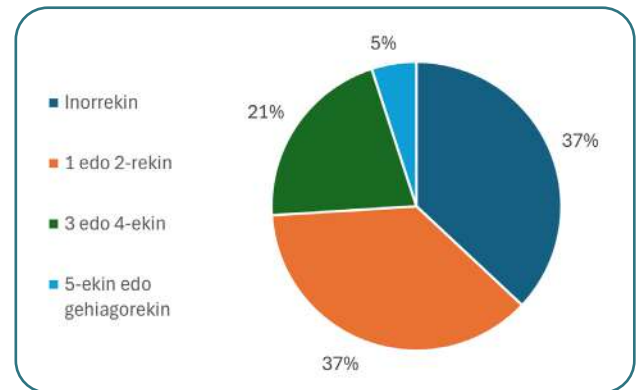
Azken astean, zenbat bizilagunekin izan duzu 5 minutu baino gehiagoko elkarriketa?

Bost minutu baino gehiagoko interakzioen maiztasuna neurtzeak eguneroko harremanen intentsitate errealerara hurbiltzeko aukera ematen digu, agurretik edo azaleko kontaktutik harago.

Emaitzek erakusten dutenez, auzo-inguru-nean interakzio-maiztasun txikia dagoela erakusten du banaketa honek. Zehazki, elkarriketatutako pertsonen %37k adierazi du azken astean ez duela horrelako elkarriketarik izan.

Datu honi beste %37 gehitu behar zaio, elkarriketa bat edo bi izan dituela adierazi baitu, eta horrek elkarrekintza-maila oso baxuetan kokatzen du laginaren %74. %21ek adierazi du hiru eta lau elkarriketa artean izan dituela, eta %5ek baino ez ditu astean era horretako bost interakzio edo gehiago.

Horrek aditzera ematen du auzo-harremanen eredu bat dagoela, intentsitate baxukoa eta errepikapen gutxikoa, eta elkarrekintza luzeetarako aukerak, loturak eraikitzeko giltzarriak, mugatuak direla elkarriketatutako herritar gehienentzat.



**46. grafikoa: Azken astean, zenbat
bizilagunekin izan duzu 5 minutu baino
gehiagoko elkarriketa?**

Auzokoen laguntza-sareari buruzko pertzepzioa:

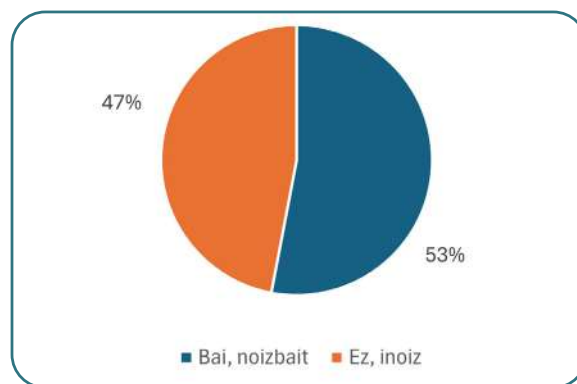
Elkarriketatutako pertsonen erdiek baino gehiagok adierazi dute ez direla inoiz bizilagun baten etxera sartu.

“Agurtzeko, nire kasuan nire koinatarekin bizilagunak garelako, familia delako, baina orokorrean hemen bakoitza berera doa” (Esm16)

“Agurtu ere ez naute egiten” (Esm19)

“Etxekonekoari poltsa handiagoekin laguntzeko bakarrik” (Esm07)

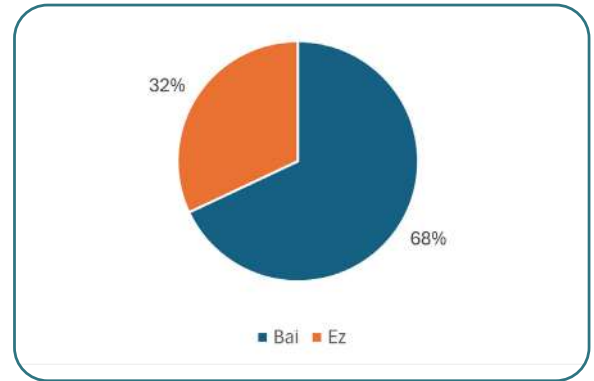
Eremu pribatuarekiko iragazkortasun mugatu hori, kasu honetan norberaren etxea esan nahi duena, lotura sendoak sortzeko aukeren ahuleziaren adierazle berria da, eta inplikazio zuzena du laguntza informaleko sareak eraikitzeko eta nahi ez den bakardadea prebenitzeko prozesuan.



47. grafikoa: Sartu al zara inoiz auzokoren baten etxean?

Elkarrizketatutako pertsonen %68k adierazi du gutxienez pertsona bat duela auzoan “mesede bat eskatzeko”. Datu horrek iradokitzen du auzotarren artean gutxieneko oinarri bat dagoela, eta, kasu batzuetan, harreman zehatz eta funtzionalen inguruan egituratzen dela:

“Beheko bizilaguna, paketeak jaso diezazkigun” (Esm06)



48. grafikoa: Bizilagunen bat beharko bazenu mesede bat egiteko, norengana jo behar duzu?

Halaber, laguntzaren pertzepzio hori zabalagoa eta orokorragoa den testuinguruak identifikatu dira, kohesio handiagoko komunitateei lotuta:

“Oro har, nire edozein bizilagun. Oso komunitate batua gara. Betikoa” (Esm08)

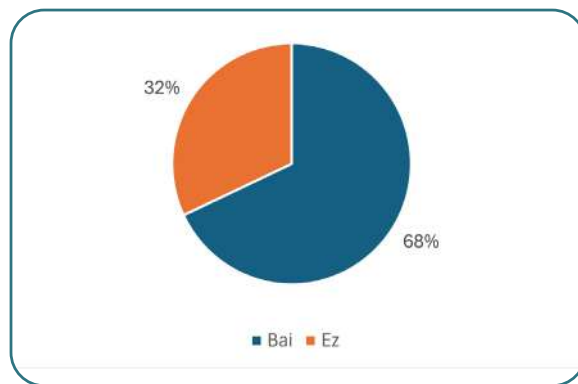
Hala ere, emaitza hori tentuz interpretatu behar da. Batetik, %32k ez du identifikatzen norengana jo, eta horrek agerian uzten du herritarren laguntza-sare garbirik gabeko pertsonen proportzio esanguratsua dagoela, eta hori kontuan hartu beharreko ahultasun-faktore garrantzitsua da.

Zure bizilagunak hobeto ezagutu nahi dituzu?

Zure bizilagunak hobeto ezagutzeko interesari buruzko galderak diagnostikoaren funtsezko alderdi batera hurbiltzeko aukera ematen digu, hau da, gure rola bizilagun bihurtzeko jarrera subjektibora.

la %70ak adierazi du bere bizilagunak hobeto ezagutu nahiko lituzkeela. Datu horrek erakusten du badela loturarako joera positibo bat, baita harremanak mugatuak edo azalekoak diren testuinguruetan ere.

Emitza honen interpretazioak zentzu handiagoa hartzen du. Aurretik aztertutako beste adierazle batzuekin testuinguruan jartzen dugu, hala nola, elkarrekintza esanguratsuen maiztasun eskasarekin. Ehunekoan adierazitako interesak adierazten du behatutako harreman-ahulezia ez dela hainbestearaino norbanakoaren borondate faltaren ondorio, baizik eta elkartzea, elkarreragina eta loturak ezartzea errazten duten baldintza faltaren ondorio.



49. grafikoa: Zure bizilagunak hobeto ezagutu nahi dituzu?

“Agian bilera gehiago egitea falta zaigu, atariko gauza espezifikoez harago” (Esm07)

“Uste dut elkar hobeto ezagutzea oso ona izango litzatekeela guztiontzat, batez ere hemen inor ezagutzen ez duzunean” (Esm10)

“Bizilagunak super garrantzitsuak dira zu lagun sentitzeko, ezin dugu alferrik galdu eman diezaguketen guztia” (Esm12)

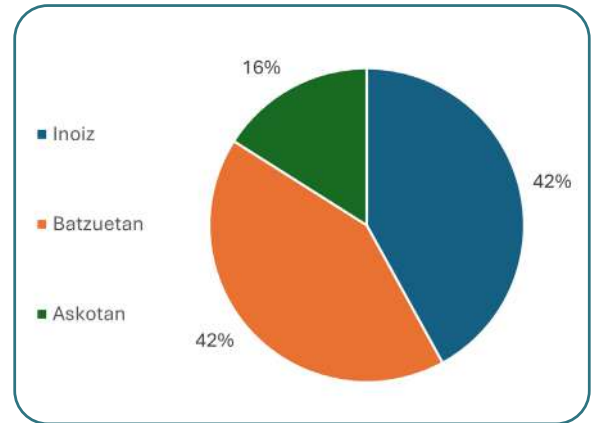
Pertzepzio emozionala:

Pertsonak konpainia falta dutela edo beren arteko harremanak nahi bezain sakonak ez direla sentitzen duten maiztasunari buruzko galderak aukera ematen du nahi ez den bakardadearen dimentsio nagusi batera hurbiltzeko: haien izaera subjektibo eta erlazionalera.

Elkarriketatutako pertsonen erdiek baino gehiagok (%58) adierazi dute noizbait konpainia falta sentitu dutela, auzo-inguruko harremanetan sakontasun falta sumatu dutela.

Eraitza horrek agerian uzten du nahi ez den bakardadea ez dela muturreko egoeretara edo egoera iraunkorretara mugatzen, baizik eta aldi-zka eta intentsitate-maila desberdinetan agertzen dela, eta elkarriketatutako pertsonen zati esanguratsu bati eragiten diola.

Sentipen horiek bizilagunen esparruan gertatzeak indartu egiten du ideia hau: gertutasun fisikoak eta eguneroko elkarbizitzak ez dutela bermatzen bakardadeari aurre egiteko formulatzen hartzeko orduan harremana gogobetegarria izango delako pertzepzioa. Posible da beste pertsona batzuekin espazioa partekatzea eta, hala ere, bakarrik sentitzea.



50. grafikoa: Zure egunerokoan, auzoan, zer maiztasunekin sentitzen duzu konpainia falta duzula edo zure harremanak ez direla nahi bezain sakonak?

Gure diagnostikoaren esparruan, datu hori bereziki garrantzitsua da, interakzioaren eta loturaren artean arrakala bat dagoela erakusten baitu. Hau da, ez du harreman-kopuruak bakarrik eragiten bakardade-esperientzian, baizik eta kalitateak, sakontasunak eta benetako akonpainamendu-sentsazioa sortzeko gaitasunak.

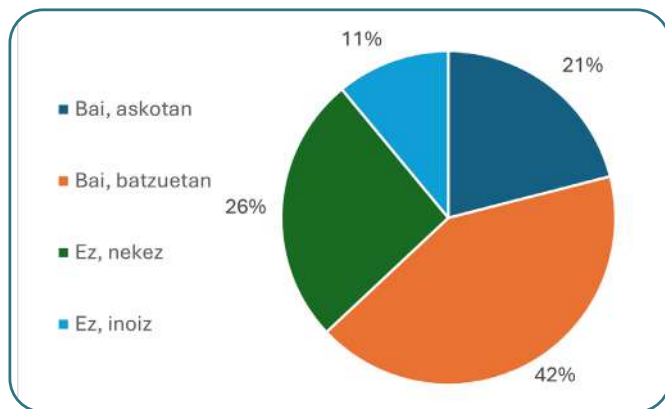
Izan ere, landu nahi dugun dimentsio nagusietako bat, bereziki garrantzitsua den premisa batek ematen du, hau da, bakardadea konpainiarik ezari ez ezik, harremanen kalitateari ere loturik dagoela.

Hori dela eta, galdera hau egin dugu:

Bakarrik sentitu zara azken urtean?

Elkarrizketatutako pertsonen %21ek adierazi du azken urtean “askotan” sentitu dela bakarrik, eta %42k adierazi du “batzuetan” sentitu duela. Oro har, pertsonen %63k adierazi du bakardade-egoerak bizi izan dituela itxuraz behintzat gizarte-interakzioa zegoen testuinguruetan.

%26k adierazi du “gutxitan” gertatzen dela, eta gutxiengo batek baino ez du esan sentazio hori “inoiz” sentitu ez duenik.



51. grafikoa: Bakarrik sentitu zara azken urtean?

Datu horiek indartu egiten dute bakardadearen fenomenoak harremanen egiazkotasunari eta esanahiari lotutako dimentsioa duela, eta hori ezin dugu ahaztu prebentziorako eta esku-hartzerako estrategia posibleak lantzerakoan.

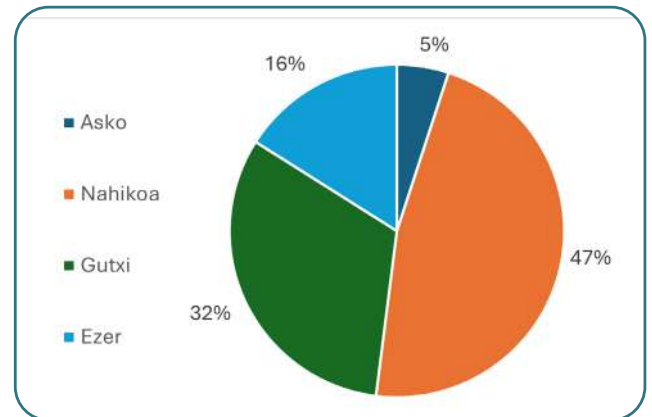
Ezin gara elkarrekintza-aukerak areagotzera bideratutako estrategietan soilik zentratu, ez baitira nahikoak lotura esanguratsuak sortzeko aukera ematen duten baldintzak ere kontuan hartzen ez badira.

Emaitzek erakusten dute emaitzak ez daudela berdin banatuta.

Alde batetik, %47k adierazi du “nahikoa” sentitzen dela auzokoen zati bat, eta %5ek “asko”. Horrek esan nahi du erdiak baino gehixeagok (%52) integrazio-maila jakin bat duela maila horretan.

Aitzitik, beste muturrean, %32k adierazi du “gutxi” sentitzen dela auzokoen zati bat, eta %16k “ezer ez”; beraz, elkarriketatutako pertsonen %48k kide izatearen sentimendu ahula edo batere ez duela adierazten du.

Integrazioaren eta desloturaren arteko harreman horrek errealitate zatikatu bat islatzen du, non bizilagunek ez duten modu homogeneoan funtzionatzen identifikazio kolektiboko espazio gisa.



52. grafikoa: Zure auzoaren parte sentitzen zara?

“Azkenean ez da nire etxea, nire gurasoen etxea da, eta bizitza osoan hemen bizi izan naizen arren, ez dut kide izatearen zentzurik” (Esm1)

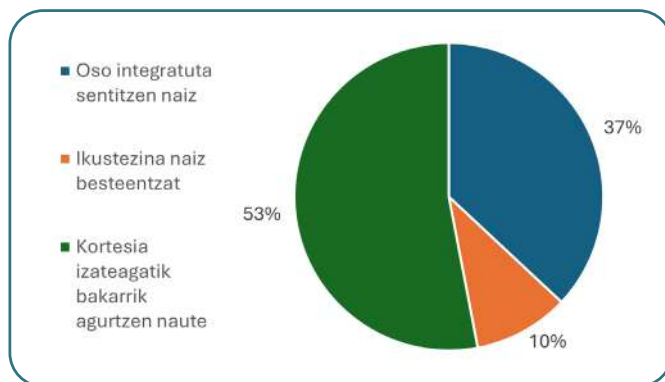
“Ezaguna naiz, marokoarra naizelako baina ez naiz integratuta sentitzen” (Esm09)

“Hemen bakoitza berera doa, gutxi erlazionatzen gara” (Esm16)

Bizilagunen artean pertsona aintzatuta eta baloratua izatearen pertzepzioa dimentsio nagusi bat da nahi ez den bakardadearen analisian, izan ere, parte izatearen sentimenduaren, gizarte-identitatearen eta eguneroko loturen kalitatearen inguruko arrastoak eman diezazkiguke.

Elkarriketatutako pertsonen %53k adierazi du bere bizilagunekiko harremana kortesiazko agurretara mugatzen dela, eta horrek oinarritzko elkarrekintza-mota bat islatzen duela, baina ez duela harreman-inplikazio esanguratsurik.

%10ek adierazi du ikusezina dela gainerako auzokoentzat; horrek deskonexio-egoera nabarmenagoak adierazten ditu, eta isolatze-esperientziekin edo integratuz gero ezarekin lotuta egon daitezkeenak. Pertsonen %37k adierazi du bere auzo-ingurunean integratuta eta onartuta sentitzen dela, eta horrek agerian uzten du testuinguruetan lotura sendo eta esanguratsua goak garatu direla.



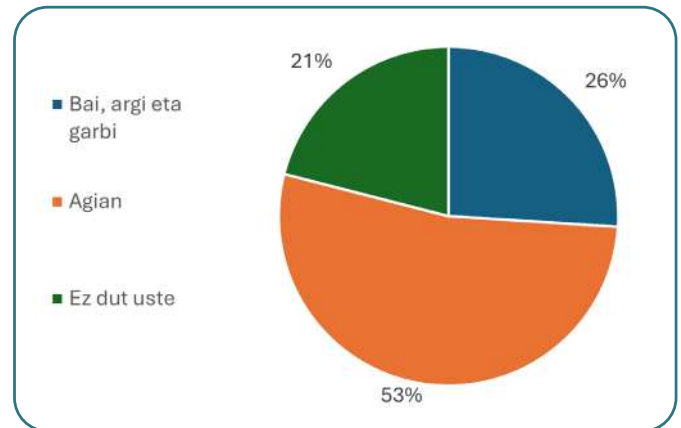
53. grafikoa: Zure bizilagunen parte aitortua eta baloratua zarela sentitzen duzu?

Oro har, emaitza horiek adierazten dute elkarriketatutako pertsonen bi herenek (%63) ez dutela aintzatespen osorik jasotzen beren auzokoen artean, dela harremanak azalekoak direlako, dela elkarrekintza nabarmenik ez dagoelako.

Auzotarrek ikusiko ote luketen galderaren bidez, ikus dezakegu pertsona bakoitza zenbateraino sentitzen den ikusgai eta konektatuta bere eguneroko ingurunean.

Pertsonen %74k ez du ziur bere auzoan onartua izango den; horrek esan nahi du inguru hurbi-lean garrantzi sozial gutxi izango duela, eta ikuspen eskasa eta deskonexio potentziala izango dituela auzo-ingurunean.

Testuinguru horretan, bereziki garrantzitsua da auzoaren bizitzan duten inplikazio-maila eta herritarrek komunitate-topaguneekin duten harremana aztertzea; izan ere, eremu horiek funtsezkoak dira parte-hartzea, bizikidetza eta gizarte-kohesioa sustatzeko.



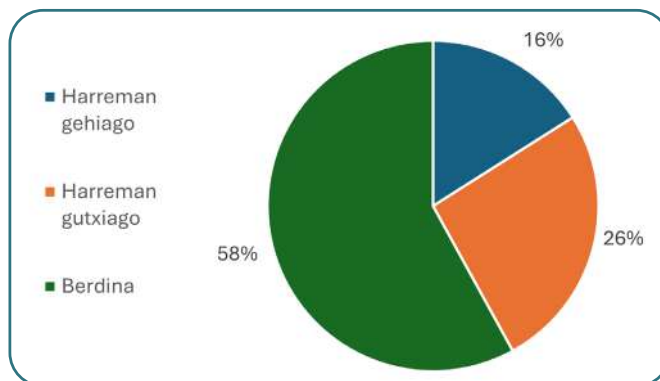
54. grafikoa: Zure auzoan bizitzeari utziko bazenio norbaitek nabaritutako lukeela sentitzen al duzu?

Topaguneak:

Gehienek, %58k, egoera antzekoa dela uste dute, eta horrek harreman moduetan nolabaiteko egonkortasuna iradokitzen du, nahiz eta egonkortasun horrek ez duen nahitaez elkarreragin edo kohesio maila handirik eskatzen, baizik eta, askotan, intentsitate baxuko harreman ereduak finkatzea.

%26k uste du iraganean baino harreman gutxiago dagoela bizilagunen artean, eta horrek komunitate-loturak ahultzeko joera adierazten du.

Oro har, datuek bilakaera desberdina izan dela adierazten dute; izan ere, galerari, jarraitutasunari eta harreman-bizitzaren hobekuntzari buruzko pertzepzioak elkarrekin bizi dira.



55. grafikoa: Auzoko bizitzan aldaketarik sumatu duzu azken urteetan?

“Auzo bizitza galdu da maila globalean” (Esm1)

“Teknologiak urrundu egin gaitu; lehen, kalean lagunekin irteten eta hitz eginguten zenuen” (Esm12)

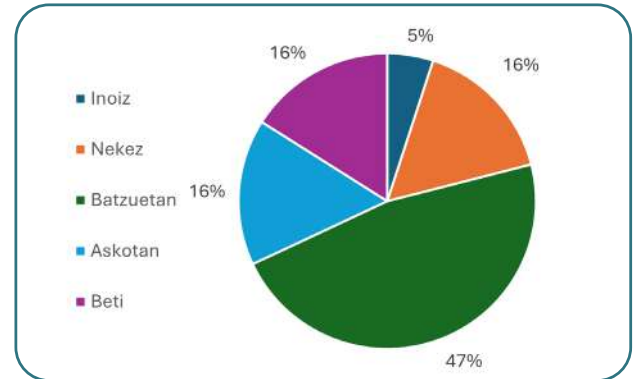
“Pertsonak gero eta gehiago daude berenean. Hemen ez dago auzorik” (Esm17)

Beste pertsona batzuekin elkartzea errazten duten baliabideei buruzko pertzepzioa aztertzeak aukera ematen du komunitate-inguruneak ekimen indibidualaz haraindi gizarte-harremanak errazteko duen gaitasuna ebaluatzeko.

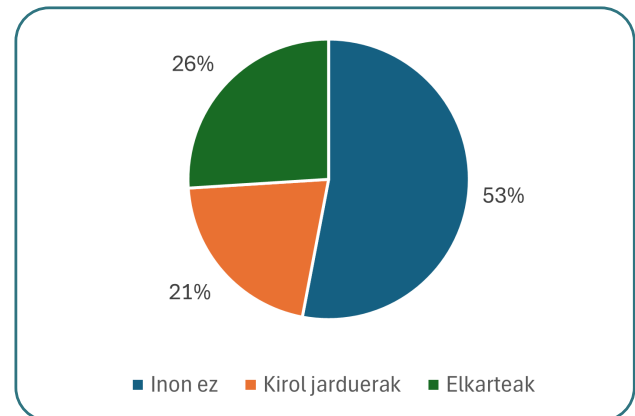
Elkarrizketatutako pertsonen %47k uste du auzoak “noizbehinka” dituela horrelako baliabideak, eta horrek elkartzeko aukerak badaudela iradokitzen du, baina modu irregularran edo ez oso finkatuan.

Muturretan, %21ek (%5ek “inoiz ez” eta %16k “gutxitan”) horien eskasia nabarmena haute-maten du, eta horrek harremanetarako aukerak mugatuak edo eskuragaitzak diren inguruneak daudela adierazten du. Bestalde, %32k (%16k “sarri” eta %16k “beti”) modu positiboan baloratzen dute interakzioa errazten duten espazio eta dinamiken eskuragarritasuna.

Datuak argi uzten du ezin dugula alde batera utzi baliabide horiek gizarte-loturaren benetako bideratzaile gisa funtziona dezaten beharrezkoa dela irisgarriak izatea, hainbat profil biltzen dituzten parametro inklusiboen arabera diseinatuak izatea eta diseinu horretan biztanleriaren beharrak eta erritmoak kontuan hartzea.



56. grafikoa: Zure auzoan beste pertsona batzuekin elkartzeko eta topaketa hori errazteko baliabiderik baduzula uste duzu?



57. grafikoa: Auzoko jardueraren batean parte hartzen duzu?

Elkarrizketatutako pertsonen erdiek baino gehiagok (%53) ez dute beren auzoko jardueretan parte hartzen, eta horrek esan nahi du maila horretako harreman-guneekin lotura mugatua dutela.

%21ek adierazi dute kirol jardueretan parte hartzen dutela, eta %26k elkarte bidez egiten dutela. Datu horiek adierazten dutenez, interakzioa errazten duten espazioen ikuspegi partzial bat behar da, biztanleriaren gehiengoa oraindik inplikatzeari lortzen ez duena.

Kasu honetan, parte-hartze txikia interpretatzeko, kontuan hartu behar dira elkarrizketa erdiegituratuaren analisi kualitatiboaren identifikatutako oztopoak; besteak beste, denbora falta, eskaintako jardueren buruzko informazio falta edo zenbait gune profil guztientzat iragarriak edo inklusiboak ez direlako pertzepzioa:

“Elkarte baten parte ez bazara ez zara ezertaz enteratzen” (Esm12)

“Ez dago espaziorik niretzat” (Esm15)

“Lehen auzoko talde feministan parte hartzen nuen, baina denak euskaldunak ziren, bakarrik sentitzen nintzen, denak oso abertzaleak dira. Nire herrialdeko lagunekin gehiago egotea interesatzen zait, etxean sentitzea.” (Esm05)

“Egia esanda, ez dakit non informatu ninteke jarduera posibleez (...) uste dut auzoa ez dela oso aktiboa alde horretatik” (Esm17)

Oro har, emaitzek agerian uzten dute komunitate-baliabideak eta -espazioak egon badauden arren, ez direla oro har aprobetxatzen ari, eta horrek mugatu egiten du loturak eta laguntza-sareak errazteko duten gaitasuna.

Datu horrek indartu egiten du jarduerak eskura izateak berez ez duela bermatzen parte-hartzea. Beharrezkoa da irisgarritasuna, eskaintzaren aniztasuna, hurbiltasuna eta informazio-kanalak bezalako faktoreak kontuan hartzea, harremanetarako benetako aukerak zabaltzeko eta komunitate-sarea indartzeko, nahi ez den bakardadea prebenitzeko funtsezko elementu gisa.

Datu hori interpretatzeko, ikuspegiarik kualitatiboena eta testuingurualena aztertuko dugu.

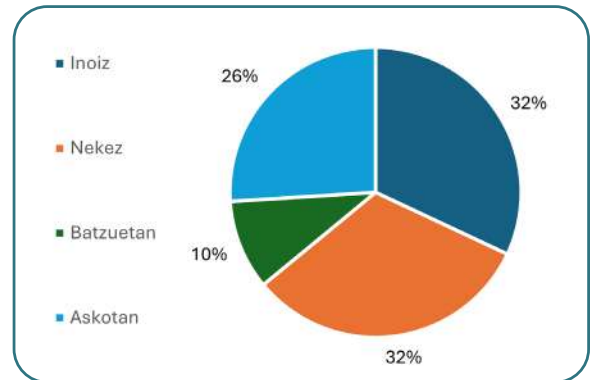
Gehiengoaren esperientzia ez bada ere, zailtasunak dituzten pertsonen ehunekoa esanguratua da (%36), batez ere kontuan izanik elkarriketek kontuan hartu dutela harreman-zaugarritasuneko egoeren aurrean arrisku handiagoa izan dezaketen profilak.

Bildutako kontakizunek aukera ematen dute oztopo horien izaera zehazteko, eta ez dira soilik materialak, sinbolikoak eta harremanei lotutakoak ere badira:

“Dena euskaraz bideratzen da, beste populazio bat kanpoan utziz” (Esm13)

“Ez dago espaziorik niretzat” (Esm15)

“Ezin naiz tabernetara sartu edo harremanak egin...eguneroko espazioak, jendea mugitzen den espazioak, ez daude gaituta ni bezalako pertsonentzat, gurpil-aulkia behar dugunontzat” (Esm05)



58. grafikoa: Zure jatorriak, adinak, sexu-orientazioak edo egoera fisikoak auzoko bizitzan parte hartzea zailtzen dizutela sentitzen duzu?

“Hasieran zaila izan zen, gaztea zarelako, baina etorkina zara eta boluntario diren adinekoekin bakarrik elkartzen zara eta zuk eskertzen duzu, baina nahi duzuna da zu bezalako gazteek bezala atera eta bizitza egitea, baina ez duzu inor ezagutzen (...) hizkuntza hesi handia da (Esm09)

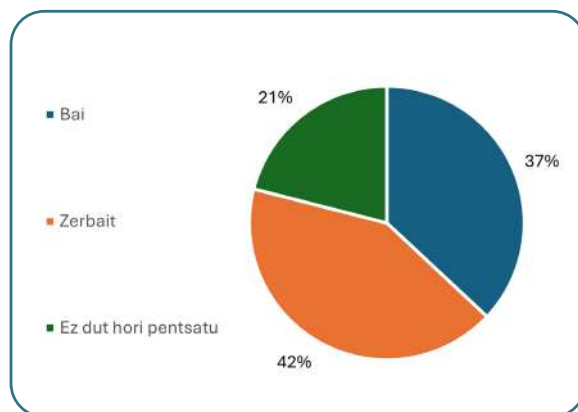
Oztopoen pertzepzioak agerian uzten du aurrera egin behar dela komunitate-ingurune inklusiboagoetarantz, zeinak, espazioak egoteaz gain, herritar guztientzako benetako irisgarritasuna bermatzeko gai baitira.

Inguruan bakardadea sumatzea

Arazo bat sozialki nola hautematen den, zuzenean lotuta dago esku hartzeko aukerekin, eta atea irekitzen dio arazo hori agenda komunitarioan sartzeari.

Horregatik, nahi ez den bakardadea auzoan bertan arazo gisa ikusten ote den galderaren bidez, pertsonak berak duen ikusgarritasun- eta aintzatespen-mailara hurbiltzen da, eta hori giltzarria da komunitatean ekiteko.

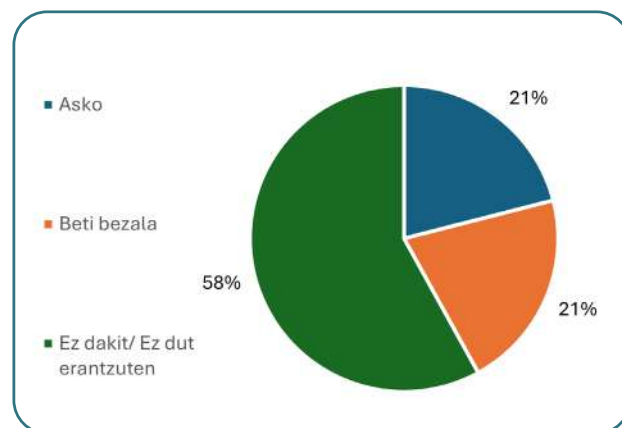
Elkarriketatutako pertsonen %37k nahi gabeko bakardadea inguruko arazotzat jotzen du, eta %42k, berriz, “neurri batean” dela uste du. Horrek esan nahi du %79ak aitortzen duela, partzialki bederen, fenomeno bere auzoan dagoela.



59. grafikoa: Nahi gabeko bakardadea zure auzoko arazoa dela uste duzu?

Alde horretatik, emaitzek indartu egiten dute nahi gabeko bakardadeak dimentsio ikusgai bat lausoago eta ikusezinago batekin konbinatzen duenaren ideia, eta horrek eskatzen ditu esku hartzen ez ezik, gizarte osoan eza-gunago egiten lagunduko duten estrategiak.

Elkarrizketatutako pertsonen erdiak baino gehiagok (%58) “ez dakit/ ez dut erantzuten” erantzun du, eta horrek esan nahi du zaila dela fenomenoak ingurune hurbilean izan duen bilakaera argi identifikatzea. Bestalde, %21ek uste dute egoerak berdin jarraitzen duela, eta beste %21ek uste dute lehen baino askoz pertsona gehiago daudela bakarrik.



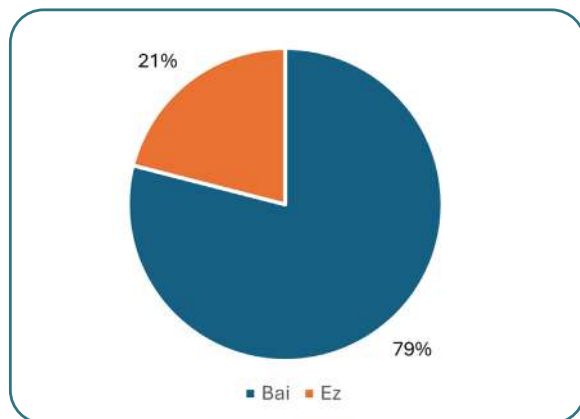
60. grafikoa: Esango zenuke azken urteetan lehen baino pertsona gehiago daudela bakarrik?

Egitate hori hainbat erataraz interpreta daiteke. Batetik, bakardadea ez da beti kanpotik ikus daitekeen fenomeno, eta horrek zaildu egiten du bere identifikazioa. Bestetik, gai honi buruzko eztabaida publikorik ez egotea isla dezake, eta horrek pertzepzio partekatu baten eraikuntza mugatzen du.

Era berean, biztanleriaren zati batek fenomenoak handitu egin dela hautematea esanguratsua da, izan ere, fenomenoak agerikoagoa egiten den esperientziak edo testuinguruak iradokitzen ditu.

Eguneroko ingurunean bakardadearen adierazleak gizartean hautemateko gaitasunari buruzko emaitzek erakusten dutenez, elkarriketatutako pertsonen %79k adierazi du noizbait behatu dituela egoera horiek, eta pentsa dezake norbait bakarrik senti daitekeela.

Datu horrek adierazten du, bakardadea beti hitzez adierazten ez bada ere, askotan zeharka hautematen dela, ageriko portaeren, testuinguruen edo seinaleen bidez.



61. grafikoa: Inoiz nabaritu duzu norbait bakarrik senti daitekeela pentsarazten dizun egoerarik? (adibidez: ia inoiz ateratzen ez diren pertsonak, bisitarik jasotzen ez dutenak, espazio publikoetan beti bakarrik daudenak, etab.)

“Pertsona asko ikusi ditut kalean edo etxerik gabe hemen, Santa Eugenia plazan” (Esm3)

“Mugitzeko zailtasuna duten adinekoak” (Esm7)

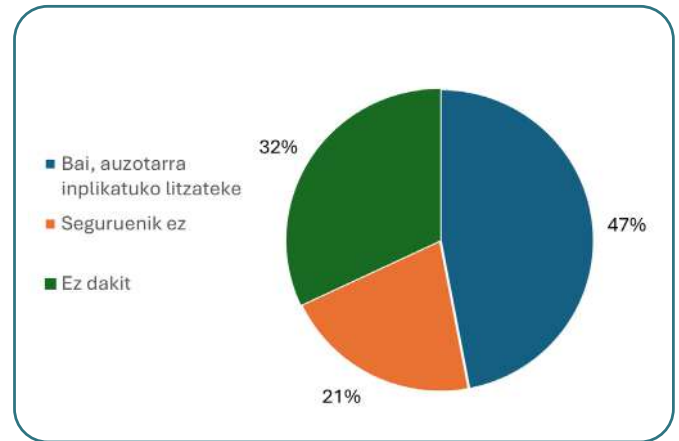
“Norbaitekin egoteak edo norbaiten ondoan plaza batean egoteak ez du esan nahi bakardadean ez egotea. Migratzailea zarenean beti zerbait falta zaizu” (Esm9)

“Adineko jendea bakarrik plazetan eta kalean. Tabernetara bakarrik edatera doan jendearen zenbait egoera antzeman ditut” (Esm13)

“Pertsona askok nabaritzen zaie bakardadea aurpegian, edo asko hitz egiten dizute arreta ematen diezunean, solasean geratzen dira. Gehien hitz egiten dizuna da ziur gehiago hitz egin behar duelako.” (Esm15)

Bakardade egoerei erantzuteko auzotarrek duten gaitasunari dagokionez, elkarrizketatutako pertsonen %47k uste du auzotarrek erantzun egingo lioketela bakardade egoera bati, eta horrek pentsarazten du badela nolabaiteko konfiantza auzotarren erantzuteko gaitasunean.

Hala ere, %21ek uste dute ez litzatekeela horrelako erreakziorik gertatuko, eta analisiaren esparruan alde batera utzi ezin dugun pasibotasunaren edo inplikazio faltaren pertzepzioa islatzen dute.



62. grafikoa: Bizilagun bat bakarrik sentituko balitz, auzokoek erreakzionatuko luketela uste duzu?

“Bakoitzak bere arazoak ditu” (Esm3)

“Jendea honelakoa da: “Ez badidazu ezer esaten, ez dut ezer egiten”. Bakarrik bizi diren bizilagunak ditut, eta atzerapen mota bat duela dirudien bat ere bai, baina ez dute laguntzarik eskatzen” (Esm15)

“Hurbiltasun-mailaren arabera, ezagutzen dut jendea bere bizilagunekin partekatzen duena, badakitelako bakarrik daudela eta lagun diezaieketela” (Esm9)

Esan dezakegu bakardadeari ematen zaion erantzuna erlaziozko beste faktore bat dela, konfiantzaren, gertutasunaren edo egoeraren ikusgarritasunaren mende dagoena. Horrek loturak sendotzeko beharra indartuko luke, bai eta nahi ez diren bakardade-egoerak identifikatu eta horiei modu proaktiboagoan erantzun ahal izateko komunitate-dinamikak indartzeko beharra ere.

Zure ustez, auzoko zein espaziotan da errazagoa harremanak izatea eta lagun gisa sentitzea?

Harremanak egitea eta norbaitekin sentitzea errazagoa den auzoko espazioak identifikatzeak aukera ematen du hobeto ulertzeko eta hobeto ulertzeko zer ingurunek jarduten duten harreman-azpiegitura gisa, hau da, gizarte-interakzioa eta loturak sortzea errazten duten tresperturak gisa.

Jasotako kontakizunek hiru espazio mota aipatzen dituzte behin eta berriz: espazio publiko irekiak (plazak, parkeak...), soziabilitate informaleko espazioak (tabernak, saltokiak...) eta espazio antolatutakoak (elkarteak eta baliabide komunitarioak).

“Tabernak, plazak, eguraldiak laguntzen badu, eta kirol edo kultur elkarteak. Horrek guztiak interakzio soziala sustatzen du” (Esm1)

“Elkarteak, hor konpartitzen dugulako eta gure artean erlazioak gaitzkeelako arraro begiratu gabe” (Esm4)

“Elkarteak, gaixotasun mentala dudak nik, hemen seguru sentitzen naiz, ez diskriminatua” (Esm9)

“Plazak, jarduerak antolatzen diren bilera irekietarako espazioak” (Esm12)

Halako espazioek garrantzi berezia hartzen dute beste testuinguru batzuetan, a priori, oztopoak edo estigmak izan ditzaketen kolektiboentzat; izan ere, talde horietako kide dira eta aintzatetsi egiten dituzte.

Oro har, emaitzek argi uzten dute auzoko espazio guztiek ez dutela gaitasun bera loturak sortzeko, eta irisgarritasuna, jarraitutasuna eta harreman-segurtasunaren pertzepzioa konbinatzen dituztenak direla gizarte-konexioa errazten duten espaziotzat hartzen direnak.

Zer da zure auzoan bizitzetik gehien gustatzen zaizuna? eta zure auzotarrean?

Auzoan bizitzearen alderdi baloratuenak zeintzuk diren ezagutzeak eguneroko ongizatea, errotzea eta gizarte-konexioa eraikitzen laguntzen duten elementuak identifikatzea ahalbidetzen du, nahi ez den bakardadearen aurrean euskarri gisa joka dezaketen faktoreetan zentratutako begirada osagarria eskainiz.

Batetik, ingurunearen hurbiltasunari eta funtzionaltasunari lotutako alderdiak baloratzen dira, hala nola baliabideen hurbiltasuna, lasaitasuna edo erosotasuna eguneroko bizitzan:

“Aniztasuna, nire etxetik gertu sentitzen naiz, lasaitasuna dago, dena gertu dagoela uste dut” (Esm03)

Halaber, jada finkatutako sare pertsonalen balioa agertzen da, bereziki familiari eta hurbileko zirkuluari dagokienez:

“Nire gertuko lagun eta familia zirkulu osoa dut... auzo eroso da” (Esm01)

Bestalde, garrantzi handia hartzen dute auzoaren identitate kolektiboari eta gizarte-giroari lotutako elementuek. “Auzo-sentimendua” azpimarratzen da, kidetasunari, identifikazioari eta kultura-hurbiltasunari lotzen zaion dimentsio gisa:

“Auzo sentimendu hori, langile eta migratzaileena... sinplea da” (Esm05)

Ildo beretik, elkar ezagutzea eta eguneroko elkarreragina gizarte-lotura indartzen duten faktore gisa agertzen dira:

“Jendeak elkar ezagutzen dugula” (Esm09)

Azkenik, esplizituki balioesten da harreman-giro positiboa, hurbiltasunezko, adeitasunezko eta eguneroko aintzatespenezko ingurune gisa ulertuta:

“Gustatzen zait giro ona dagoela... denek agurtzen naute eta irribarre egiten” (Esm14)

Oro har, elementu horiek auzoaren irudi bat eratzen dute, harreman-ongizatea erraztu dezakeen espazio gisa, non hurbiltasunak, aniztasunak, elkar ezagutzeak eta gizarte-giro positiboak babes-faktore gisa jokatzeko duten.

Orain, eguneroko esperientzian eta komunitate-ingurunean antzemandako gabeziak aztertuko ditugu, baita harreman-dinamikak indartzeko hobekuntza-ildo posibleak ere.

Zer falta dela uste duzu jendeak harreman gehiago izateko? zer hobetu liteke?

“Baliabideak badaude, baina azpiegitura falta da, pertsonak lotzen dituzten erakunde gehiago” (Esm1)

Ildo horretan, deialdia egiteko eta barne hartzeko gaitasun handiagoa duten espazioak eta jarduerak sortzeko eskaera sortzen da:

“Kolektibo guztiak deitu eta hartuko dituen jai herrikoia” (Esm02)

“Espazio anitzagoak sortzea, ez bakarrik adinekoentzat” (Esm03)

Era berean, gabezia bat identifikatu da dibertsitateari eta inklusioari dagokionez, bereziki talde espezifikoek dagokienez:

“Bertakoen eta migratzaileen arteko lotura handiagoa... ez dago interes legitimorik” (Esm05)

“LGBTIQ+ komunitatearentzat espazio gehiago sortzea, ez soilik ekitaldi anekdotikoak” (Esm13)

Irisgarritasunarekin eta jardueren antolaketarekin lotutako oztopoak hautemanez, bai fisiko-ki, bai ordutegiari dagokionez:

“Igogailuak dituzten espazioak... gorpil-aulkietarako sarbidea” (Esm05)

“Jarduera eskuragarriak eta ordutegi malguagoak” (Esm16)

Antolaketari dagokionez, argi eta garbi agertzen da informazio- eta hedapen-kanalak hobetu beharra:

“Elkarte baten parte ez bazara ez zara ezertaz enteratzen” (Esm12)

Egiturazko alderdiez harago, diskurtso batzuek gizarte-eraldaketei buruzko gogoeta zabala goa egiten dute:

“Pertsonak gizatasuna galtzen ari gara... indibidualtasuna lehenesten da” (Esm07)

Azkenik, oinarrizko harreman-elementuen garrantzia balioesten da, hala nola enpatia eta elkartzeko gogoia:

“Beharrezkoa dena da auzoko pertsonok enpatia handiago izatea elkarren artean” (Esm18)

Oro har, bildutako proposamenak ez dira jarduera gehiago sortzera mugatzen; aitzitik, gizarte-interakzioa zer baldintzatan gertatzen den birpentsatzeko beharra adierazten dute, eta horrek barne hartzen du irisgarritasuna bermatzea, eskaintza dibertsifikatzea, komunikazioa hobetzea, espazio inklusiboak sortzea eta denboran zehar parte-hartze erreal eta iraunkorra bultzatuko duten dinamikak sustatzea.

Zure ustez, zer keinu, jarduera edo aldaketa txikik lagunduko luke zure auzoko inor bakarrik senti ez dadin?

Jasotako diskurtsoek erakusten dute bakardadearen aurrean erantzukizuna ulertzeko modu desberdinak daudela aldi berean. Alde batetik, ikuspegi batzuk agertzen dira, eta ikuspegi horiek norbanakoen esparruan kokatzen dute beren lanketa:

“Zaila da, auzotar mailan gutxi da egin daitekeena” (Esm01)

Hala ere, ekarpen gehienek garrantzi handia ematen diote ingurune komunitarioaren ahalmenari eta eguneroko harremanek lotura sortzeko benetako gaitasuna duten prebentzio-mekanismoen gisa duten garrantziari:

*“Keinu txikiak, adibidez, zer moduz...
benetako elkarrizketarako espazioak irekitzea” (Esm05)*

“Gehiago hitz egin, partekatu, besteaz interesatu” (Esm10)

*“Irribarrez agurtu zaitzatela, pixka bat kezkatu gaitezela
batzuk besteengatik” (Esm19)*

Itxuraz txikiak diren praktika horiek garrantzia hartzen dute, azaleko elkarrekintzak lotura esanguratsuagoetara igarotzea errazten dutelako.

Era berean, zaurgarritasun-egoeran dauden pertsonak, batez ere espazio publikoan ikusezin bihurtzeko joera dutenak, ikustaraztearen eta aintzatestearen garrantzia azpimarratzen da:

“Kalean daudenak pertsona gisa ikustea... enpatizatzea” (Esm03)

Beste proposamen-ildo baten arabera, auzotarren laguntza-sareak eta elkarri laguntzeko dinamikak indartu behar dira:

“Sareak egin... irten ezin duenari lagundu, enkargua eraman” (Esm07)

“(...) eskuen laguntza banku bat, bizilagunena” (Esm11)

Halaber, gune inklusiboak eta seguruak sortzeko beharra identifikatu da, profil desberdinek parte hartzeko aukera izan dezaten:

“Jatorriagatik edo baldintzagatik pertsonak mugatzen ez dituzten espazioak” (Esm09)

Ildo horretan, erkidegoko jarduerak zabaltzearen eta dibertsifikatzearen garrantzia planteatzen da:

“Talde desberdinei zuzendutako jarduera anitz gehiago” (Esm12)

“Elkar ezagutzeko guneak... ordutegi malguekin” (Esm17)

Azkenik, proposamen batzuek gizarte-kontzientziazioaren dimentsioa sartzen dute, enpatia sortzeko eta fenomeno aintzat hartzeko bide gisa:

“Benetako istorioak kontatzea, jendeak enpatia izan dezan arazoarekin, gure bakardade arazoekin” (Esm14)

Jasotako ekarpenek agerian uzten dute nahi ez den bakardadearen egoerei aurrea hartzea eta horietan esku hartzea ez dagoela soilik egiturazko jarduketan mende, baizik eta eguneroko bizitzan harreman-dinamikak aktibatzearen mende ere badagoela, eta, hala, ideia hau indartzen da: auzotarrek zeregin garrantzitsua izan dezaketela bakardadea arintzeko, betiere topaketa, enpatia eta egunerokotasunetik loturak eraikitzea errazten duten baldintzak sustatzen badira.

Izan ere, auzotarren laguntza hor badago ere, oraindik ez du egitura sendorik, ez eta banaketa homogeenorik ere, prebentzio-mekanismo gisa ahal duen guztia egin ahal izateko.

Nahi ez den bakardadea beti premiazko arazo gisa sumatzen ez den arren, badago gizartean horren presentziari buruzko kontzientzia latente bat. Fenomenoa modu lausoan onartuta dago, baina oraindik kolektiboki izendatu eta ulertu behar da.

Haren presentziari eta bilakaerari buruzko ikuspegi argirik ez dagoenez, ikusgaitasun handiagoa eman behar zaio, eta, horretarako, hausnarketa partekaturako espazioak sortu behar dira.

*Alde horretatik, topaguneak indartzea eta dibertsifikatzea lehen-
tasunezko ekintza-lerro bihurtzen da, betiere udalerriko aniztasuna
hartzeko eta elkarrekintza esanguratsuak sortzeko gai badira.*

Hala, emaitzek azterketa osoa zeharkatzen duen ideia nagusi bat indartzen dute. Komunitate-sarea indartzea ez da soilik baliabide gehiago izatearen mende, baizik eta baliabide horiek nola aktibatu behar diren, nahi ez den bakardadea analisiaren zeharkako dimentsio gisa txer-
tatuz lotura errealak sortzeko.

Lehenetsitako kolektiboak irakurtzean ikusten da Getxon nahi ez den bakardadea ez dela modu homogeneoan banatzen, baizik eta bizi-, identitate- eta funtzio-posizioaren arabera forma bereziak hartzen dituela, auzoarekin eta komunitatera benetan sartzeko baldintzekin zuzenean elkarreraginean.

“Talde isolatuak” izatetik urrun, aztertutako bost kolektiboek eredu partekatuak dituzte nahi gabeko bakardadeari dagokionez, baina baita ezaugarri espezifikoak ere bazterkeria edo iku-
sezin bihurtzea bezalako dimentsioei heltzeko orduan.

Gazteak

Nahi gabeko bakardadea harreman- eta komunitate-deskonexio gisa konfiguratzen da nagusiki, isolamendu objektibo gisa baino gehiago.

Berdinkideekin maiz izaten den harremana, ia ez dagoen auzo-sare bat, kide izatearen sentimendua, komunitatearen parte-hartze mugatua eta harrera gutxiko kartografia afektiboa bezalako faktoreen konbinazioak oso agerikoa ez den eta oso gutxi antzeman den bakardade egoeran kokatzen du gazteria, esku-hartze dispositibo klasikoetatik kanpo gertatzeko joera duena.

Emaitzak ikusita, esan dezakegu Getxon gazteen bakardadeari aurre egiteko jardueren eskaintzatik haratago joan behar dela, eta lurralde-partaidetza onartzeko, gaitzeko eta eraikitzeko estrategiak txertatu behar direla, gazteak ez daitezen hain bakarrik sentitu eta auzoaren parte izan.



Aniztasun funtzionala duten pertsonak

Oztopo fisikoek, estigmak eta espazio inklu-siboen faltak parte-hartzea mugatzeaz gain, bakardade bizipena areagotzen dute, azpima-rratuz inklusio komunitarioak benetako irisgarri-tasuna, eguneroko onarpena eta bitartekaritza aktiboa eskatzen dituela.

Harrera-sarerik gabeko pertsona migratuak

Nahi ez den bakardadea fenomeno orokortu gisa eraten da, eta ezaugarri hauek ditu: egu-neroko elkarrekintza berdinen zirkulura muga-tua, auzo-sarerik eza, aitortzarik eza eta norta-sun-oztopo esplizituak.

Beste kolektibo batzuetan ez bezala, analisiak erakusten du pertsona migratuen bakardadeak harremanen isolamendua, ikusezintasun sinboli-koa eta egiturazko baldintzak konbinatzen ditue-la, eta alderdi horiek mugatu egiten dituzte bai kide izatea, bai ekintza komunitarioko gaitasuna.

Izan ere, auzoan egotea ez da auzoaren parte izatea, eta komunitaterako benetako sarbidea bi-tartekaritza aktiboen, espazio seguruen eta egu-neroko errekonozimenduaren araberakoa da.



Adineko pertsonak

Nahi ez den bakardadea ez da azaltzen sarerik ez dagoelako, baizik eta loturen birkonfigurazioak gehiago lotzen dituelako bizi-trantsizioei lotutako aldaketarekin, gizarte-harremanaren uzkuertze progresiboarekin eta irisgarritasun fisiko eta sinbolikoaren oztopoekin. Elkarrizketek erakusten dute adinekoek, oro har, auzotarren laguntza dutela, baina harremanaren intentsitatea eta komunitatearen onarpena aldatu egiten dira auzoaren arabera.

LGBTIQ+ kolektiboa

Nahi gabeko bakardadea “bakardadea lagunartean” esperientzia orokortutzat azaltzen da, eguneroko elkarreragin dentsitate txikiarekin, konfiantzazko auzo-loturarik ezarekin eta onarpen komunitario mugatuarekin uztartuta.

“Parte sentitze” horrek ez du bermatzen “aitortua sentitzea”, eta identitate-oztopoek zuzenean baldintzatzen dute komunitatera benetan sartzea.



Getxoko LGBTIQ+ esperientziak agerian uzten du auzokoa izateak harreman-segurtasuna, bi-tartekotza-estrategiak eta gune inklusiboak gaitzea eskatzen duela, jarduera-eskaintza hut-setik harago.

Orain arte egindako azterketak, karakterizazio soziodemografikoari, datu kuantitatiboei eta elkarrizketa erdiegituratuei buruzkoak, aukera ematen digu baieztatzeko nahi ez den bakardadea Getxon ez dela logika bakar bati erantzuten, baizik eta egitura demografikoaren, hiri-konfigurazioaren eta eguneroko harreman-dinamiken arteko elkarrenergintetik sortzen dela.

Fenomeno homogeneo gisa eratu beharrean, harremanetarako testuinguru bereizien mosaiko gisa aurkezten da udalerria, eta auzo bakoitzak baldintza espezifikoak sortzen ditu, loturak eraikitzea errazten edo zailtzen dutenak: “Getxo asko dira, eta hori oso kontuan izan behar dugu”.

Alde horretatik, udalerri berean harreman-errealitate ugari daudela berresten du diagnostikoak, eta horrek ondorio zuzenak ditu nahi ez den bakardadea bizitzeko moduan.

1. Hurbiltasun fisikoa vs hurbiltasun erlazionala

Aurkikuntzarik sendoenetako bat hurbiltasun espazialaren eta gizarte-konexioaren arteko arrakala da. Datuen arabera, biztanle gehienak harreman-ingurune trinko edo partekatuetan bizi dira.

Baina zati garrantzitsu bat:

- Ez ditu auzokoak ezagutzen
- Ez du gertuko laguntzarik sumatzen
- Azaleko harremanak ditu

Horrek esan nahi du espazioa partekatzeak ez duela esan nahi lotura partekatuko denik.

2. Bakardadea zeharkako fenomeno gisa, baina ez homogeneoa

Nahi ez den bakardadea ez da biltzen tradizionalki ahultzat jo izan diren kolektiboetan soilik; bizitzako hainbat etapatan agertzen da, eta gizarte-interakzio handiko testuinguruetan ere esperimentatzen da.

Horrek ideia giltzarri bat dakar:

Bakardadea ez da kontakturik eza, baizik eta lotura esanguratsurik eza.

3. Bakardadea ekoizteko lurralde-ereduak

Auzoz auzo egindako analisiak bakardade eredu ezberdinak identifikatzeko aukera eman digu:

Algorta: Loturaren kalitate faltarekin lotutako bakardadea

- Jarduera handia eta harremanetarako aukerak
- Harreman-sakontasun txikia
- Anonimotasuna hautematea, nahiz eta testuinguru aktiboak izan

Areeta: Lotura hauskor edo segmentatuei lotutako bakardadea

- Eguneroko espazioetako ohiko harremanak
- Hiri-errutinek eutsitako kontaktua
- Eremu horietara iristeko ahalmena ez da berdina

Erromo: babesteko egiturazko ahalmen handiagoa

- Populazio-dentsitate handia eta espazio publikoaren erabilera handiagoa
- Harremanak sortzeko erraztasun handiagoa
- Komunitate-dinamika aktiboekiko mendekotasuna

Andra Mari: Sakabanaketarekin lotutako bakardadea

- Dentsitate txikia eta garraioarekiko mendekotasuna
- Eskuragarritasun okerragoko produktuaren bat-bateko interakzio txikiagoa
- Zahartze handia

Neguri: Bakardade ikusezina

- Espazio publikoan harreman dentsitate txikia
- Izaera pribatuko elkarrekintza-espazioak nagusitzea
- Auzokoen arteko elkarreraginaren itxaropen txikiagoa
- Bakardadea ez da hain agerikoa, zailagoa da antzematen

4. Auzotarrek egitura ahula dute laguntza-sare gisa

Orain arte jasotako beste aurkikuntza nagusietako bat bizilagunen eraldaketan datza, eguneroko laguntza-sare gisa zuen funtzioaren zati bat galdu baitu, gehienbat erreaktiboak diren laguntza-dinamiketan oinarrituta.

Laguntzeko jarrera eta laguntza puntuala emateko aukera mantendu arren, funtsezko alderdi hauek ahultzen ari dira pixkanaka:

- Konfiantza
- Harreman egonkorren ondoriozko elkarrekikotasuna
- Auzotarrak kolektibitatearen ikuspegitik identifikatzea

5. Azpiegitura-eskasia erlazionatua

Bakardadea arintzeko baliabide, espazio edo zerbitzuak eskaintzen dituen ohiko ideiarekiko haustura antzematen dugu. Getxok baditu ekipamenduak, merkataritza-sare sendoa eta hiri-jarduera finkatua, baina, hala eta guztiz ere, herri-tarren %42k harremanetarako espazio gutxi ikusten du, eta %29ra jaisten da ehunekoa, auzoa harremanetarako ingurune bideratzailezt hartzen baitu.

Arazoa ez da zenbat baliabide ditugun, baizik eta loturak sortzeko duten benetakoa gaitasuna.

6. Harreman-potentzial bat aktibatu gabe dago

Komunitatearen eta auzotarren balioa baliabidetzat onartzen duen harreman-eskaera bat identifikatzen dugu, baina testuinguru inklusiboen existentzia erraztuko duten dinamika iraunkorren falta sumatzen du.

- %88ak harremanak izateko aukera gehiago nahi ditu
- %89ak uste du bizilagun konektatuago batek nahi ez den bakardadea gutxituko lukeela

Izan ere, azterketa guztiak sakoneko **ideia bat** iradokitzen du:

Getxok ez du gizarte-bizitzarik gabeko arazo bat, baizik eta harremanen zatikatzearazo bat, horrela adierazia:

- Azaleko harremanak
- Sare itxiak
- Interakzio-guneetarako sarbide desberdina
- Auzoen arteko desberdintasunak

Sortzen duena...

Loturak sortzeko eta haiei eusteko desberdintasunak, pertsona guztiek ez baitituzte baldintza berak eguneroko bizitzan erlazionatzeko. Adinak, mugikortasunak, egoera sozioekonomikoak edo auzoaren diseinuak berak interakziorako aukerak baldintzatzen dituzte, eta, ondorioz, pertsona batzuk harreman-egoera ahulagoan geratzen dira.

Bakardade mota jakin batzuk ikusezin bihurtzea, batez ere tradizionalki isolamenduari lotutako profilekin bat ez datozenak.

Norberaren ekimenarekiko gero eta mendekotasun handiagoa harremanak sortzeko, ingurunea beti topaketaren bideratzaile aktibo ez den testuinguru batean. Harreman-dinamika eskuragarriak martxan jartzea errazten duten komunitate-egitura sendorik ez dagoenez, loturak eraikitzea, neurri handi batean, norberaren gaitasunean, eskuragarritasunean edo prestasunean datza, eta horrek dauden arrakalak zabaltzen laguntzen du, harremanetarako zailtasun handienak dituztenak kanpoan utziz.

Hori dela eta, funtsezkoa da fokua **inguruneko harreman-baldintzak** dituen ikuspegi baterantz jotzea, eguneroko topaketa errazten duten testuinguruak sustatuz, konfiantza sortuz eta lotura esanguratsuak eraikiz.

Horrek esan nahi du esku-hartzea bideratu behar dugula ez soilik espazioak sortzera, baizik eta espazioak sortzera, non dinamikak aktibatuko diren, ingurune irisgarriak, inklusiboak eta iraunkorrak izan daitezen, harremanerako sarbidean desberdintasunak murrizteko eta auzotarrek laguntza-sare gisa duten zeregina indartzeko gai izango direnak, auzoen arteko desberdintasunak ezagutuko dituen eta testuinguru bakoitzaren ezaugarri espezifikoetara egokitutako erantzunak diseinatzeke aukera emango duen lurralde-begirada txertatuz.

4.4. Elkarriketa sakonak

Elkarriketa sakonekin planteatu dugun helburua izan da inkestaren eta elkarriketa erdiegituratu bidez lortutako informazioa osatzea, fenomenoaren dimentsioak mapeatuz, nahi gabeko bakardadea pairatzeko arrisku handiena duten kolektiboekin zuzenean lan egiten dutenen ikuspegitik.

Interesgarriena da, ahots horiek ez dutela modu abstraktuan hitz egiten, baizik eta beren eguneroko lanaren gertutasunetik egiten dutela: hurbileko zerbitzuak, adinekoei laguntzea, gazte migratzaileekin lan egitea, zainketa aringarriak, osasun mentala, kultur eta oinarriko asoziazionismoa, edo belaunaldien arteko bitartekaritza.

a) Fenomenoa ezagutzea

Entitateek ez dute nahi gabeko bakardadeari buruz modu teorikoan hitz egiten, baizik eta bakardadea eragiten duten uneak zehaztasunez identifikatzen dituzte, hala nola norbait alargun geratzen denean, leku berri batera aldatzen denean, edo bat-batean autonomia galtzen duenean.

Bakardadea nola azaleratzen den ere ikusten dute. Adibidez, jendeak bere ezinegona zeharka adierazten duenean edo bakarrik sentitu arren normaltasun itxura egiten duenean.

Gainera, badakite zein faktorek laguntzen duten egoera okertzen. Adibidez, isolamendu handiagoa eragiten duen bizileku prekarietatea, edo hizkuntza hitz egin eta emozioak adierazi ezin izatea, edo estigma soziala, jendea laguntza bila ez ibiltzea eragiten duena.

Ezagutza praktiko horri esker ikusten dituzte askotan erraz ikusten ez diren eta batzuetan zerbitzu publikoetara ere iristen ez diren bakardade horiek.

b) Ikusezintasunak detektatzea

Ageriko beste eskaera batzuen atzean dagoen harreman-ondoeza detektatzeko duten gaitasunagatik nabarmentzen dira erakundeak.

Pertsona askok ez dute zuzenean laguntza eskatuko, bakarrik sentitzen direlako, baizik eta premia larriagoak dituztelako, hala nola zerbait berria ikastea, lana bilatzea, izapide zailetarako orientazioa lortzea edo oinarrizko laguntza jasotzea.

Orduan sortzen da lehen kontaktu hori, azpiko harreman-arazoa aurkitzen dutenean, eta horrek eskaera espezifiko bat batzuetan baino prozesu konplexuago bihurtzen du, isolamendua barne.

Gaitasun horri esker, gure informatzaileek hobeto ulertzen dute arazoa, “alargun eta bakarrik dagoen adineko emakume” baten ideia arruntetik harago joanez, eta egoera berriak ikusaraziz, estatistikek beti atzematen ez dituztenak, edo behintzat hain sakon atzematen ez dituztenak.

c) Komunitate-bitartekotza

Erakundeek zubi bizi eta dinamiko gisa jarduten dute pertsonen, auzoen eta erakunde formalen artean, eta funtsezko hiru funtzio betetzen dituzte nahi ez den bakardadearen inguruko edozein estrategia eraginkorri ekiteko:

- **Eguneroko detektagailuekiko konexioa:** hurbileko zerbitzuen (okin-degiak, farmaziak, ile-apaindegiak...) eta gizarte-zerbitzuen arteko kanalak ezartzen dituzte, eta ohiko errutinetan lehen alerta-zeinuak hautematen dituzte.
- **Sare informalak aktibatzea:** Borondate gurutzatuak, harreman-gune heterogeneoak eta elkarrekikotasun-dinamikak mobilizatzen dituzte, norabide bakarreko laguntzatik harago doazenak.
- **Muga errealak identifikatzea:** Zuzen-zuzenean dakite zer baliabidek funtzionatzen duten modu eraginkorrean lurraldean, zeinek dituzten egiturazko mugak, eta zer bitartekaritza komunitario eskain litezkeen babes instituzional egokiarekin.

Hori dela eta, elkarrizketek hiru elementu giltzarri eskaintzen dizkigute udalerrian nahi ez den bakardadearen fenomenoaren hobeto ulertzeko.

- Getxoko bakardadearen eguneroko bizitzara hurbilketa, non eta nola gertatzen den.
- Bakardadeak jota dauden pertsona taldeei buruzko ikuspegi zabalagoa, hala nola hiperkonektatutako gazteak, baina emozionalki bakarrik sentitzen direnak, beren kulturetan harrapatuta sentitzen diren laguntza sarerik gabeko pertsona migratuak, osasun mentaleko arazoak izan dituzten eta estigmak markatuta dauden pertsonak, edo inork ikusten ez dituen arduak gainkargatuta sentitzen diren emakumeak.
- Praktikan funtzionatzen duten eta mugak zein dituzten erkidegoaren laguntza-metodoak identifikatzea.

Nahi gabeko bakardadearen izaera

Nahi gabeko bakardadea ez da gauza bakar eta ulerterraza.

Pertsonaren bizitzaren, bere posizio sozialaren eta harremanen arabera da. Izan ere, bil-dutako diskurtsoek adin, egoera eta profil ezberdinak zeharkatzen dituen esperientziaz hitz egiten dute, nahiz eta kasu bakoitzean era desberdinean adierazi.

“Nahi ez den bakardadeari buruz beti izaten den ikuspegia adi-neko pertsona bat da, etxean bakarrik, normalean emakumea, baina hor mundu bat dago.” (EP2)

“Bakardadearen gaia konplexua da, edozein pertsonari eragiten diolako, edozein dela ere generoa, adina, egoera ekonomikoa, jatorria” (LH 1)

Lehen bereizketa esanguratsu bat bakardade objektiboaren eta subjektiboaren arteko aldea da. Pertsona batzuek isolamendu materialeko egoera argiak bizi dituzte, sarerik gabe, laguntza gutxi eta eguneroko elkarreragin txikia.

Beste kasu batzuetan, ordea, bakardadearen esperientziak iraun egiten du, nahiz eta nola-baiteko estaldura funtzionala egon edo konpainia egon. Bereizketa hori garrantzitsua da, fenomenoaren ulermena uzten baitu loturen irakurketa kuantitatibo hutsetik kualitatiboagora, harremanaren, aintzatespenaren eta bizipen emozionalaren zentzuan zentratzen dena.

“Ni zainduko nauen pertsona bat jartzen badidate ere, horrek ez du esan nahi bakarrik ez nagoenik” (LH 5)

“Batzuetan, nahi ez den bakardadea da, norberak bere burua hautematen duena, ingurukoekin identifikatuta sentitzen ez delako, eta, beste batzuetan, inork hitz egiten ez dizun bakardade desiratua da” (EP5)

“Hemen artatzen ditugun pertsonen (zaugarrien) %90ek, besterik ez esatearren, nahi gabeko bakardade egoera bizi dute maila handiagoan edo txikiagoan. Bikotekidea duen edo lagun pare bat dituen jendea dago hor, baina ikusten duzu ez direla lagun osasuntsuak eta ez dutela benetan betetzen ez egunerokoak ez ezerk.” (LH 7)

Horrekin batera, elkarrizketatutako pertsonen fenomenoaren zeharkako izaera azpimarratzen dute, eta bat datoz nahi gabeko bakardadeak oso profil sozial ezberdinak zeharkatzen dituela, ezin direla talde bakar batera mugatu.

Adineko pertsonetan agertzen da, baina baita migrazio ibilbideetan, bazterketa egoeretan, gaixotasun prozesuetan, haustura biografikoko uneetan eta, gero eta gehiago, gero eta gazteago diren pertsonetan ere.

Aldatzen dena ez da hainbeste fenomenoaren existentzia, baizik eta haren adierazpideak, haren abiarazleak eta hari aurre egiteko eskura dauden baliabideak.

“Denok gaude bakardadean momentu jakin batean, eta pertsona bakar bat oraindik bakardadean dago, gaueko 7etan iritsiko baitzara gimnasioari, dantzaldiari, auskalo zeri esan ondoren, eta berdin da, bakarrik planto egiten dut” (EP3)

“Bakardadearen gaia konplexua da, edozein pertsonari eragiten diolako, edozein dela ere generoa, adina, egoera ekonomikoa, jatorria” (LH 1)

Beste ezaugarri nabarmen bat, diskurtsoan identifikatua, nahi gabeko bakardadearen ikusizintasun soziala da.

Behin eta berriz azpimarratzen da gutxitan aurkezten dela eskaera esplizitu gisa, ezta ingurunerako egoera nabarmen gisa ere. Laguntzarik ez eskatu: isiltasunetan, errutina mekanikoe-tan eta biziraupen emozionalerako estrategietan adierazten da, eta kanpoko begiraden aurrean kamuflatu egiten dute.

“Askok kostatzen da norbera egoera honetan dagoela onartzea” (LH1)

Askotan, autosufizientzia diskurtsoen (“ondo nago horrela”) edo lotsa sortzen duen estigma-ren atzean ezkutatuta geratzen da. “Bakartia” gisa ikusteak harrera publikoa geldiarazi eta disimulu aktiboa sustatzen du.

“Zuk zeuk esatea ‘bakarrik nagoen pertsona bat naiz’, ez baita erraza esatea, ez onartzea, ezta norbaitek nabaritzea ere. Bakarrik dagoen jende askok, agian, ahal duena egiten du disimulatzeke. (...) Hain du estigma handia, non uste baitut hori ezkutatzeko aukera duen jende askok ezkutatu egingo duela.”
(BB14)

Plazak edo parkeak bezalako espazio irekietan ere, bakardadea modu ikustezinean koexistitzen da. Arretaz begiratzea nahikoa da xehetasun sotiletan erreparatzeko, hala nola elkarrekintzarik eza eta jarduera kolektiboaren arteko presentzia bakartiak.

“Herriko plazarik ezagunenetan aurkituko duzu haurrak jolasten ari direla, baina badira bakarrik dauden haurrak ere. Orduan uste dut badirela espazio batzuk non ematen duen inor ez dagoela bakarrik, eta lasai begiratzen eta behatzen jartzen bagara, badago jendea bakarrik dagoena.” (BB17)



Opakutasun hori areagotu egiten da egoera espezifikoetan, hala nola kaleko bizitzan, eta, aitzitik, errenta-maila handiena dutenetan.

“Hemen faktore ekonomikoa funtsezkoa da. (...) Uste dut maila ekonomiko handiagoa duten pertsonen onarpen-arazo gehiago dituztela. Nahi ez den bakardade hori onartzekoa. Iritzi bat da. Normalean, beste profil batzuk izaten dituzte. Eta badituzte berezkoak, beren klubak, beren bizimoduak, beren inguruneak” (EP3)

“Kalean hainbeste hilabete eta oso ikusezin bizitzeak dakarren bakardade eta babesgabetasun sentimenduari aurre egiteko modua ere bada, kaleak asko ikusezin bihurtzen baitu” (LH 5)

Elementu horiek guztiek opakutasuna sustatzen dute, eta horrek azaltzen laguntzen du zergatik bakardade egoera asko radar instituzional eta komunitariotik kanpo geratzen diren oso fase aurreratuetara arte, eta horrek eragozten du haiek garaiz hautematea.

Egoera askok zergatik egiten duten aurrera azaltzen ere laguntzen du, hurbileko inguruneak edo baliabide formalek horiek argi eta garbi hauteman gabe.

“Nahi gabeko bakardadearen arazoa oso zaila dela aurre egitea da, arazoa diagnostikatu ahal izatea baita. Izan ere, benetan nahi gabeko bakardadea sufritzen duen pertsona etxe batean dago, inork ez dakien pisu batean (...)” (EP8)

Izan ere, nahi ez den bakardadea ez da soilik esperientzia pertsonala, fenomeno estrukturala baizik.

“Bakardadea, azkenean, egiturazkoa da. Guretzat, ahultasun-egoeran dauden ia talde guztiek (...) egiturazko bakardadea pairatzen dute” (LH1)

Hori argi eta garbi ikusten da osasun mentalari lotutako kontakizunetan, non loturen galera ez baita agertzen istripu biografiko gisa soilik, baizik eta erlaziozko estigmatizazio- eta kanporatze-prozesuen efektu gisa.

“Gaixotasun mentalaren diagnostikoa duzunean, zure ingurua desagertu egiten da... Nik lagunak nituen, (...) unibertsitatean, psikiatriko batean ingresatuta, diagnostiko bat daukat eta nire lagunak desagertu egiten dira. Familia desberdin tratatzen hasten zait (...) hori guztia desagertu egiten da” (LH1)

Oro har, azterketa kualitatiboari esker esan dezakegu nahi gabeko bakardadea harreman-fenomeno gisa ulertu behar dela, subjektiboa eta sozialki bitartekatua. Fenomeno horrek ez du esan nahi bakarrik ez dugula konpainiarik, baizik eta ez dugula lotura esanguratsurik, ez dugula elkar onartzen eta ez dugula erkide izateko benetako aukerarik.

Alde horretatik, interesgarria da nabarmentzea elkarrizketatutako pertsonen nola nabarmentzen duten gizarte-aldaketek aldaketak eragiten dituztela pertsonen harreman- eta emozio-beharretan, eta horrek eragin zuzena duela fenomeno hau temateko moduan.

“Egia da nahi gabeko bakardadea aldatuz joan dela historian zehar. Gero eta indibidualistagoak gara, orduan, ez da bakarrik jende gehiago egotea (...) komunitate sentimendua erabat galtzen ari dela da” (EP5)

“Bada momentu honetan atentzioa ematen didan gizarte eredu bat, orain bakardadeaz arduratzen ari gara, lehen jateaz, lana edukitzeaz eta hezkuntza edukitzeaz. Gure Maslow piramidean beste era batera doa (...) Eta orduan jada ez da elikadura eta horrelakoa bakarrik, baizik eta beste gauza batzuk dira, gizarte askoz garatuago batean sortzen diren beste behar batzuk. Ni ez nintzateke bakardadeaz ari, noski, beste gauza batzuk, oinarritzko beharrak, konponduta izango ez bagenitu” (EP6)

Elkarriketek erakusten dute nahi gabeko bakardadearen errealitatea profil horretatik aldentuta dagoela/ argiago identifikatzen ditu gizarte-irudimenak, adineko emakume alargunarenak, nahiz eta kolektibo horrek erreferentzia errepikakorra izaten jarraitzen duen.

Jasotako diskurtsoek ikuspegi zabalagoa eta esposizio-egoeren dibertsifikazio esanguratsua eskaintzen dute, non adinak, migrazio-ibilbideak, osasun mentalak, identitateak edo zainketa-gaiek, besteak beste, isolamendua bizitzeko modu desberdinak eratzen dituzten.

a) Profil klasikoak

a.1) Adinekoak

Pertsona nagusien taldea nahi gabeko bakardadearen erreferente ohikoentzat agertzen da, hauskortasun fisikoarekin, sarearen galerarekin eta kronifikazio prozesuekin lotuta. Hala ere, erakundeek talde horren irudi homogeneoa gaitzesten dute enfatikoki, adinaren, baliabideen eta ibilbideen araberako barne aniztasuna nabarmenduz.

*“Kolektibo anitza da gainera, oso anitza, zu ez baitzara berdina
65etik 75era edo 75etik 80ra, eta gero 90era.” (EP8)*

Ez dira bakarrik iruditeria tradizionaleko emakume alargunak, espektro zabala baizik: 60 urteko jubilatutako aktiboetatik hasi eta mendeko laurogeita hamar urtekoetaraino, baliabide ekonomikodun profiletatik hasi eta prekarizatuenetaraino. Irudikapen mediatikoak sinplifikatu egiten du benetako konplexutasun hori.

*“Adineko pertsonak unibertso bat dira, ez da kategoria bakar bat,
ez da telebistako iragarkietan ikus dezakezuna, era guztietako
jendea duen unibertso bat da” (EP4)*

Zahartzaroa, gainera, baldintza astungarriekin gurutzatzen da, hala nola mendekotasun ekonomikoarekin, komunitate mailan baliabide gutxi dituzten auzoetan kokatzearekin edo migrazio-ibilbideekin. Horren adibide da jomugako gizartera gazte heldu ziren emakume migratzai-leena, gure udalerrian gehienbat Zaintza sektorean dihardutenak, zahartzaroan babes sarerik gabe geratzen dira, deserrotze kulturala belau-naldien arteko isolamenduari gehituz.

“Asko kezkatzen nau hona etorri diren migratutako adin jakin bateko pertsonak, eta, ziurrenik, haiek izan ziren zaintzera iritsi ziren lehenak. Eta (...) 70 izateko unea iristen da, eta ez du sarerik, ez du familiarik, eta super mega bakarrik daude”
(LH10)



b) Bistaratzen diren profilak

b.1) Adin ertaina

Adin ertaineko pertsonak (40-50 urte) profil esanguratsu gisa agertzen dira, nahi ez den bakardadeak eraginda, itxurazko normaltasun funtzionalak ikusezin bihurtuta.

Lanera joaten dira, errutinak mantentzen dituzte, baina hausturak (dibortzioak, doluak, langabezia), autoestimua baxua eta emozionalki deskonektatzen dituzten prozesu depresiboak aurrez aurre jartzen dituzte. Erakundeek nabarmendu dutenez, talde hori “oharkabea pasatzen da”, ez baitator bat estereotipo klasikoekin.

“Bizi den 40 urteko edo 50 urteko emakume edo gizon bat, lanera doa, itzuli egiten da eta asteburuan bat baino gehiago bakarrik dago. Hau da, era guztietako kasuak daudela” (EP2)

Bereziki harrigarriak dira bat-bateko gaixotasunak azpian dagoen harreman-hauskortasuna adierazten duten kasuak. Minbizia duela gutxi diagnostikatu dioten emakume bat ez da hainbeste gaixotasunaren beldur, prozesuan bakarrik geratzearen beldur baizik. Bizi-krisiaren une horiek aurretik zeuden bakardadeak argitara ateratzen dituzten detonatzaile gisa jokatzen dute.

*“Behin neska bat etorri zen (...) desesperatuta, Urdulizetik atera berria zelako, bularreko minbizia atzeman berri zioten, eta bera kezkatuta zegoen lehenengo gauza bakarrik zegoelako zen, kanpoan bizi ziren bi alaba zituen, eta orduan esaten zuen: “Niri nork lagunduko dit?” (LH2)
decía: “¿A mí quién me va a acompañar?” (EP2)*

Lehen mailako arretako erakundeek prebalentzia handia ikusten dute adin-tarte horretako emakumeetan, hainbat arrazoik (gaixotasuna, migrazioa, kontsumoa, hausturak) bat egiten baitute harreman-isolamenduan. Gizarteratzerako “urratsa emateko” zailtasunak areagotu egiten ditu ibilbide horiek.

“Adin ertaineko jendea, gizarte normalizatu bat omen den horretan integratzeko gai ez dena. (...) Autoestimua oso baxu dutela eta ez direla gai pauso hori emateko. Depresioak dituen jendea, (...) motiboak askotarikoa dira. Gaixotasuna, migrazioa, kontsumoa...”
(EP7)



b.2) Gazteria

Irudi konbentzionalaren aurka, gazteria talde ahul gisa agertzen da indarrez, nahi ez den bakardadeari dagokionez. Gaur egun kolektiboak aurre egin behar dion arazo garrantzitsuenetakotzat jotzen dute erakundeek, baita adineko pertsonen gainetik ere zenbait testuingurutan, eta hori guztia gizarteak harremanak ahulagoak izateko bilakaera izan duelako gertatzen da.

“Gazteria... hautematen ari garen arazo handienetako bat da” (LH6).

Paradoxikoki, gazte asko familian bizi diren arren, bakardade sakona hautematen dute, hiperkonexio digitala gorabehera deskonexio emozionalaren ondorio. Digitalki “konektatuta” egotearen usteak aurrez aurreko lotura esanguratsurik eza ezkututzen du.

“Nire inguruko pertsonak (gazteak) ikusten ditut, familia batekin etxe batean bizi direnak, bakarrik eta bakarrik sentitzen direla bizi eta nabaritzen dutenak. Oso konektatuta gaudela uste dugulako eta ez dugulako ezer konektatzen” (EP5)

Sare sozialek dinamika hori larriagotzen dute: ez bakarrik benetako harremanak ordezkatzuz, baizik eta hutsetik lagun berriak eraikitzea zailduz. Profesional gazteek ere onartzen dute ez dakitela nola sortu lotura berriak lehendik dauden zirkuluetatik harago, ez baitago gizarte-interakzioa bultzatuko duen espaziorik.

“Uste dut sare sozialen eta eremu digital sozialaren erabilera ez garela arautzen ari (...) Eta gazte jende asko dago ezerekin identifikatzen ez dena eta baita ni neu ere, jende gazte gehiago ezagutu nahiko banu, zerotik, ez nuke oso ondo jakingo nola hasi nire betiko lagunez harago. (...) Zerbait konplikatua da pertsona berriak ezagutzea, eta ez da inotik sustatzen den zerbait” (LH 5)



“Gero eta gehiago ari da eragiten gazteengan. Gauzak entzuten dituzu, eta beldurtu egiten zara, gero eta jende gazteagoaren profilak ikusten dituzula, baztertuak eta bakarrik daudenak, nahi gabe. (...) Orain etxean geratzen zara ordenagailuarekin, mugikorrarekin, (...) konturatu nahi duzunean esaten duzu “Ui! Ez daukat hemen inor” (LH 7)

Alderdi digital horri familia-testuinguru prekarizatuak gehitu behar zaizkio: nerabe ia-ia bakarrik dira, guraso depresiboek, absenteek edo biziraupen ekonomikoan murgilduta daudenek ez baitute oinarritzko akonpainamendu emozionalik.

“Jende asko dago, neska-mutil asko, nerabe eta gazteenak, oso bakarrik daudenak familia oso prekarizatuak daudelako. Adibidez (...) ia bakarrik bizi den mutila, ama depresiboa duelako; aita ez da existitzen. Familia batzuk oso desegituratuak daude, oso prekarioak, horiek ere lan egiten dute, ez daude seme-alabekin, ekonomikoki gabezia askorekin.” (LH8)

“Lehen bai, bagenituen etxean ordu gehiago egoten ziren haurren profilak, gurasoek lan egiten zutelako eta etxean askoz ere itxiago egoten zirelako norekin egon ez edukitzeagatik kalean edo parkean edo dena delakoan, eta orduan bai ekartzen zituztela ludotekara.” (BB9)

b.3) Pertsona migratuak

Migratutako pertsonak “arrisku handiko” kolektibo gisa identifikatzen dira nahi ez den bakar-dadea jasateko orduan, hainbat arrazoiengatik, hala nola erreferentziazko talde primario-rik ez izateagatik, helmugako gizartean kultura-talka izateagatik eta ingurunetik kanpo loturak egiteko zailtasunagatik. Oinarrizko euskarririk gabe iristen dira, familia, txikitako lagunak, ikastetxe partekatuak, dena hutsetik berreraiki behar den lurralde arrotz batera.

“Zeurea ez den herrialde batera etortzen zara, sarerik ez duzun herrialde batera, herrialde honetako ikastetxera joan ez zaren lekura, lagunik ez duzun lekura, ezagutzen ez zaituzten lekura, familiarik ez duzun lekura, ezer ez duzun lekura” (LH 3)

“Orain hemen integratu behar dut, nola egingo dut? (...) Nola eraikitzen duzu hemen kulturalki zurea ez den etorkizuna?” (LH6).

Hasierako sareak garaikideetara mugatzen dira (ukrainarrak ukrainarrekin, hegoamerikarrak elkarren artean...), benetako integrazioa errazten ez duten ghettoak osatuz.

“Beren herrialde berean jaio ziren edo beren hizkuntza bera hitz egiten duten pertsonetara soilik mugatzen den sare soziala duten mutilak dira, eta sare soziala ez doa askoz harago, ez da hemengo errealitatera irekitzen” (EP5)

Bereziki ikusezin bihurtzen dira Hego Amerikako emakumeak etxeetan, lan-eremuetan konfinituta, egoitza-aukerarik eta topaketa komunitarioetarako denborarik gabe. Bere bakardadea karga bikoitzagatik larriagotzen da: etxeko lanak + espazio propioak gabeko deserrotze kulturala.

*“Emakume
hegoamerikarrak ikusten
ditut, etxeetan lanean ari
direnak, barnekoak” (LH 6)*



b.4) LGTBQ+ eta gorputz ez normatiboak dituzten pertsonak

LGBTQ+ pertsonak eta gorputz ez normatiboak dituztenak bakardade partikularrak bizi dituzte, ezkutatzearekin eta indarkeria sinbolikoarekin lotuta, itxuraz inklusiboak diren espazio publikoetan. Ez da soilik konpainia falta, egiturazko bazterketa baizik.

“Pertsona lodiek ere bai, askok ez dute kalera atera nahi, nahiago dute etxean gelditu jarduera sozial baten aurrean, non nola jaten duten begiratuko dieten, nola ibiltzen diren kritikatuiko diete. Arautik kanpo dagoen eta sistemaren indarkeria hori sentitzen duen edozein gorputz, nire ustez... espazio publikoaren erdian dagoen bakardadea da.” (EP17)

“Badirudi ulertzen dugula mundu guztiak patroi eta mozketa berari jarraitu behar diola. Eta zaila egiten zaigu onartzea ez dela horrela. Orduan, errealitate horretatik pixka bat ateratzen den edonork, errealitatean ez baitago errealitate arauemailerik, baztertu egiten dugu” (EP5)

LGBTQ+ kolektiboaren barruan ezagutzeko prozesuak isolamendua sortzen du “armairutik atera” aurretik, batez ere ikuspenak arriskuak dakartzan udalerri txikietan. Bakardadean igarotzen da autoaurkikuntzaren fase hau, eredu eta espazio segururik gabe.

Zahartzaroak dinamika hori larriagotzen du: marjinaltasuna bizi izan zuten LGTBQ+ pertsonak armairura itzultzen dira egoitzetan, belaunaldien arteko ulermen ezari aurre eginez.

“Zahartzarora iristea zaila bada, beti marjinaltasunean egon den kolektibo batekoa bazara (LGTBQ+), bada are konplexuagoa. Adibidez, zaharren egoitzen munduan, gay zara, queer zara, lesbiana zara eta han armairutik ateratzea oso konplikatua da. Jendeak armairutik atera gabe jarraitzen du, edo armairuan sartzen da berriro egoitza batera iristean. Horrek esan nahi du alderantzizko prozesua bezala dutela bat-batean.” (EP8)

LGTBQ+ haurtzaroak etorkizuneko erronka dira: gizartea ez dago prestatuta haurtzarotik identitate desberdinei laguntzeko, eta horrek bakardade goiztiarrak sortzen ditu, ibilbide osoak markatzen dituztenak.

“LGTBQ+ haurtzaroak ere, gizartea oraindik ez dago prest identitate horiek jaso eta laguntzeko. Hor badago nahi ez den bakardade bat, adi egon eta lagun egin behar zaiena” (BB17)



b.5) Emakume zaintzaileak

Zaintza luzeko egoeran dauden emakumeek bakardade ikusezina bizi dute, etengabeko gainkargak eta espazio propioen erabateko gabeziak markatua.

Bere eguna erantzukizun saihestezinetan kontsumitzen da (senar ezinduak, guraso zaharrak, biloba txikiak), eta horiek ibilaldiak edo oinarritzko topaketa sozialak egitea eragozten dute. Dinamika horrek “biziraupen funtzionalera” baztertzen ditu, elkarrekiko loturetarako denborarik gabe.

“Zaintzen duen jendeak bakardade eta larritasun egoera du (...) zuk paseatzera joatea proposatzen badiezu eta ezin badute (...) nire senarra zaindu behar diodalako da (...) geratu eta aguantatu egiten zara. (...) Pertsona horiei ere tresnak eman behar dizkiezu ateratzeko” (EP2).

Aipagarria da, halaber, galdu ondorengo hutsunea, zainketak amaitzen direnean. Urteetan bilobak hazi zituzten emakumeek depresio sakonari egin behar diote aurre rol nagusi hori galtzean. Biloba nerabeek, orain autonomo direnek, bisitatzeari uzten diote, beren errutinen lotura esanguratsu bakarra hautsiz.

“Familia-medikuntzan, depresio-kasu asko detektatzen ziren, eta, horren ondorioz, bilobak denbora guztian zaintzen aritu zen jendea, hau da, ia hazi egin zituen, eta bilobek 12 urte zituztenean, 13 urte, jada autonomoak ziren, eta ez ziren joaten ikustera” (LH2)



b.6) Gizonezkoak

Analisian behin eta berriz errepikatzen den ideia da gizonek beren bakardadea hitzez ez adierazteko joera dutela, bakardadea pribatuan jasaten dutela eta hautematea zailtzen dutela. Jarrera kultural hori gailu komunitarioetan parte hartzeko mesfidantzan zein ondoez emozionalaren ukazioan antzematen da, baita profesionalentzat nabarmena denean ere.

“Gizonak ez dizu esango bakardadean dagoenik, ez zaizu tailerre-tara etorriko, ez zaizu etorriko. Hori horrela da” (EP3)

“Hemen artatzen ditugun bakardade egoera horretan bizi diren gizonak gutxiago partekatzen dute. Bizi dute, zuk ikusten duzu, badakizu. Baina ez dute hainbeste bilatzen konpainia, baizik eta haiek ahal duten bezala jasaten dute. Eta, hala ere, emakumeak gehiago irekitzen direnez, laguntza gehiago eskatzen dute” (LH7)

Ikusezin bihurtzeko joera hori ez dator bat emakumeak laguntza eskatzeko duen joerarekin; izan ere, eredu diferentzial giltzarri bat eratzen du esku-hartze espezifikoak diseinatzeko.

“Joera handiagoa dago emakumeen artean gizonen artean baino elkar babesteko (...) Eta horregatik, nire ustez, adineko gizonen arteko bakardadea handiagoa izan daiteke, biziagoa, emakumeen artekoa baino” (LH 4)

“Horretara jotzen dute, hitzez adieraztera, aipatzera eta arazoa dela onartzera. Kosta egiten zait etxetik irtetea, ez dudalako indarririk aurkitzen ezta ohetik jaikitzeke ere. Haiek gehienetan ez (...) egia da gizona gehienetan gehiago jarraitzen saiatzen dela, ez aitortzen.” (EP7)

Laburbilduz, azterketa bat dator esatean ez dagoela profil bakar nagusi bat, baizik eta esposizio-egoera gurutzatu eta askotarikoak; horregatik, nahi ez den bakardadea agertzen da hauskortasun-baldintzak (adina, osasuna, migrazioa...) eta harreman-euskarrien galera gainjartzen direnean, eta horrek nabarmen handitzen du diagnostikoaren fokua, ohiko iruditeriatik harago.

Dibertsifikazio hori are gehiago zailtzen da profil horiek zaurgarritasuna areagotzen duten beste alderdi batzuk pilatzen dituztenean: deserrotzea eta gainkarga ikusezina uztartzen dituzten emakume migratzaile zaintzaileak; mugikortasun murriztua duten eta adina eta egoitza-isolamendua aurrez aurre jartzen dituzten adinekoak; osasun mentaleko arazoak dituzten gazteak, sare ahulei estigma eransten dietenak, adibide batzuk aipatzearren.

Interseksionalitate horrek, ahultasun efektu esponentzialak sortzen dituenak, azaltzen du zergatik nahi gabeko bakardadea areagotu egiten den hainbat faktorek bat egiten dutenean, hurrengo atalean aztertuko dugun bezala.

Nahi gabeko bakardadeari buruzko
diagnostiko parte-hartzailea Getxon



Familia- eta gizarte-sareen hauskortasuna

Lehen mailako sarearen galera edo ahultzea funtsezko baldintza gisa agertzen da. Alarguntasuna, seme-alabak etxetik kanpora ateratzea, ezkontideren bat hiltzea edo haustura biografikoak direla eta, pertsona asko lehen beren egunerokotasunari eusten zion oinarritzko euskarririk gabe geratzen dira, eta isolamendu prozesu progresiboei ekiten diete.

“Familia-egoeraren aldaketak erabakigarriak dira (...) dibortzioak, heriotzak” (LH4)

“Hemengo jendea, bada, banantzeengatik, bikotearen heriotzagatik, alkoholarekin arazoak izateagatik, (...) faktore ezberdin asko dira, eta horrek bakardade nahiko indartsu batera eramaten ditu. (...) Betiko hemengo jendea da, Getxokoa, baina dena delakoagatik deskonektatuta geratu direnak. Agian bere sarea zuen jendea, baina erori egin da” (EP7)

Horrez gain, sarerik ez izateak isolamendu fisikoa ez ezik, emozionala ere badakar: kezkak partekatzeke ezintasuna eta arazo pertsonalen zama eksklusiboa, eta horrek bakardadea sakontzen du.

“Nire ustez, bakardadea nabariagoa da aldaketa-garaietan, bizi indartsua, eta horrek zure bizitzan duzun posizioa birplantearazten dizu (...) dolu-prozesu bat, dibortzio bat, batzuetan jaiotza bat ere bai. (...) Alaitasuna bezalako emozio indartsu eta politik agertzen diren bezala, bakardadea edo tristezia erabatekoena ere etortzen da askotan, hor dator, aldaketetan” (EP5)

Bereziki erabakigarria da talde ahulen kasuan, hala nola pertsona migratuen kasuan, zeinentzat familiarik ez izatea larriagotu egiten baita toki batean eraikitako sareak funtzionalak edo emozionalki egokiak ez direnean.

“Profil migratzailea, noski. Azkenean ez du familiarik, ez du sarerik. Sarea egitea lortzen duenean, ez da sarerik egokiena.” (EP7)

Egoitza-isolamendua

Etxebizitza lehen mailako egiturazko astungarri gisa agertzen da: etxebizitza isolatuak, non bakardadea ikusezin geratzen den, batez ere familiaren galerarekin edo irtetea eragozten duten muga fisikoekin gurutzatzen denean. Dinamika horrek etxea tranpa bihurtzen du, babesleku.

“Nahi ez den bakardadea benetan pairatzen duen pertsona etxe batean dago, kultura gutxiko pisu batean (...) zure familia-ingurunea desagertzen bada, gaitz bat baduzu (...) inork ez dakien pisu batean sartuta egongo zara” (EP8)

Giltzaperatze hori areagotu egiten da oztopo psikologikoen eta logistikoen oinarritzko baliabide eta zerbitzuetarako sarbidea mugatzen dutenean, eta bazterkeria sistematikoaren sententzia sortzen da, eta horrek indartu egiten du etxebizitzan hasitako isolamendua.

“Arazo gehiago ikusi ditugu [...] irisgarritasun-arazoak, fisikoak zein psikologikoak, direla-eta bakarrik dauden pertsonenak” (LH1)

Hirigintzari dagokionez, arrapala gabeko eskailerek edo igogailurik ez izateak, espazio publikoetan interakzioa zailtzeaz gain, sareak berreraikitze berezko interakzioa zailtzen duen diseinu etsaikorra gauzatzen dute. Espazio zaindu eta argiztaturik gabe, profil bakoitzari egokituta, saretarako funtsezkoa den interakzio espontaneo ezinezko bihurtzen da.

“Espazio lagunkoia edo espazio zaindua, espazioak edo argiztapena zaintzeko zentzuan. Profil bakoitza zaintzea baino zerbait espezifikoagoa izango da, pertsonak ere irteteko eta harremanak izateko gogo handiagoarekin senti daitezkeen.” (LH11)

Ateratzen saiatzen denean ere, batzuetan auzokoek faktore astungarri gisa jotzen dute erre-fusa edo axolagabekeria sortzen duenean, eguneroko gertutasunezko lotura posibleak hautsiz.

“Auzotarrek eragina dute kriminalizatzen edo begiratzea saihesten edo haiengandik pasatzen (gazte migratzaileak) edo aurpegi txarrak jartzen. Horrela eragiten du. Zuzenean ez erlazionatuz” (LH5)

Hizkuntza-arrakala

Hizkuntza-gaitasunik ezak oinarritzko administrazio-izapideak eta emozioen adierazpena blokeatzen ditu aldi berean, eta pertsonak babesik gabe uzten ditu, alderdi praktikoa eta emozionala uztartuz.

“Batez ere, adibidez, paperak edo gauzak prestatu behar dituztenean: “Eta hau nola egingo dut? Ez dakit eta bakarrik nago” Pixka bat ateratzen zaio esamolde hori naturalagoa balitz bezala” (EP6)

“Askoz errazagoa da sentimenduez zure ama-hizkuntzan hitz egitea” (5. HE)

Hizkuntza partekaturik gabe, eguneroko harremanak eta aisialdi komunitariorako sarbidea bideraezin bihurtzen dira: solaskiderik gabe paseatzeak denbora librean bakardade anplifikatu bihurtzen du, konfiantza emozionalik ezak atzerakada sakontzen duen bitartean.

“Hizkuntzaren gutxieneko ezagutzarik ez dagoenean erabat isolatuta zaude (...) Hizkuntza ez baduzu, aisialdi gutxi (...) Bai, paseatzera joan zaitezke, baina ezer gutxi gehiago. Norbaitekin ez bazaude, konplikatua, norekin ere ez daukazu.” (EP7)

Hizkuntza lantzeko tokirik ez egoteak gorpil zoro hori betikitzen du, batez ere ikasketarekiko ekimena erakusten dutenentzat, baina eguneroko bizimoduan aritzeko ohiko solaskiderik ez dutenentzat.

“Erabili ahal izateko espazio batzuk sortzen ez badira (...) gutxi gorabehera hitz egin nahi dutenak (...) ez dago” (EP12).

Bizileku-prekarietatea

Bizileku-prekarietateak sistematikoki hausten du kolektiboentzako sare hasiberrien sorrera, eta egoera ahuletara itzultzen ditu, komunitate-loturako prozesuak zapuztuz eta etxebizitza duina ia lortu ezineko jomuga gisa agertzen duten ibilbideak iraunaraziz.

Udalerriko gazte migratzaileekin zuzenean lan egiten duten profesionalek esplizituki adierazten dute bizitegi-normaltasunaren irrika hori, kolektiboan nahi ez den bakardadeari aurre egiteko oinarrizko baldintza gisa.

“Nik azken urteotan ikusten dudan desberdintasuna da lehen enplegu-mugikortasun handia zegoela eta orain enplegu-mugikortasun horri etxebizitza-mugikortasuna gehitu zaiola; orduan ezin dute ezer eraiki... Etxebizitza toki batera errailtzen zaituen zerbait da...” (BB15)

“Mutiletan (gazte migratzaileak) argi eta garbi. Ez lukete bakarrik egon nahi. Nahiko lukete (...) lan eta gizarte egoera batean egon, etxebizitza bat edukitzeaz, etxea edukitzeaz, eta, nire ustez, normaltasunez egoteaz” (LH6)

Etxebizitzarik ez izateak narriadura fisiko-psikosoziala dakar, eta horrek bizikidetza normalizatuko dinamiketara itzultzea eragozten du, egiturazko bazterkeriaren zirkulua itxiz. Kaleko egoeren eraginpean denbora luzez egoteak bakardadea larriagotu ez ezik, ordutegi, arau eta harreman egonkorretara egokitzeko gaitasuna ere ahuldu egiten du.

“Etixerik gabeko pertsonak ez dute hirugarren sektoreak baino laguntza-sare handiagorik... Getxoko aterpetxeak uste dut 3 gau eskaintzen zituela eta hortik aurrera urte eta erdiko ilaran sartzen zara, bakardadean.” (BB16)

Barneko langile gisa lan egiten duten emakume migratuek beste udalerri batzuetan baino presentzia handiagoa dute, eta bereziki ikusezina den prekarietateari aurre egiten diote. Lan-eremuetan daude, ez dute bizitegi-alternatiba propiorik, eta haien isolamendua larriagotu egiten da, ez baitago topagunerik eta zaila baita sareak etxeko eremutik kanpo egitea.

“Bakardade handiagoa dago barruetan... hemen Getxon ere ikusezin dagoen kolektiboa da” (LH1)

Segurtasun emozionalik eza eta autoestigma

Bakardadea onartzeko segurtasun ezak edo lotsak, laguntza bilaketa geldiarazten du.

Isolamendua ezagutzeko eskua jendaurrean altxatzea ez da erraza, eta, horregatik, deskonektatuenek zailago aurkitzen dute elkarte edo zerbitzu komunitarioen atea gurutzatzea. Hasierako mesfidantza hori espazio ezezagunetan epaituak izateko beldurrean errotzen da.

“Gure esperientziak lehenik segurtasun emozional ezarekin du zerikusia (...) Zaila da benetan bakardade egoeran dagoen jendea, beste elkarteetara konektatuta ez daudenak, etortzea; izan ere, noski, nola etorriko zara inor ezagutzen ez duzun leku batera? (BB1)

“Nire ustez, autoestimu hori ere garrantzitsua da; izan ere, zu zaharra, gaixoa, ezindua ikusten hasten bazara (...) bada erabaki duzu sofan eseri eta telebista ikustea, eta horrek eramango zaitu nahi gabeko bakardadetik sufritzera.” (EP8)

“Taldean (gazteetan) ikusi duguna da ziklo bat bezalakoa dela; izan ere, ni lotsatia banaiz, nahiz eta interakzioak sortu, agian sozialki parte hartzera gehiago presionatzen naute, orduan gehiago isolatzen naiz. Eta buztanari hozka egiten dion amesgaiztoa bezalakoa da...” (BB16)

Bakardade kronifikatuak merezimendurik ezaren uste osoa sortzen du, eta, horren ondorioz, pertsona ahulek barneratzen dute “merezi” dutela isolamendua edo ez dutela balio sozialik, eta harreman-aukerei boikota egiten diete, baita aukera horiek eskaintzen zaizkienean ere.

Autoestigma horrek (“ez naiz nahikoa, ez nago parean”) zikloak betikitzen ditu, eta ziklo horietan erabilgarri dagoen laguntza ezin da erabili errefusari aurrea hartu zaiolako.

“Nahiko zaila da haiek (pertsona ahulak) batzuetan merezi dutela uste duten bakardade horretatik ateratzea. (...) Isolatzeko joera duen jendea da, bat-batean desagertzen dena, ez dizu telefonoa hartzen, ez duzu lortzen haiekin harremanetan jartzea. (...) Autoestimua hain daukate kaltetuta, gustuko izan dezaketela eta ondo etor dakiekeela dakizun zerbait potentia dagoenean, boikot egiten diote. Edo ez datoz, edo berandu datoz.” (EP7)

“Bakarrik nago baina ez dut inoren beharrik” dioten fatxadak arbuio berriaren beldurra maskaratzeko du. Aurretiko utzikeria-esperientziek autobabeserako mekanismoak sortzen dituzte, eta mekanismo horiek lehentasuna ematen diote isolamenduari, huts egindako loturak izateko arriskuaren aurrean. Osasun fisikoko arazoek uzurtze hori arindu egiten dute, itzulerarik gabeko aurreko jarduerak bertan behera utziz.

“Ez dakit benetan horrela sumatzen dutelako den, baina askotan beren burua babesteagatik, baina oso begirada estoikoarekin doaz eta beti esaten dute: “Bakarrik nago, baina ez dut inoren beharrik. Bakarrik egon nahi dut”. Eta batzuetan (...) uste dut gehiago dela beren burua babesteagatik, horrela nahi duten errealitate batengatik baino” (LH 5)

Identifikatutako faktoreek ez dute modu isolatuan jarduten, baizik eta pertsonaren egoera larriagotuz doan dinamika progresibo batean korapilatzen dira.

Oro har, lehen mailako familia eta gizarte sarea galdu edo ahulduta hasten da prozesua, eta horrek atzera eragin emozionala dakar, arbuioaren edo lotsaren beldurrez.

Isolamendu horrek, era berean, egoitza-isolamendura igarotzea errazten du, pertsona bere etxean giltzapetzen denean edo oztopo materialek harrapatuta geratzen denean, hala nola eskailerek, mugikortasun murriztuak edo irisgarritasun faltak.

“Zenbat eta haustura gehiago egon, orduan eta ezintasun handiagoa duzu berriro konektatzeko, eta zenbat eta denbora gehiago igaro, orduan eta zailtasun handiagoa”. (BB1)

“Zu bakarrik bazaude eta arazo batekin bazaude, gaixotasun batekin, edo mugikortasun urriko arazo batekin bazaude, edo arazo administratibo batekin bazaude, bada, orduan gauza negatibo guztiak batzen zaizkizu. Tresnak badaude (...) baina noski, ez badituzu ezagutzen. Nola iristen zara ezagutzen ez duenarengana? Hori da kontua, hori da auziaren kid” (EP2)

Harreman-zailtasun gisa hasten dena egiturazko bakardadean eta baldintza materialetan (etxebizitza prekarioa, hirigintza baztertzailea, hizkuntza-oztopoak) gauzatzen da, eta horiek oztopo psikologikoekin (autoestigma, segurtasun emozionalik eza) gurutzatzen dira, eta dimentsio materiala, harremanena eta afektiboa aldi berean landuko dituzten esku-hartzeak eskatzen dituzte.



“Gero bada gaztetatik arrastaka datorren jendea, bizi egoera bat, familiarra, desegituratua, bizimodu erabat desegituratua duten helduak izatera eraman dituena. Beste batzuk berdin, bere bizitzan kasu estresagarriren bat egon denean, kaleratze bat, iraupen luzeko langabezia bat, haustura bat. Une klabeak dira, eta ez dute asmatu horiek gaingiditzen.” (EP7)

Hala, harreman-zailtasun gisa hasten dena, azkenean, kroniko bihurtzen da egiturazko bakardade baterantz, non baldintza materialak oztopo psikologikoekin gurutzatzen diren.

Elkarrizketatutako erakundeak bat datoz esatean faktoreen uztartze horrek egiten duela, hain zuzen ere, esku-hartzea hain konplexu, fenomenoaren dimentsio materialak, erlatiboak eta afektiboak aldi berean landuko dituzten dimentsio anitzeko erantzunak eskatzen baititu.

Erkidego- eta lurralde-dimentsioari dagokionez, elkarrizketek bereziki interesgarria den irakurketa bat egiten dute, nola lurraldeak eta komunitate-dinamikek, kasu honetan Getxok, nahi ez den bakardadearen esperientzian eragiten duten.

Pertsonen ezaugarri indibidualetatik harago, jasotako diskurtsoek erakusten dute bizi diren auzoa, eguneroko espazioen irisgarritasuna eta tokiko gizarte-ehunaren intentsitatea faktore erabakigarriak direla, eta loturak erraztu edo, aitzitik, isolamendua larriagotu dezaketela.

“Izan dezagun giharreria bat auzoan, pertsona horri aukera emango diona hortik ateratzeko eta bakardadetik ateratzeko” (LH 3)

Hurbiltasun fisikoak eguneroko bat-bateko topaketak sortzen ditu. Hurbileko soziabilitate hori oso bestelakoa da auzo zatikatueta, non harremanak lausotu egiten baitira.

“Jendea gehiago bizi denean, non egunero erosketak egitean topo egiten duten, non agian etxe bat den 3 edo 4 solairurekin, baina jendea agurtu egiten da, badaki zein den lehenengoarena, hirugarrenarena...” (LH 4)

Udalerriaren karakterizazioan ikusi dugun bezala, Getxok belaunaldien arteko eta kultura anitzeko harremana sustatzen duten kultura-, kirol- eta hezkuntza-baliabideen sare zabala du.

Tokiko asoziazionismoak, kultura-gelek, kirol-espazioek eta abarrek oinarritzko azpiegitura gisa funtzionatzen dute, eta komunitate-partaidetza errazten dute.

“Egia da Getxok eskaintza desberdin asko dituela, kolektibo desberdinentzat. Kulturalak, kirol-arlokoak... Getxon, egia da gustatzen zaizuna gustatzen zaizula; seguru asko, aurkituko duzu. Espazio irekiak ditu eta gainera jarduera hauetako asko askotan doakoak dira. (...) Getxo harremana sustatzen duen udalerria da. (BB5)

*“Getxon dagoen asoziazionismoak, nire ustez, hori guztia babes-
teko aukera ere ematen du. Lehen komentatzen genuen kultur
gela, kirol espazioak, nik uste baietz” (EP6)*

Lortutako informazioa beste teknikekin osatuz, elkarrizketatuek alde nabarmenak sumatzen dituzte udalerriko auzoen artean, errealitate demografiko ezberdinak ez ezik, bakardadean zuzenean eragiten duten dinamika komunitario bereiziak ere badituztenak.

*“Areeta (...) askoz ere zaharrago dagoen auzoa da (...) izan dai-
teke jendea pixka bat bakartiago geratzeko bidea emango dizun
auzoa” (EP12).*

*“Nire ustez, Negurin eta Areetan badaude ekonomikoki indart-
suagoak diren kolektiboak, eta bakardade oso ondo estalia egon
daiteke han. Oso azaletik ateratzen ez dena, baina hor dagoena”
(EP6)*

*“Andra Marirenak, adibidez, nahiko urrun daude jarduera kolekti-
boa den guztitik” (EP4)*

Aldiz, Erromo edo Algorta bezalako auzoak biziago ikusten dira, merkataritza tradizional eta elkarte-ehunen presentzia handiagoa dutenak, denboran zehar harremanen jarraitutasuna errazten dutenak.

“Auzo bakoitzak duen izaera dela eta, uste dut, adibidez, Algorta eta Erromo nahiko antzekoak direla. Herriarentzat gauza asko egiten dituzte, gauza pila batean parte hartzen duten elkarte asko dituzte.” (BB9)

“Badira auzoak, Erromokoa kasu, nortasun propioa dutenak. Eta jendea normal ateratzen da eta bizitza asoziatiboa egiten du. (...) Uste dut Algortako eremu batzuk ere antzera pasatzen direla” (EP3)

“Algorta, nik uste dut sortzen duela herri bizitza gehiago bezala. Bidezabal ere gauza bera iruditzen zait.” (EP7)

Nolanahi ere, Getxo erdi-ikusitakoen begietara agertzen da, zatitutako udalerri gisa, eta errealitate bereziak hartzen dituen.

“Udalerri hau oso konplikatua da, udalerria zatituta dagoelako. Orduan erokeria da Areetan jarduera bat egiten duzulako eta Algortako jendea ez delako etortzen, eta Algortan jarduera bat egiten duzu eta Areetako jendea ez da etortzen” (EP2)

“Getxo ez da herri bat, gutxienez 2 edo 3 herri dira (...) Eta bakoitzak bere lehentasunak ditu” (EP4)

Lurraldeen arteko desberdintasun horiek ez dira kasualitatez gertatzen, baizik eta zenbait alderdik eragiten dituzte, hala nola osaera demografikoak, hiri-morfologiak eta eremu bakoitzeko tradizio komunitarioek.

Auzo zatikatuagoetan edo bizitegi-auzoetan, topaketa naturalerako gunerik ez egoteak eta hurbileko saltokien dentsitate txikiagoak “gizarte-itsasgarri” gisa funtzionatzen duten eguneroko elkarrekintzak zailtzen dituzte.

Merkataritza- eta elkarte-dentsitate handiagoa duten eremuetan, aldiz, harremanek modu organikoagoan irauten dute, baina ez daude testuinguru bakoitzari dagozkion bakardade espezifikoez salbuetsita.

“Leku batzuetan, aukera handiagoa dago pertsona hori hain bakarrik egon ez dadin lagundu dezaketen komunitate-aktiboak eskuratzeko, eta beste leku batzuetan ez dago hainbeste. Orduan agian bakardadea berdina izan daiteke, baina gero aktibatzeak daukazuna txikiagoa da”. (BB1)

Elkarrizketen ekarpen baliotsuenetako bat da tokiko merkataritza funtsezko eragile gisa identifikatzea nahi gabeko bakardadea goiz detektatzeko.

Okindegiak, farmaziak eta ile-apaindegiak ez dira soilik eguneroko elkarreraginerako guneak, baita pertsonen errutinen behatoki pribilegiatuak ere.

Ohiko bezero batek egun batzuetan agertzeari uzten dionean, auzoko saltokiak edozein zerbitzu formalek baino askoz lehenago detektatzen du gabezia hori. Hala, tokiko saltokiek ohiko bezeroen absentziak identifikatzen dituzte 2-3 egunetan, eta komunitate-sentsore gisa funtzionatzen dute, zerbitzu formalek baino bizkorrago.

“Hurbileko merkataritzak (...) egunero ogia erosten duen pertsona bat baldin badago, ogia erosten ez duenean (...) balio handia du harreman bat dagoelako. (...) Ikusten ez diren 2-3 egun daude-nean (...) alarmak jotzen du “ (EP14)

Aipatutako elementu nabarmen bat saltoki tradizionaletako langileen egonkortasuna da, konfiantza eraikitzeko aukera ematen baitu, ohiko bezeroak ezagutzea eragozten duen ka-teen etengabeko errotazioaren aurrean.

“Ni egunero taberna berera joaten banaiz gosaltzera, ba harreman batzuk josten noa, ezta? Taberna nire erreferentziazko leku bihur daiteke”. (BB1)

“Zuk orain okindegiak ikusten dituzu, eta dena dira kateak, okindegien kateak, 3 hilean behin neskaz aldatzen direnak, berriak botatzen eta hartzen dizkietelako. Ez da lehengo okina, egunero zena, eta orduan zure izenez ezagutzen zintuena” (EP2)

Hurbileko merkataritzak etxetik egunero irtetea sustatzen du, pertsona askorentzat harreman-hari bakar bihurtzen diren mikro-topaketak eraginez.

“Hurbileko merkataritza izateak egunero ateratzen zaitu zerbaite-ten bila, edozer dela ere. Hemen, pandemia garaian, zenbat jende ateratzen zen bere poltsarekin gauza bat erostera eta etxera, eta atera eta itzuli. Zergatik? Bada, harremanak izateko modu bat zelako, baina merkataritza gertu zutelako. Merkataritzak komunkazioari laguntzen dio” (LH6)

Hautemate-gaitasun hori denboran zehar eraikitako konfiantzazko harremanetan oinarritzen da, non saltokiak erosteko ohiturak ezagutzeaz gain, pertsonen ohiturak ere ezagutzen dituen.

Erakundeek proposamena da saltoki horiek “radar komunitarioen” rola hartzea, eta gizarte-zerbitzuei edo erakundeei ohartaraztea gabezia nabarmenak hautematen dituztenean, nahiz eta horrek protokolo argiak eskatzen dituen, datuen babesa errespetatuko dutenak eta bideratze-kanalak definituko dituztenak.

Elkarte-sarearen beraren irismena eta mugak jorratuz, elkarriketatutako erakundeak beren mugez jabetzen dira, pertsona isolatuenengana iristeko orduan.

Dagoeneko horietan parte hartzen dutenentzat sareak hartzeko, parte hartzeko eta berreraikitze-ko oinarritzko gune gisa funtzionatzen duten arren, ateak inoiz zeharkatzen ez dituztenak lortzeko zailtasunak aitortzen dituzte.

Elkarteak nolabaiteko atxikimendua duten pertsonengana iristen dira, baina ezin dira berez iritsi motibazio hori ez dutenengana. Oztopo nagusia da elkarteek lotsaren edo uzkurkeriaren oztopo psikologikoak jada barrutik gainditu dituzten pertsonak bakarrik hartzen dituztela. Iristen denak, bere isolamenduari aurre egiteko erabakia hartu du.

“Etorri eta izena eman eta bazkide egiten zaren momentutik, bakardade horri aurre egiteko pausoa ematen ari zara. Agian bakardade egoera izango duzu, baina pausoa eman duzu.” (EP2)

“Orduan sortzen ditugu ekitaldiak non jendea etorerrarazten dugun, eta oso ondo dago, baina agian pentsatu behar dugu jendearen etxeetara nola joan”. (BB1)

Bakardadeak identifikatzea, nagusiki, parte hartzeko espazioetan gertatzen da, non elkarriketek egoera ikusezinak azaleratzen dituzten (alargun geratu berriak, emigratutako seme-alabak), baina beti lotura prozesua hasi duten pertsonen artean.

“Lantegietan hor bai detektatzen duzu, jendeak dena kontatzen baitu. Ba badakizu bat alargun geratu dela, gero bakarrik geratu dela ikusten diozu, gero beste batek kontatzen dizu nire alaba ez dakit nora joan dela bizitzera (...) Oro har hor atzeman daiteke” (EP2)

Erakundeek onartzen dute baliabide mugatuekiko mendekotasuna dutela eta koordinazioa beharrezkoa dela bakardade ikusezinak lortzeko. Horretarako, ekitaldi erreaktiboetatik hartzaileengana iristen diren bitartekaritza proaktiboetara pasatzea proposatzen da.

“Guk ezin dugu gehiago kudeatu (...) ezin dugu seniderik aurkitu (...) Merkataritza eman diezagukete (...) baina guk ez dugu sarbiderik (...) instituzionaltasunarekin lotu behar da” (EP14)

Horrez gain, asoziazio-ekimenak baliabide publiko eskasak konpentsatzen ditu, baina ezin da eskalatu erakundeen laguntza koordinaturik gabe, borondatezko dinamiken menpe baitago, mugatuak hein handi batean.

“Gizarte langileak lan barbaroa egiten ari dira, baina baliabide gutxi dira (...) Badira, adibidez, kale hezitzaileak, gainezka eginda daudenak (...) eta nik uste dut badaudela entitate sozialak baina ezezagunak direnak eta dimentsio gehiagotan lan egin lezaketena” (EP6)

Egiturazko muga horrek azaltzen du zergatik den hain erabakigarria merkataritzaren, erakundeen eta gizarte-zerbitzuen arteko “zubiak” garaiz hautematea eta aktibatzea.

Elkarte-sareak lehendik dauden sareak mantendu eta zabaltzeko, baina mekanismo osagarriak behar dituzte laguntzarik bilatzen ez duten bakardade ikusezinenak identifikatzeko eta horiekin harremanetan jartzeko.

“Elkarte-sarean mugitzen den guztia erakundeok mugitzen dugu. (...) Ezin gara beti egon mugitzen duten erakundeen menpe (...) Batez ere jendea kontzientziaztea da denok aktibo izan behar dugula.” (EP7)

Hala, komunitatearen eta lurraldearen dimentsioak erakusten du Getxon nahi ez den bakardadea ezin dela ulertu soilik pertsonen ezaugarri indibidualen arabera, baizik eta bizi diren auzo motak, eguneroko inguruaren irisgarritasunak eta tokiko sareak topaketa espontaneo eta jasangarriak sortzeko duen gaitasunak erabat baldintzatzen dutela.

Auzoak ez dira elementu pasibo bat, kasuaren arabera loturak sortzeko aukera errazten edo zailtzen duten espazio aktiboak baizik.

Lurraldeko irakurketa hori bereziki baliotsua da, auzoka bereizitako esku-hartzeetara bideratzen duelako eta “eguneroko detektagailuen” (dendak, bizilagun arretatsuak, hurbileko zerbitzuak) garrantzia azpimarratzen duelako, lehen alerta-maila gisa.

Sare zabalagoak eraiki behar dira, detekzio- eta erantzun-sistema koordinatu baten arabera.

Eta zein dira erakundeek egiten dizkiguten proposamenak?

Lehenengo ideia da esku-hartzea ez litzatekeela hasi behar bakardadea kronifikatu denean, aurreko faseetan baizik, eta prebentzio- eta detekzio goiztiarreko estrategiak aplikatzearen garrantzia azpimarratu behar da.

Erakundeek behin eta berriz diote erronka nagusia ez dela soilik jada identifikatutako egoerei laguntzea, baizik eta haustura, atzera-egite edo deslotura ibilbide jakin batzuk isolamendu modu zorrotzago bihurtzea saihestea.

“Prebentzioa, nahi gabeko bakardadera ez iristea. (...) Hemen egin beharko litzateke zelaia, desiratu gabeko bakardadera ez iristea litzatekeelako egokiena” (EP3)

Horrekin batera, esku-hartzearen ibilbide osoarekiko kezka bat agertzen da argi eta garbi: detektatu, hartu eta irteera eraginkorrak eskaini. Elkarrizketek ez dute planteatzen erantzun komunitarioa laguntza- edo euste-dispositibo soil gisa, baizik eta pertsonak loturak berreraiki, harreman-autonomia berreskuratu eta pixkanaka bakardade-egoeratik irtetera bideratutako prozesu gisa.

“Nola egiten diogu eraso nahi ez dugun bakardadeari? Nola detektatzen dugu? (...) Hori da arazoa. Eta ondoren, zer eskainiko dugu ateratzeko? Ezin baita beti hor geratu. Nahi gabeko bakardadetik ateratzea da xedea” (EP3)

Aldi berean, erakundeek azpimarratzen dute oraindik ez dagoela erantzun behar bezain finkaturik bakardade ikusezinenetara iristeko, bereziki laguntza eskatzen ez duten pertsonak ez dutela komunitateko baliabideetan parte hartzen, eta ohiko behaketa-zirkuituetatik kanpo jarraitzen dutela.

Egiaztapen horrek indartu egiten du gailu formalak hurbiltasun-mekanismo kapilarragoekin konbinatzeko beharra, larriagotu baino lehen egoerak identifikatzeko gai diren mekanismoe-kin, alegia.

“Nola identifika daiteke nahi gabeko bakardadean dagoen jendea?, nola irtenarazi daiteke? Hori da batez ere kontua. Eta ez, gaur-gaurkoz ez dugu erantzunik. (BB4)”

“Atarira ez bagoaz, berdin da. Beti egongo baita jaitsi ezin den jende hau. Orduan, jende honek ezin badu jaitsi, ez dira jaitsiko ezta nik gauza polit bat egiten dudalako beraientzat ondo joango dela uste dudana. (...) Orduan, nola iristen gara haiengana? Ba auzotarrekin.” (EP10)

Detekzio goiztiarra

Elkarriketen ekarpen operatiboenetako bat da detekzio goiztiarra indartzeko proposamena, bakardadea zerbitzu formaletara iritsi aurretik ikusgai egiten den eguneroko espazioetatik abiatuta.

“Okindegia, farmazia, ile-apaindegia bai ala bai dira [...] auzoko merkataritza oso arretatsua da” (LH 14)

“Bere etxean dagoen jendea aurkitzea izango litzateke interesgarriena. Hori dela agian udalak gehien lagundu diezagukeena, (...) familiako medikuen bidez, farmazien bidez, okindegien bidez... kasuak detektatzea. (...) Udalak, erroldaren bidez, gizarte-zerbitzuetarako sarbidea duela uste dudalako.” (LH2)

Dena den, ez dira mugatzen espazio horiek behaketa-gune gisa seinalatzera; aitzitik, gaitasun informal hori sistema minimoki egituratu bihurtzeko beharra planteatzen dute.

Horrek eskatzen du alerta goiztiarreko protokolo argiak ezartzea ohiko errutinetan haustura esanguratsuak antzematen direnean, eragile horiek lehen mailako radar komunitario gisa funtziona dezaten.

“Konektore komunitario figura sortu behar genuen, auzoak konektatuko dituen pertsona bat, okindegiak eta farmaziak lotuko dituena. Norbait horrela aurkitzen da, zuk ikusten baduzu norbait ez dela ogitik jaisten duela 3 egun, zuretzat agian egunero jaisten den pertsona bat denean, zerbait gertatu da” (LH1).

Puntu honetan, garrantzi berezia hartzen du bakardade egoeran dagoen pertsona udalerrian dauden baliabideekin lotzeko gai diren lotura komunitarioko figurak txertatzeko proposamenak.

Figura horiek ez dira baliabide gehigarri isolatu gisa sortu, baizik eta dagoeneko erabilgarri dauden gizarte-zerbitzuen, osasun-zentroen, erakundeen eta komunitate-aktiboen arteko bitartekari gisa, eta funtzio argia dute identifikatzeko, bideratzeko eta hasierako laguntza emateko.

“Konektore komunitarioaren figura, bakardade egoeran dagoen norbaiten eta maila aktibo komunitarioan dagoen guztiaren arteko lotura egiten duen figura. (...) Gehiago jarri beharko litzateke zerbitzuan, baita udalak berak botako balu ere (...) Lan hori egingo luketen ehuleen konektore komunitarioak izan beharko lituzke.” (EP1)

Era berean, hainbat ahotsek ardura publikoaren planoan kokatzen dute zeregin hori, detekzioak komunitateko eragileen borondate onean soilik ezin duela atsedean hartu azpimarratuz.

Ikuspegi horretatik, lidergo instituzionala (udala, gizarte-zerbitzuak, osasun-sistema edo udalaz gaindiko administrazioak) ezinbestekoa da, bai detekzio-zirkuituak aktibatzeke, bai horiei legitimitatea, jarraitutasuna eta jarduteko gaitasuna emateko.

“Ideala alderantziz litzateke, Gizarte Zerbitzuak izatea atzemateko mobilizatuko liratekeenak” (EP2)

“Pertsonak trebatu behar dira laguntza- eta entzute-prozesuak egiteko; zer galdera egin jakin behar da. Non hasi bakardade zantzu eta seinaleak ikusten? (...) uste dut Eusko Jaurlaritza, Aldundia, Osakidetza bezalako norbait edo estamentu bat izan behar duela buru, horiek baitira benetan detektatzen joan daitezkeenak.” (LH 1)

b) Identitatea eta autoestimua berreraikitzea

Nahi ez den bakardadea lantzeko, autoestimua berreskuratu behar da, eta bizi-proiektu propio bat proiektatu, sozializazio lagunduz harago.

Arrakasta terapeutikoa ez da neurtzen zerbitzu jakin batzuetan jarraitzeagatik, baizik eta pertsonak bere ingurunearekin modu autonomoan lotzeko duen gaitasunagatik. Lorpen hori pixkanakako prozesu gisa ulertzen da, identitatea berreraikitzetik abiatzen dena lotura iraunkorrei eusteko.

Ikuspegi horrek nabarmendu egiten du proiektu pertsonalaren zentzua berreskuratzearen garrantzia, epe luzera harreman esanguratsuak izateko aurretiazko baldintza gisa.

Pertsonari bere identitateari eta asmoari buruzko funtsezko galderak erantzuten laguntzea da, sare komunitarioetan bete-betean parte hartu aurretik.

Elkarrizketatutako erakundeen iritziz, harreman-autonomia arrakasta-adierazle giltzarria da; izan ere, ez da zerbitzuaren jarraitutasunik eza soilik, baizik eta asistentzia-eremutik kanpo lotura iraunkorrak sortzeko gaitasuna. Ikuspegi horrek gainditu egiten du jasotako asistentziatik hasi eta pertsonak bere eguneroko ingurunean lortu duen harreman-funtzionaltasunerantz doan inpaktuaren ebaluazioa.

“Arrakasta da zu ez itzultzea guregana, arrakasta da (...) gure erakundetik harago berriro lotzea” (EP10)

“Zaintzan urte asko eman ondoren pertsonak duten nahi gabeko bakardade hori, alargun geratzen dira eta beren bizi-proiektua galdu dute (...) Pertsona horiek hartzeko ekintzak ditugu, beste batzuekin berriz elkartzeko, eta elkarrekin bizi-proiektu berriak sortzen has litezke.” (EP10)

Identitatea berreraikitzea prozesu ez-lineal eta luze gisa ulertzen da, aurrerapen irregularrak ezaugarri dituen, eta konfiantza parte-hartzearen esperientzia positiboen bidez eraikitzen da pixkanaka.

Entitateek onartzen dute ibilbide horrek ez duela bakardadearekiko haustura malkartsurik sortzen, baizik eta pixkanakako eraldaketak, finkatzeko denbora behar dutenak.

“Nik uste dut ez dela bat ateratzen eta esaten du: “A, orain jada ez nago bakardadean” (...) Prozesu bat da” (EP3)

Prozesu horren adierazpenek aldaketa zehatzak dakartzate berekin (parte-hartze aktiboa, norberaren ekimena, itxura pertsonalaren eraldaketa), eta horrek agerian uzten du erreku-peratzen ari den autoestimua, nahiz eta askotan atzera egiten den eta akonpainamendu jarraitua eskatzen duen. Prozesuaren izaera zikliko horrek azaltzen du pertsona bakoitzaren erritmoetara egokitze gai diren esku-hartze malguen beharra.

hartze malguen beharra.

“Umore aldaketak, janzkeran aldaketak ere bai, beste modu batera janztera animatzen dira, irribarrea aurpegian dute, proposatzen duzun horretan gehiago parte hartzen dute, ekimen gehiago dute. (...) Baina oso prozesu motela da” (EP7)

“Haien osasuna hobetu egiten da, fisikoki hobetu egiten dira, eurak baino zerbait gehiagoren parte sentitzen dira, eta ilusioa eta itxaropena dute bizitzan. (...) Harremanek eusten diote jendeari eta hori da esperantza.” (EP10)

c) Komunitate-sareak eta harreman-espazioak

Erakundeek harreman-espazioak sortzea defendatzen dute, non jarduera aitzakia baino ez den topaketak sortzeko eta konfiantzazko eta kidetasunezko sentimenduak eraikitzeko.

Eremu heterogeneoak sortzearen aldeko apustua egin da (adinak, jatorriak eta egoerak nahastuta); hala, ahuleziak homogeneizatzea saihestu da, eta lotura askotarikoagoak eta jasangarriagoak sortzen lagundu da.

“Egin behar genuena zen entitateen edo pertsonen sare bat sortzea, urtean zehar gauzak egiteko gai izango zena, bakardade egoeran zeuden pertsonen ere partaidetza txikiak egiteko aukera emango ziena” (EP1)

Ikuspegi horretatik, erakundeek konpromiso intentsiborik behar ez duten partaidetzak diseinatzea proposatzen dute, eta aukera ematen diete bakardade egoeran dauden pertsonei komunitate-dinamikak pixkanaka sartzeko, esku-hartze puntualen bidez, baina jarraitutasuna izateko asmoz.

“Bakardadearen gaian oso antzekoa da, gauza txikiak mobilizatzen joatea behar dugu (...), oso deigarriak ez diruditen gauza txikiak eskaini aurretik esaten genuen jarraibide horren alde lanean jarraitzea, baina horiek dira benetan komunitatea sortzen dutenak” (LH1).

“Proposamen komunitarioak, ekintza komunitarioetatik hasita, dauden auzo elkarteak berak. Auzo-egitura antolatuak, ateak ireki eta komunitateari ekintzak irekitzen dizkiotenak.” (BB13)

Proposamen horien elementu nagusietako bat espazioen nahitako heterogeneotasuna da, pertsonak antzeko diagnostikoaren edo zaurgarritasunaren arabera multzokatzeko joerarekin hausten baitu. Belaunaldien eta kultura-jatorrien arteko nahasketak sare aberatsagoak eta jasangarriagoak eraikitzen laguntzen du, eta, aldi berean, bakardade-esperientzien aniztasuna ikustarazten du eta konpainiaren bilaketa normalizatzen du.

“Harreman gunek horiek oso heterogeneoak dira: badago jende heldua, gazte jendea, hemengo jendea, hango jendea..., esperimentzia ezberdinak konpartitzen dituztenak. Era berean, ez dugu nahi ahultasun egoeran dagoen jendea soilik ahultasun egoeran dagoen jendearekin elkartzea...” (BB15)

Erakundeek, halaber, boluntariotza gurutzatua elkarrekikotasuna sortzeko mekanismo pribilegiatutzat jotzen dute, non beren bakardadeari aurre egiteko prozesuan dauden pertsonen rol aktiboak hartzen dituzten, antzeko egoeran dauden beste batzuei lagunduz.

Dinamika horrek aldatu egiten du asistentzia-harreman tradizionala lankidetzat horizontal bihurtzen du, eta autoestimua eta erabilgarritasun sozialaren zentzua indartzen ditu.

“Boluntariotza gurutzatua, non errekupekatzen ari diren pertsonen beste batzuekin batera egiten duten lan (...) Agian alargun geratu den edo garai zailxeago bat igarotzen ari den jendea, boluntariotza-lan horretan bakardade sentimendu hori apaltzen laguntzen duela ere konturatzen baita” (BB15)

Proposamen operatibo horiekin batera, erakundeek eta herritarren artean partekatutako erantzukizunari buruzko hausnarketa estrukturala agertzen da. Erakundeek ohartarazten dutenez, sare komunitarioen iraunkortasuna baliabide publikoen mende egoteaz gain, biztanleria orokorraren konpromiso aktiboaren mende ere badago, eta, sarritan, hirugarren batzuen esku uzten du gizarte-ehunaren eraikuntza.

“Dena ez da Udalaren ardura, kontuz, herritarrek herritar lana egin behar du eta ez da kasua beti, horrek energia suposatzen duelako, jendeak beste batzuek egitea nahiago duen ahalegina. Zergatik interesatuko naiz ni komunitatearen arazoetan?” (LH4)

“Proposamen komunitarioak, ekintza komunitarioetatik hasita, dauden auzo elkarteak berak. Auzo-egitura antolatuak, ateak ireki eta komunitateari ekintzak irekitzen dizkietenak.” (BB13)

Azterlanetik sortutako beste ideia bat da oinarritzko harreman-azpiegiturak sortzea, kafetegi komunitarioak, irakurketa-espazioak, arratsaldetako tailerrak, nodo egonkor gisa funtzionatuko dutenak, non herritarrek bat-bateko topaketak sor ditzaketen alde aurreko konpromiso formalaren beharrik gabe.

“Garrantzitsua izango litzateke elkarrekin egoteko leku bat izatea (...), 6tik aurrerako ordutegi horretan, asteburuetan, harremanak sortu ahal izango dituen leku batera joanez, kafe bat hartuz, jarduera bat eginez, tailer bat eginez, hitz eginez, egunkaria irakurritz.” (7. HE)

Proposamen globalak sare komunitarioen eredu baterantz jotzen du, espazio heterogeneoak, pareen arteko elkarrekikotasuna, elkartzeko oinarritzko azpiegiturak eta hiritarren eta erakundeen arteko erantzunkidetasuna konbinatzen dituenak.

Ikuspegi horrek arreta jartzen du, banakako laguntzatik hasi eta modu autonomoan eta iraunkorrean loturak mantentzeko gai diren harreman-ekologiak sortzera.

d) Erakundeen arteko koordinazioa indartzea

Azkenik, erakunde, gizarte zerbitzu eta sare sozioekonomikoaren arteko koordinazio handiagoa sustatzearen beharra azpimarratzen dute ahots guztiek.

Udalerrian dagoeneko martxan jarri diren esperientzia pilotuek (“Komunitatea sortzen dugu”, adibidez) erakusten dute sareek funtzionatzen dutela datuak bideratzeko eta babesteko protokolo argiak daudenean, baina gelditu egiten dira erakundeen jarraitutasunik ezagatik.

Hori dela eta, lan-mahai egonkorrak sortzea proposatzen da, lurralde-eragile guztiak barne hartuko dituztenak, ekimen bakoitza deialdi zehatzen edo pertsona zehatzen mende egon ez dadin.

Identifikatutako oztopo nagusietako bat sektoreen arteko sareen hauskortasuna da, ez baitute erakunde-esparru egonkorrik. Intermitentzia horrek azaltzen du zergatik ez diren lortzen arrakasta izan dezaketen esperientziak esku-hartzeko sistema jasangarri gisa finkatzea.

“Gaur egun pixka bat ahulduta dagoen sarea [...] erakundearekin sare hori armatu behar dugu” (EP14)

“Baliabide profesionalizatuak, nahi gabeko bakardadean gaituta daudenak, espezializatuko den jendea eta administrazioek baliabideak emango dizkietenak...” (BB13)

Hori dela eta, lortutako informazioarekin bat etorritik, Administrazioa buru izango duen koordinazio proaktiboaren beharrari garrantzia ematen diogu. Koordinazio horrek dagoeneko existitzen diren komunitate-aktiboak sistematikoki artikulatuko ditu, bakardade ikusezinak hautemateko eta haiei erantzuteko gai diren baliabide gisa.

“Nire ustez, gizarte-eragile guztiek jarri behar dute martxan. Ikastetxeetatik, lehen mailako medikuntzatik, farmazietatik, sal-tokietatik, elkarteetatik... baina egitura zuzendu eta baliabidedu-na egon behar du, udal erakundeetan egon behar duena.” (LH8)

“Oso garrantzitsua da gizarte-zerbitzuekin lan egitea, egia baita hemen askotan atera dela (...) entitateetan dauden pertsonak [...] badutela nolabaiteko sarea” (LH1)

Erakundeek mahai tekniko egonkorak talde espezifikoaren arabera eratzea proposatzen dute (beste udalerri batzuetan dagoen “handienaren mahaia”, adibidez), beharrak ikusarazteko, baliabideak koordinatzeko eta profilen eta lurraldeen arabera erantzun bereziak diseinatzeke. Plataforma instituzional horiek erraztu egingo lukete esku-hartze zatikatuetatik udal-es-trategia koherenteetarako trantsizioa.

“Beste udal batzuetan baduzu, adibidez, zaharraren mahaia. Ge-txon egon beharko lukeen zerbait dela uste dut” (EP4)

Bereziki balioesten den alderdi bat hirugarren sektoreak nahi gabeko bakardadearen arazoari heltzeko duen rola da.

Hirugarren sektoreak azaleratzen ari diren bakardadeen irakurketa kokatua eta eguneratua eskaintzen du, hainbat kolektiboren bizi-ibilbideen aniztasunarekiko kontaktu zuzenari esker, eta rol baliotsua betetzen du adimen komunitarioaren iturri kualifikatu gisa, patroik ikusezinak identifikatzeko eta ebidentzia praktikoetan oinarritutako doikuntza operatiboak proposatzeko gai dena.

“Hirugarren sektorea, elkarteak funtsezkoak iruditzen zaizkit, azkenean errealitate askorekin harremanetan gaudelako eta gertatzen ari denaren errealitatea modu objektibo batean edo bestean ezagutzen dugulako. (...) gertatzen denaren benetako begirada eskaintzen dugu. Orduan, horrek, bakardadea ere arintzeari begira, uste dut laguntzen duela gertatzen ari denaren eta dauden beharren gakoak ematen” (LH5)

Azkenik, harreman-potentziala duten udal-gailuak (gazte-bulegoak, gizarte-etxeak) gutxiegi erabiltzen direla uste da, bai nahi ez den bakardadearen dimentsioa hartzen duen komunitate-programaziorik ez dagoelako, bai herritarrekin komunikazio eraginkorrerako estrategia bat dagoelako.

Beharrezkoa da gune horiek bakardadearen aurkako borrokan topagune irisgarri gisa biziberritzea.

“Gauzak sortzen dira, adibidez, gazteen bulegoa, (...) bada 2 edo 3 egongo dira lanean, ondo iruditzen zait, (...) baina hor bizitza gehiago egon beharko litzateke, komunikazio gehiago, informazio gehiago, eta hori ez da ematen”. (LH6)

Jaso ditugun proposamenek erakusten dute nahi gabeko bakardadeak konbinatzen dituzten erantzunak behar dituela.

- Detekzio goiztiarra (radar komunitarioak eta lurralde-konektoreak bezalako saltokiak)
- Berreraikitze pertsonala (autoestimua berreskuratzea eta norberaren bizi-proiektua), harreman-gune desberdinak (tailer heterogeneoak, mikro partaidetzak, borondatezko lan gurutzatua) eta
- Koordinazio instituzional egonkorra (mahai teknikoak kolektiboka, udal-lidergoa duten sektore arteko sareak).

Proposamen horiek lehenetik dauden baliabideen mapa eragingarri gisa integratzen dira diagnostikoan, eta berrantolatu egin daitezke eta berrantolatu egin behar dira eragin handiagoa lortzeko. Esate baterako, hurbileko saltokiez ari gara, radar goiztiar gisa, hirugarren sektoreaz, adimen komunitarioaren esparru gisa, udal-gunez, harreman-nodo gisa, eta, jakina, gizarte-zerbitzuez, ardatz artikulatzaile gisa.

“Oztopo asko daude, baina, aldi berean, aktibo komunitarioak daude. Bata bestea indartuz nola murriztu erronka da niretzat.” (EP1)

“Itxaropenaren alderdia ere badut, ikusten baitut saltoki batzuk buru-belarri sartuta daudela, boluntario-sare indartsu samarra. Buelta eman dakiokeela sinetsi nahi dut.” (EP

**Nahi gabeko bakardadeari buruzko
diagnostiko parte-hartzailea Getxon**

5.

Ondorioak eta Proposamenak





5. Ondorioak eta Proposamenak

Ondorioen eta proposamenen atalari ekiteak Getxo harremanetarako gaitasun handiko udalerri gisa identifikatzera garamatza, auzo biziarekin, interakziorako joera duten herritarrekin eta komunitate-sare aktiboarekin.

Hala ere, egindako lanak bizikidetzaren eta benetako konexioaren arteko arrakala gero eta handiagoa ere agerian uzten du. Pertsonen espazioak, errutinak eta hurbiltasun fisikoa partekatzen dituzte, baina gero eta zailagoa da eguneroko lotura egonkor, irisgarri eta esanguratsuak mantentzea.

Hain zuzen ere, hor kokatzen dugu diagnostiko honen aurkikuntza nagusietako bat, nahi gabeko bakardadearen detekzio horretan, ez soilik interakziorik ez dagoen tokian, baizik eta aitorpenerako, elkarrekikotasunerako eta kidetasunerako benetako aukerak falta diren tokian.

Izan ere, nahi ez dugun bakardadea errealitate konplexu gisa aurkeztu zaigu, tradizioz horri lotutako profilak gainditzen dituenak.

Zenbait faktore, hala nola biztanleriaren pixkanakako zahartzea edo pertsona bakarreko etxebizitzaren hazkunde esponentziala, ahultasun-faktore bihurtu dira nahi ez den bakardadeari aurre egiteko orduan, baina analisiak agerian utzi du deskonexio-esperientziak beste profil batzuei ere eragiten diela, eta askotan ez direla hain “identifikagarriak”.

Gazteei buruz ari gara, biztanleria migratuari buruz, LGTBQ+ pertsoneri buruz, aniztasun funtzionala duten pertsoneri buruz edo eguneroko bizitzako loturen ahuleziak markatutako lan- eta bizi-ibilbideak dituzten pertsona helduei buruz.

Jasotako kontakizunek behin eta berriz errepikatzen den ideia bat islatzen dute, nahi ez den bakardadearen aurkako estrategiei ekiteko orduan bistatik galdu ezin duguna:

pertsona asko ez dira, halabeharrez, bakartuta sentitzen, baina bai loturarik gabe.

Harremanak izaten dituzte, eguneroko espazioetan beste pertsona batzuekin bat egiten dute eta udalerriko bizitzan parte hartzen dute, baina gero eta zailtasun handiagoak sumatzen dituzte denboran eutsitako harremanak eraikitzeko. Pertzepzio hori bereziki indartuta agertzen da elkarrizketetan. Ia aho batez, erakundeek identifikatu dute hurbileko sareak gero eta ahulagoak direla, eta auzo-dinamika tradizionaletan espontaneotasuna galtzen ari dela.

Eguneroko erritmoen eraldaketa, gure bizitza sozialeko harremanen indibidualizazio gero eta handiagoa, komunitateari eskainitako denboren murrizketa eta harremanen “pribatizazio” gero eta handiagoa geroz eta isilagoa baina agerikoagoa den fenomeno baten elementu argitzaile gisa agertzen dira.

Eta horrela, emaitzek erakusten digute auzotarren arteko loturen, agurren, elkarrizketa laburren eta eguneroko aitortzaren oinarri diren elkarrekintza asko ahulduz joan direla, bakardadearen aurreko babes-lotura gisa indarra galduz. Gai hori bereziki adierazgarria da, agerian uzten baitu komunitatearen babes-eredu tradizionaletatik soziabilitate-forma ahul eta baldintzatuagoetarako trantsizioa dagoela.

Auzoak garrantzitsua izaten jarraitzen du pertsonentzat, eta bakardadearen aurka egiten duen lana baloratzen da, baina, era berean, agerian geratzen da elkar zaintzeko eguneroko tresna gisa duen gaitasunaren zati bat galdu duela.

Hala ere, atzeraezinezko deslotura-irudia transmititzetik urrun, diagnostikoak harreman-potentzial latente garrantzitsu bat identifikatzen du, galdetutako pertsonen % 88an, auzoa komunitate-konektore gisa balioesten duena.

Eraitza horrek nabarmen aldatzen du fenomenoaren interpretatzeko modua. Testuinguru askotan ikusi den harreman-dentsitate mugatua ez da, itxuraz, gizarte-interes faltaren ondorio, baizik eta erkidegoko baldintza nahiko lagungarriak ez izatearen ondorio. Harremanak izateko jarrera dago, baina beti ez dira espazio, denbora, dinamika edo testuinguru irisgarriak egoten, jarrera hori lotura bihurtzeko aukera ematen dutenak.

Elkarrizketa erdiegituratuak argi eta garbi indartzen dute interpretazio hori, eta haien analisisan ikusten da ez dagoela eguneroko espaziorik harremanak modu naturalean, ez gidatuan eta ez estigmatizatzailean izateko.

Behin eta berriz agertzen da ideia hau: komunitateko jarduerak asko deitzea lortzen dute, baina ez kide izatea, eta bakardadean izan ditzakeen ondorio positiboak arintzen dituzte.

Desberdintasun hori funtsezkoa da esku-hartze sozial komunitarioaren ikuspegitik, erronka bat baita berez, eta erronka hori ez da soilik jarduera-eskaintza handitzearen alde lan egitea, baizik eta eguneroko harreman esanguratsuak finkatzeko aukera emango duten baldintzak sendotzeko beharra.

Alde horretatik, diagnostikoak berretsi egiten du auzoak eta auzoak zeregin estrategikoa dutela nahi gabeko bakardadea prebenitzeko gizarte-azpiegitura gisa.

Egindako lurralde-azterketak agerian uzten du interakziorako eta loturak eraikitzeiko aukerak ez direla homogeneouski banatzen udalerrian, eta berresten du lurraldea bera ez dela elementu neutroa bakardadearen esperientzian.

Hiri-konfigurazioak, irisgarritasunak, merkataritza-dentsitateak, ekipamenduen presentziak, garraio publikorako sarbideak edo espazio publiko lagunkoiak izateak zuzenean baldintzatzen dituzte harreman- eta partaidetza-aukerak.

Hain zuzen ere horregatik, diagnostikoak nahi ez den bakardadearen aurkako babes elementu nagusi gisa kokatzen ditu aktibo komunitarioak. Hurbileko saltokiak, kafetegiak, elkarteak, plazak, parkeak, kultura-zentroak, kirol-ekipamenduak edo auzo-espazioak etengabe agertzen dira eguneroko aitorpenerako eta lotura sortzeko funtsezko leku gisa jasotako diskurtsoetan.

Irakurketa horrek bistatik galdu ezin dugun ideia nagusi bat indartzen du:

*nahi ez den bakardadearen prebentzioa ez dago soilik
baliabide espezializatuen menpe, loturak eta harremanak
sustatzen dituzten eguneroko ekosistemak sosten-
gatzeko gaitasunaren menpe baizik.*

Hori dela eta, esan dezakegu emaitzek esku-hartzeko estrategia gisa bermatzen dituztela auzoaren eta auzotarren harreman-gaitasunak indartzera bideratutako ekintzak, eta hori da, hain zuzen ere, Vecino nDIARIO elkartearen abiapuntua, eta honelako proposamenak dakartza:

- Eguneroko hurbiltasun-loturak sendotzea.
- Topagune irisgarriak eta inklusiboak sortzea.
- Komunitate-dinamika egonkorak eta iraunkorak sustatzea.
- Parte-hartze sozialerako oztopoak murriztea.
- Espazio publikoaren harreman-erabilera sustatzea.
- Baliabideen, elkarten eta herritarren arteko koordinazioa areagotzea.
- Hiri -, gizarte - eta erkidego-politiketan harremanen dimentsioa txertatzea.
- Lotura-arazo handienak dituzten taldeentzako estrategia espezifikoak diseinatzea.

Horrek guztiak eskatzen du pertsonarengan soilik zentratutako ikuspegiak gainditzea, ikuspegi prebentiboak, lurraldekoak eta komunitarioak txertatzeko, eta horietan bakardadeari ez zaio soilik arazo emozional gisa helden, baizik eta eguneroko inguruneen harreman-kalitatearen adierazle gisa.

Horregatik, erantzunak bideratu behar dira, ez bakarrik jada finkatutako bakartasun-egoerak laguntzera, baizik eta komunitatea identifikatzen, arintzen eta prebenitzen lagunduko diguten baldintzak berreraikitzen ere bai.

Esan dezakegu, alde horretatik, Getxok komunitate-indar esanguratsuak dituela, nahi ez den bakardadeari aurre egiteko estrategia berritzaileak eraikitzeke. Gizarte-sarea dago, herritarren jarrera dago, eta kontzientzia partekatua dago hurbileko harremanak sendotzearen garrantziari buruz.

Erronka nagusia, beraz, potentzial hori eguneroko esperientzia erreal bihurtzea da, lotura, kidetasun eta elkarrekiko zaintzari dagokienez; izan ere, bakardadearen aurkako borroka ez da bakarrik pertsonak bakarrik ez egotea ekiditea, baizik eta zerbait komunaren parte sentitzea bermatzea.

Eta, hain zuzen ere, auzoan, auzoan eta eguneroko bizitzan dago aukera hori eraikitzeke gaitasun handiena:

**1. Auzo-mikrosareak aktibatzea (eskailera/ataria/komunitatea),
ekintza sinple baina iraunkorrak garatzeko:**

- Auzotar boluntarioen mapa (nork lagundu dezakeen eta zertan)
- Aurkezpen-dinamikak ez dira makro ekitaldi gisa ulertu behar, baizik eta gertuko topaketa gisa
- Oinarrizko komunikazio-kanalen erabilera normalizatua (WhatsApp, ohol fisikoa)

2. (0 URLa)eguneroko harreman-espazioen konexio-puntu bihurtzea:

- Gertuko saltokiak, “bakardadearen detektagailu adeitsu” gisa
- Dinamika leunak dituzten kafetegiak/tabernak (mahai partekatua, auzokoen kafea)
- Farmaziak / osasun-zentroak deribazio informaleko puntu gisa

**3. Formaciones labur eta praktikoak, bakardadearen faseekin zerikusia du-
ten alderdiei buruz sentibilizatzeko**

4. SeKomunitate baliabideekin lotura egiten duen politika espezifikoa

Lan honen balio nagusietako bat, hautematen ditugun baina askotan modu sakanatu edo zatikatuan agertzen diren egoera askori izena jartzeko eta egituratzeko aukera eman digula da, nahi gabeko bakardadearekin duten lotura zailduz.

Horri esker, intuizio isolatuetatik Getxoko nahi gabeko bakardadearen egoeraren irakurketa partekatura pasatu gara, eta horrek, zalantzarik gabe, baliabide baliotsu bihurtzen du hobeto ulertzeko nola ari diren aldatzen eguneroko harremanak, zer faktore ari diren ahultzen loturak, zer profil ari diren azaleratzen eta nola ingurunearen ezaugarriek eragin zuzena duten nahi gabeko bakardadean parte hartzen duten gizarte-konexiorako aukeretan.

Izan ere, datuek erakusten dute bakardadea ez dela agertzen baliabideak falta diren lekuetan bakarrik, baizik eta kide izatearen sentimendua, eguneroko onarpena eta harremanetarako naturguneak falta diren lekuetan. Horrek esan nahi du erronkari ezin zaiola erantzun asistentzialetatik edo esku-hartze puntualetatik soilik, eta funtsezkoa dela harreman-dimentsioa zeharka txertatzea udalerriko komunitate-dinamiketan.

Baina ahuleziak ez ezik, indarguneak eta aukerak ere identifikatu ditugu.

Izan ere, lotura ahulagoak edo azalekoagoak egotearekin batera, oso modu argian agertzen da hurbiltasuna, eguneroko laguntza eta bizitza komunitarioa izugarri baloratzen jarraitzen duen herritartasuna.

Konexio-nahia dago, kide izateko beharra eta harremanetarako gaitasun handia, baina, gaur egun, gaitasun hori ez dago behar bezala aktibatuta. Eta horrek asko aldatzen du fenomenoaren irakurketa, esan nahi baitu ez garela zerotik abiatzen. Getxok dagoeneko baditu elkarte-sarea, komunitate-espazioak, merkatarit-

za-azpiegitura, ekipamenduak eta gizarte-eragileak, egunero loturak mantentzen dituztenak eta bakardadearen prebentzio goiztiarrean funtsezko zeregina izan dezaketenak eta bete behar dutenak.

Horregatik, uste dugu lan hau ez dela ulertu behar soilik **Getxoko nahi gabeko bakardadearen egoera** deskribatzen duen dokumentu gisa, baizik eta ibilbide-orri partekatu bat eraikitzen lagunduko digun tresna gisa.

Aldaketa horren oinarria da ekintzak lehenesteko, ahaleginak koordinatzeko eta nahi ez den bakardadea udalerrian egiten diren esku-hartzeetan zeharkako dimentsio gisa txertatzen hasteko oinarri komun bat eskaintzen digula.

Eta hor, eragile guztien lankidetzak, guztiz funtsezkoa da, zeren diagnostiko horrek zerbait baieztatzen badigu, bakardadearen benetako prebentzioa egunerokotasunean errotzen da, konfiantzazko espazioetan, harreman txikietan, komunitate-dinamiketan eta pertsonak zerbaiten parte gisa aitortuak sentitzen diren lekuetan.

Izan ere, erronka nagusia ez da bakarrik bakarrik daudenei laguntzea.

Erronka nagusia da gero eta pertsona gutxiago bakarrik sentituko diren inguru-neak eraikitzea. Eta horretarako lanean jarraitu behar dugu, begiradak partekatuz, baliabideak konektatuz eta edozein komunitateren azpiegitura sozial nagusia izaten jarraitzen duten eguneroko harremanak sendotuz.

www.moviendote.org

